

No Manōma A Libro Dan Ar-āri

No Pakatonngan so Paytābwan no Nya Libro

Do nakadiman ni Āri Dabid, si Solomon a pōtot na, ki nachitādi a nayparin a āri no Israel. Si Solomon, ki maganay kan masīrib a āri. Iyaw nanyideb so kapatnek no Timplo do Jerosalem, kan āro naporin na para do kaganayan dan tawotawo na. Aran siraw tawotawo do matatarek a nasyon, ki nadāmag daw maynamot do kalatak na.

Do nakadiman ni Solomon, si Rehoboam a pōtot na, ki nachitādi a nayparin a āri. Ki si Jeroboam a asa opisyalis ni Solomon (1 Āri 11:26-40), nachiribildi dya, ta kontraen naw no disisyon ni Āri Rehoboam a manglidyalikat so tawotawo (1 Āri 12:16). Siraw tawotawowaw dyirad asa poho saw a trībo do ammyānan no Israel, ki pinidi da si Jeroboam a āri da. Ki siraw tawotawo dyirad trībo no Joda kan Benhamin do abagātan, ki minonot sa di Rehoboam a āri da. Dawa, no nasyon a Israel, ki naysyay a nayparin a dadwa nasyon. No nasyon do ammyānan, ki natawagan so Israel. No nasyon do abagātan, ki Joda. Tayisa nasyon, ki myan bōkod na a āri kan bōyot.

Do irahem no dadwa a libro dan ar-āri, naokom kāda āri sigon do kapodno na do Dyos. No maboya ta, ki siraw mapodno saw

kan nanganohed, ki nagballīgi iyaw nasyon da. Ki an minonot sa dyirad didyosen kan dyi sa nanganohed do Dyos, didigraw myan dyira. Siraw ar-āri do ammyānan, ki naābak sa a tabo, ta marahet sa kan nanganohed saba do Dyos. Siraw āari do Joda, ki kadwan sa lang maganay kan nanganohed do Dyos.

Do Manōma a Libro Dan Ar-āri, myan saw propīta no Dyos a sitotored a nangballāag siras tawotawo a maynamot do kapagdāyaw da dyirad didyosen kan do dyi da kapanganohed do Dyos. No asa a magdindināmag a istorya, ki maynamot di Elyas do nakapachikontra naw dyirad papādi saw ni Baal do kapitalo 18.

No Naychakarwan no Nya Libro

No chimpo a nakāsa dan Israelita (1-11)

No pandan no kapagāri ni Dabid (1:1-2:12)

No kapagāri ni Solomon (2:13-11:43)

No chimpo a nakapaycharwa no pagāryan (12-22)

No kapachiribildi dan trībo do ammyānan (12:1-14:20)

Siraw ar-āri dan Joda kan Israel (14:21-16:34)

Si propīta Elyas (17:1-19:21)

Si Ahab a āri no Israel (20:1-22:40)

Si Jehosapat no Jodah kan si Ahasyas no Israel (22:41-53)

1 Ar-āri

No Kamalkem Danaw ni Āri Dabid

¹ Do nakataywara danaw no kamalkem ni Āri Dabid, aran naytatapid danaw ayob na, ki alit na a dyi dana a komohat inawan na. ² Dawa, siraw

opisyalis naw, binata da dya a kon da, “Āpo āri, palobōsan mo pa yamen a maychichwas so birhin pa a balāsang a mangaywan dyimo. Machoknod pa dyimo tan dyi ka makbel.”

³ Do dāwri, naychichichwas sa do intīro a Israel so asa a mapintas a balāsang. Nadongso daw asaw a Sonammita* a mayngaran so Abisag, kan inyangay da di Āri Dabid. ⁴ Taywaraw kapintas no nya a balāsang. Iyaw nangaywan di āri kan nachokchoknod pa dya, ki abaw pinarin ni āri dya.

No Kakey ni Adoniha a Magāri

⁵ Do dāwri, si Adoniha a anak da Āri Dabid kan Haggit,† ki inpangas naw bōkod na a inawan a kāna, “Yaken anchiw machitādi a āri.” Nangisagāna so logan saw a pachigobat kan nakakabalyo saw, as kan dadima poho a mahahakay a taga-bantay na a manmanma sa kan siraw logan naw a pachigobat. ⁶ (Polos a dya pinaydabdab iya ni Āri Dabid a āmang na mana inyahas a kāna, “Āngo ta parinen mo nawri?” Si Adoniha, ki oyod a gwapo a mahakay, kan naiyanak a somarono di Absalom.)

⁷ Nachisarīta si Adoniha di Joab a anak ni Seroyas‡ kan di Abyatar a pādi, ki nakey sa minonot a somidong dya. ⁸ Ki sa Sadok a pādi, si Benayas a pōtot ni Jehoyada, si Natan a propīta,

---

* **1:3** 1:3 No Sonammita, ki yapo do sīcho a Sonem do tana no Issakar, kan abagātan a dayāen no idi a Nasaret. † **1:5** 1:5 2 Sam. 3:4 ‡ **1:7** 1:7 Si Seroyas, ki mabakes a kakteh ni Āri Dabid. 1 Kron. 2:16

si Simey, si Rey, kan siraw taga-bantayaw[§] ni Āri Dabid, ki nachonot saba di Adoniha.

⁹ Asa karaw, nangidāton si Adoniha siras karniro, tōro sa a bāka kan siraw napatabaw a orbon no bāka do logaraw a Bato a Sohelet* do masngenaw do akbod a En-rogel tan mamarin so pasken.† Ināwis na sa tabo kakakteh naw a mahahakay a pōtot ni Āri Dabid kan sira paw tabo opisyal saw ni āri a taga Joda. ¹⁰ Ki ināwis na saba sa Natan a propīta, Benayas, siraw taga-bantayaw ni āri mana si Solomon a kakteh na.

¹¹ Do dāwri, nangay si Natan di Batseba a ānang ni Solomon, kan inyahes naw nya a kāna, “Nadngey mo abawri a si Adoniha a anak ni Haggit, ki nayparin a āri a dya chapatak ni Dabid a āpo ta? ¹² Sichangori, an chakey mo a maisalākan kamo kan Solomon a anak mo, ki adngeyen mo bagbaga kwaya dyimo. ¹³ Ngay, kabelan mo mangay di Āri Dabid, kan ibahey mo nya a kon mo, ‘Mo āpo ko a āri, insapata mo abawri dyaken a pachirawatan mo a si Solomon a pōtot mo machitādi anchi dyimo a āri, kan maydisna anchi do trono mo? Āngo ta si Adoniha danayaw naybadiw a āri?’ ¹⁴ Anchan myan ka madama a machisarsarīta di āri, ki somdep akonchi, kan paneknekan konchiw iba-hebahey mwaw.”

---

§ **1:8** 1:8 Do Hebreo a chirin, ki “siraw mabibileg a mahahakay”.

* **1:9** 1:9 No chakey na batahen “Sohelet,” ki “Bato a Boday”.

† **1:9** 1:9 Nya kaparin, ki parinen da do kapamatnek so āri. Sosohan da a simememeh kadwan saw a binyay. As no kadwan, ki sosohan daw partis lang no binyay, kan maipalōbos a kanen daw kadwan. Leb. 7:12-15

¹⁵ As dawa, nangay si Batseba do kwartwaw no āri. (Taywara danaw kamalkem ni āri, as madama a ay-aywanan ni Abisag a iyaw Sonamitaw.) ¹⁶ Nagrōkob si Batseba a magdāyaw do āryaw. Inyahes no āryaw dya a kāna, “Āngo chakey mo a akdawen?”

¹⁷ Tominbay si Batseba a kāna, “Āpo ko, insapata mo dyaken a pachirawatan mo do ngaran ni ĀPO a Dyos mo a si Solomon a pōtot mo machitādi anchi dyimo a āri, kan maydisna anchi do trono mo. ¹⁸ Ki sichangori, si Adoniha danayaw naybadiw a āri. As imom āpo ko a āri, ki chapatak mwabaw maynamot dya. ¹⁹ Nangidāton so āro a bāka, napataba saw a orbon a bāka, kan karniro saw. Ināwis na saw a tabo pōtot mo a mahahakay, si Abyatar a pādi, kan si Joab a komander no bōyot mo. Ki si Solomon a pachirawatan mo, ki ināwis naba. ²⁰ Mo āpo ko a āri, nanayahen dan tabo a tawotawo a Israel kaipakatoneng mo sya an sino machitādi a maydisna anchi do trono mo. ²¹ An dyi mo pa ipakatoneng, as madas no kapachisyay mo, ki āngwan paybadiwen danchi yamen a manglilipot.”

²² Do kadama paw a maychiychirin ni Batseba do āryaw, nawara si Natan a propīta. ²³ Naipakatoneng do āryaw a myan si Natan a propīta. Nangay si Natan do salapenaw no āri, as nakapagrōkob na do tana.

²⁴ Binata ni Natan a kāna, “Mo āpo ko a āri, inbahey mo nawri a si Adoniha anchiw machitādi dyimo a āri, kan maydisna do trono mo?”

²⁵ Sicharaw, ki minosok kan nangidāton so āro a bāka, napataba saw a orbon a bāka, kan karniro saw. Ināwis na saw tabo pōtot mo a mahahakay, si Joab a komander no bōyot mo, kan si Abyatar a pādi. Madama sa a machihanghang dya, kan mangngēngengey a kon da, ‘Manayon pakono byay ni Āri Adoniha.’ ²⁶ Ki ināwis naba yamen a pachirawatan mo kāda Sadok a pādi, si Benayas a pōtot ni Jehoyada, kan pachirawatan mwaw a si Solomon. ²⁷ Mo āpo ko a āri, pinarin mori iyaw nya a aran dyi mo pa inpakatoneng dyirad opisyalis mo an sino anchiw machitādi a maydisna do trono mo?”

No Kapayparin ni Dabid si Solomon a Āri

²⁸ Sinpangan na, binata ni Āri Dabid a kāna, “Tawagan nyo si Batseba a maybidi.” Dawa, somindep dana si Batseba, kan naytēnek do salapenaw no āri.

²⁹ Insapata no āryaw dya a kāna, “Ta akmas kasigorādo no kasibibyay ni ĀPO a mangisalākan dyaken do tābo a pakalidyatan ko, ³⁰ changori a araw tongpalen ko naw insapata kwaw dyimo do kachwaw do ngaran ni ĀPO a Dyos no Israel a si Solomon a anak monchiw machitādi dyaken a āri, kan maydisna do trono ko.”

³¹ Nagrōkob si Batseba do tana a magdāyaw do āri, as nakabata na sya a kāna, “Mabyay pakono a abos pandan si āpo ko a Āri Dabid.”

³² Pinatawag ni Āri Dabid sa Sadok a pādi, Natan a propīta, kan Benayas a pōtot ni Jehoyada. Do nakawara daw do salapen no āryaw,

³³ binata na dyira a kāna, “Iyonot nyo opisyalis ko saw, kan pasakayen nyo si Solomon a pōtot ko do mismo kwaw a molo,‡ as yangay nyo do akbod a mayngaran so Gihon. ³⁴ Do dawrinchiw padwan da Sadok a pādi kan Natan a propīta so lana do oho ni Solomon a mangipaboya so kapatnek nyo sya a ari no Israel. Anchan tayokaw nawri, ki alopān nyonchiw trompīta, as kaingēngey nyo sya a kon nyo, ‘Manayon pakono byay ni Āri Solomon!’ ³⁵ Machisarono kamonchi dya do kangay naw a maydisna do trono kwaw a machitādi dyaken a āri, ta pinidi ko iya a mangitoray do Israel kan Joda.”

³⁶ Initbay ni Benayas a pōtot ni Jehoyada do āryaw a kāna, “Maparin pakono komwan! Si ĀPO a Dyos ni āpo ko a āri, ki palobōsan na pakono nya a maparin. ³⁷ Akma so nakaaywanaw ni ĀPO dyimom āpo ko a āri, komwan pakono kaaywan na si Solomon. Sidongan na pakono ni ĀPO si Solomon tan mabilbileg paw kapagāri na kan di āpo ko a si Āri Dabid!”

³⁸ Dawa, sa Sadok a pādi, si Natan a propīta, si Benayas a pōtot ni Jehoyada, siraw Keretita kan siraw Peletita,§ ki minusok sa kan pinasakay da si Solomon do molwaw ni Āri Dabid, as kinayrayay da a nangay do akbod a Gihon. ³⁹ Do nakawara daw do dāwri, inhap ni Sadok a pādi iyaw olongaw a yanan no lana no olibo a inyonot na a yapo do masantwanaw a tolda, kan pinado na do ohwaw ni Solomon. Tayokaw nawri,

---

‡ **1:33** 1:33 2 Sam. 13:29 § **1:38** 1:38 2 Sam. 8:18; 15:18; 20:7, 23

inalopan daw trompītaw, as nakaingēngey da syay a kon da, “Manayon pakono byay ni Āri Solomon!”⁴⁰ Tabo saw tawotawo daw, ki minonot sa dya a naybidi do Jerosalem a nagtoktokar so pīto kan nangngēngey sa do soyot da. Do taywaraw a kalyak da, akmay makey a magon-gon iyaw tana.

⁴¹ Do nakatayokaw no nakapachipista da, sa Adoniha kan siraw tabo bisīta a myan dya, ki nadngey daw ariwāwa do syodadaw. As do nakadngeyaw ni Joab so ōnyaw no trompīta, inyahas na a kāna, “Na, āngo chakey a batahen no ariwāwa daya do syodadaya?”

⁴² Madama pa maychiychirin do nakawaraw ni Jonatan a pōtot ni Abyatar a pādi. Binata ni Adoniha a kāna, “Somdep ka, ta maikariw akma dyimo a tawo, syimpri mangyangay ka so maganay a dāmag.”

⁴³ Initbay ni Jonatan di Adoniha a kāna, “Engga! Ta pinayparin danaw ni āpo ta a Āri Dabid si Solomon a āri. ⁴⁴ Tinoboy naw sa Sadok a pādi, Natan a propīta, Benayas a pōtot ni Jehoyada, kan siraw Keretita kan siraw Peletita, kan pinasakay da si Solomon do molwaw no āri. ⁴⁵ As sa Sadok a pādi kan Natan a propīta, ki pinado daw lana do ohwaw ni Solomon a pinayparin da a āri do akbod a Gihon. Yapo do dawri, somnonget sa a somnabat do syodadaya a mangngēngey do soyot da. As changori, machipagragragsak saw tawotawo do syodadaw. Nawriw madngey nyowaya ariwāwa. ⁴⁶ Otro, naydisna danaw si

Solomon do tronwaw. ⁴⁷ As kan siraw opisyalis saw no āri, ki nangay sa a nangkablāaw di āpo ta a Āri Dabid a kon da, ‘Dyos mo pakono mapayparin so ngaran ni Solomon a malatalatak kan ngaran mo, kan payparinen na pakono a mabilbīleg paw kapagāri na kan do kapagāri mo.’ Do katri na, nagrōkob si Āri Dabid a nagdaydāyaw di Āpo Dyos, ⁴⁸ kan binata na a kāna, ‘Madaydāyaw si ĀPO a Dyos no Israel a napayparin so pōtot kwaw a machitādi a maydisna do trono ko sichangori a araw, kan inpālōbos na pa a maboya ko.’ ”

⁴⁹ Do dāwri, naychatetēnek sa a natarantaw tabo bisīta saw ni Adoniha, kan komnaro kāda asa a lomnongo do bōkod na a kwanan. ⁵⁰ Ki do nakāmawaw ni Adoniha di Solomon, nayyayo do toldaw ni ĀPO, as kinemkeman naw sinan olong saw do altaraw a yanan a pagkamītan. ⁵¹ Naipakatoneng di Āri Solomon a namo dya si Adoniha, kan myan dwa altaraw a makakekemkem so mairot dyirad sinan olong saw a mangibahey sya a kāna, “Isapata pakono ni Āri Solomon dyaken a pachirawatan na sichangori a dyi na yaken a dimanen do ispāda.”

⁵² Binata ni Āri Solomon a kāna, “An ipaboya na a maikari a mahakay, ayket, masalid aba aran asa lang a boboh na. Ki an marahet maboya dya, ayket, machita a madiman.” ⁵³ Inpahap ni Āri Solomon si Adoniha, kan inyosok da a yapo do yananaw no altar. Inyangay da di āri, kan nagrōkob si Adoniha a magdāyaw dya. Ki binata

ni Solomon a kāna, “Somabat ka na do bahay mo.”

2

No Kapanawdyan a Bilin ni Āri Dabid di Solomon

¹ Do kasngen danaw no kadiman ni Āri Dabid, ki pinatawagan na si Solomon, kan inbilin na dya a kāna, ² “Anak ko, ito danaw kapaybitos no byay ko a akmas tabo tawotawo. Payiten mo kapangtokto mo, kan ipaboya mo a mahakay ka. ³ Parinen mo pagrebbengan a itoroh dyimo ni ĀPO a Dyos mo. Maybibyay ka do chakey na, as kan tongpalen mo saw pangeddeng kan bilbilin na, siraw kapangokom kan kaipaneknek na a akmas naitolas do Linteg ni Moyses tan maparin ka a magballigi do aran āngo a parinen mo kan do aran dino a kwanan mo. ⁴ On, parinen mo komwan tan maparin ni ĀPO a tongpalen inkari na a maynamot dyaken do kachwaw a inbahey na a kāna, ‘An nāw dan kapotōtan mo a siaannad do kabibyay da, kan mapodno do salapen ko do tābo a pōso kan pahad da, ki manayon anchiw kapaydisna no kapotōtan mo do trono no Israel.’

⁵ “Asa pa, chapatak mo naw pinarin na dyaken ni Joab a anak ni Seroyas an maypāngo nakadiman na siras dadwaw a komander no bōyot no Israel a sa Abner a pōtot ni Ner kan Amasa a pōtot ni Jeter.* Do chimpo no talna, diniman na sa a akmay kabōsor na do paggogobatan.

---

* 2:5 2:5 2 Sam. 3:27; 2 Sam. 20:10

Do nakadiman naw sira, ki namanchaan barīkis naw kan tokap naw so raya da no abos gatos. ⁶ Parinen mo dyaw sigon do kinasīrib mo, ki basta dyi mwa palobōsan a romapit do kamalkem na a madiman a sitatalna.

⁷ “Ki ipaboya mo kapodno do pamilya ni Barsillay† a Gileadita, kan palobōsan mo sa a machihanghang dyimo, ta sinidongan da yaken do nakapayyayo kwaw di Absalom a kakteh mo.

⁸ “As myan pa dyimo si Simey a pōtot ni Gera a Benhaminita a yapo do Bahorin. Inabay naw yaken so taywara do arawaw a nakangay ko do Mahanaim. Do nakawsok naw a nangbayat dyaken do Oksong a Jordan, ki insapata ko dya do ngaran ni ĀPO a dyi ko a dimanen so ispāda.‡

⁹ Changori, ki ibidang mo aba iya a abos gatos. Masīrib ka a tawo, kan chapatak mo nanchi an āngo machita mo a parinen tan mayyayawat do raya na a mangay do tanem na do kamalkem na.”

¹⁰ Sinpangan na, nachipaynahah si Āri Dabid dyirad aāmang na saw, kan naitābon do syodad na.§

¹¹ Nagāri so apat a poho a katawen do Israel. No papito a katawen, ki do Hebron, kan tatdo poho kan tatdo a katawen do Jerosalem.

¹² Dawa, nachitādi si Solomon a naydisna do trono ni āmang na, kan mapinsan nakapatnek no kapagāri na.

No Kapagāri ni Solomon

---

† **2:7** 2:7 2 Sam. 17:27-29   ‡ **2:8** 2:8 2 Sam. 16:5-13, 19:16-23; Eks. 22:28   § **2:10** 2:10 No syodad na, ki iyaw kōtaw no Sion do tohos no abagātan a dayāen paytokonan do Jerosalem. Sinākop ni Dabid Jerosalem dyirad Jeboseo a tawotawo. 2 Sam. 5:7

¹³ Sinpangan na, nangay si Adoniha a anak ni Haggit di Batseba a ānang ni Solomon. Inyahes ni Batseba dya a kāna, “Maganayoriw panggep mwaya a mangay dya?”

Ki tominbay si Adoniha a kāna, “Naon, mo ikit! Maganayaw. ¹⁴ Aryaw chakey kwa akdawen dyimo an maparin.”

“Na, ibahey mo na,” binata ni Batseba.

¹⁵ “Chapatak mo na a dyaken no pagāryan. Tabo no tawotawo no Israel, ki hinahaw da a yaken magāri dyira. Ki naybadiw a nangay do kakteh kwaw pagāryan, ta dyira na a yapo di ĀPO. ¹⁶ Changori, asa lang chakey ko a akdawen dyimom ikit. Dyi ka pakono a machiengga dyaken.”

“Na, āngo nawri a akdawen mo?” inyahes ni Batseba.

¹⁷ Tinongtong na a kāna, “Imo paw mangay a mangdaw di Āri Solomon, ta makapachiengga aba dyimo. Yahes mo pa a itoroh na dyaken si Abisag a iyaw Sonammitaw a baketen ko.”

¹⁸ Initbay ni Batseba a kāna, “Naon ah. Nolay mo, ta kasarīta ko si āri para dyimo.” ¹⁹ Dawa, nangay si Batseba a nachisarīta di Āri Solomon a para di Adoniha. Do nakaboyaw ni āri si ānang na, naytēnek a nagmāno dya, as nakapaydisna na do trono naw. Inpahap naw asaw a disnan a para di ānang na, as nakapaydisna na sya do kawatan naw.

²⁰ Binata ni Batseba a kāna, “Aryaw asa dēkey lang a chakey ko a akdawen dyimo. Machiengga kaba dyaken ah.”

Initbay no āryaw a kāna, “Āngom ānang nawri? Ibahey mo, ta maparin kwabaw machiengga dyimo.”

²¹ Binata na a kāna, “Palobōsan mo pa si Abisag a iyaw Sonammitaw a baketen ni kakteh mos Adoniha.”

²² Inatbay ni Āri Solomon si ānang na a kāna, “Namna, āngo ta akdawen mom ānang dyaken a itoroh ko si Abisag a iyaw Sonammitaw di Adoniha? Pi! An komwan, āngo ta dyi mo pa akdawen dyaken a itoroh ko dyaw pagāryan ko, ta ākang ko kan rārayay na pa sa Abyatar a pādi kan Joab a anak ni Seroyas?”

²³ Do dāwri, insapata ni Āri Solomon di ĀPO a kāna, “Dosāen pakono yaken no Dyos so taywara an dya madiman si Adoniha do dawri a inakdaw na. ²⁴ Changori, akmas kasigorādo no kasibibyay ni ĀPO a napatnek kan napaydisna dyaken do trono ni āmang ko a si Dabid, kan napayparin dyaken kan kapotōtan ko a magāri dyirad tawotawo a Israel a akmas inkari na, ki machita a madiman si Adoniha sichangori a araw!” ²⁵ Dawa, tinoboy ni Āri Solomon si Benayas a pōtot ni Jehoyada a nangdiman di Adoniha.

²⁶ Binata pa no āryaw di Abyatar a pādi a kāna, “Somabat ka na do tana mo do Anatot. Rombeng ka a madiman,* ki ipadiman kwaba imo sichangori, ta imo nanyidehideb do kapangisiw daw so Lakāsanaw no Tōlag ni Āpo a DYOS do chimpo paw ni āmang ko a si Dabid,

---

* **2:26** 2:26 Sinidongan ni Abyatar si Adoniha do kekey na a magāri. 1 Ār. 1:7

kan nachirāman ka dya do tabo nakalidyatan na.”† 27 Dawa, pinaksyat ni Solomon si Abyatar do kinapādi na di ĀPO. Nyaw nakatongpalan dana no inchirinaw ni ĀPO do Silo a maynamot di Eli a pādi kan siraw kapotōtan naw.‡

28 Nadāmag ni Joab naparinaw da Adoniha kan Abyatar. Maynamot ta nachikampi di Adoniha a aran dya nachikampi di Absalom, ki naysyayo do toldaw ni ĀPO, as kinemkeman na so mairot sinan olong saw do altaraw a yanan a pagkamitan. 29 Do nakaibahey daw sya di Āri Solomon a naysyayo si Joab a myan do toldaw ni ĀPO do yanan altaraw, tinoboy na si Benayas a pōtot ni Jehoyada a mangdiman dya.

30 Dawa, nangay si Benayas do toldaw ni ĀPO, kan binata na di Joab a kāna, “Inbaheyaw ni āri a mohtot ka daw.”

Ki initsbay na a kāna, “Engga! Dya danaw kadimanan ko.”

Naybidi si Benayas di āri, kan inbahey naw binataw ni Joab.

31 Binata ni āri dya a kāna, “Parinen mo akmas binata naw. Dimanen mo na, as kaitābon mo sya. Tan komwan, ki maponas dyaken kan pamilya ni āmang ko iyaw gatos do nakapamawyog na so raya dan dadwaw a tawo a abos gatos.

32 Bahsen dana ni ĀPO si Joab maynamot do nakapangdiman na a dya napapatakan āmang ko a si Dabid. Kinelbat kan diniman naw dadwa saw a mahakay so ispāda a iyaw komanderaw

---

† 2:26 2:26 2 Sam. 15:24-29 ‡ 2:27 2:27 Si Abyatar, ki asa kapotōtan ni Eli a pādi. 1 Sam. 2:27-36

no bōyot no Israel a si Abner a pōtot ni Ner kan iyaw komanderaw no bōyot no Joda a si Amasa a pōtot ni Jeter. Sira dadwa, ki malinlinteg kan maganaganay sa kan iya. ³³ Iya pakono nakadiman daw ombahes di Joab kan siraw kapotōtan na a abos pandan. Ki di Dabid kan dyirad kapotōtan na, do pamilya na kan kapagāri na, myan pakononchiw talna a yapo di APO a abos pandan.”

³⁴ Dawa, nangay si Benayas a pōtot ni Jehoyada do yananaw ni Joab, as nakadiman na sya. As iyaw bangkay naw, ki naitābon do mismo a tana na do let-ang. ³⁵ Sinpangan na, pinatādi ni āri si Benayas a pōtot ni Jehoyada di Joab a komander no bōyot. As si Sadok a pādi, ki pinatādi na di Abyatar.

³⁶ Inpatawag ni Āri Solomon si Simey, as nakaibahey na sya dya a kāna, “Mapatnek ka so bahay mo do dya Jerosalem, kan nāw mo a omyan daw. Ki basta dyi ka mohtot do syodaya a mangay do aran dino. ³⁷ Ta do arawaw a komaro ka kan mamtang do oksongaya a Kidron, ki sigorādo a madiman ka. Imonchi a mismo makatoneng do kadiman mo.”

³⁸ Tominbay si Simey di āri a kāna, “On mo āpo ko a āri. No inbahey mo, ki maganay. Parinen ko a pachirawatan mo inbahey mwaya.” Dawa, nahay si Simey a nagyan do Jerosalem.

³⁹ Ki do nakatayoka no tatdo a katawen, nagtālāw saw dadwa saw a adīpen ni Simey, as kan nagkāmīt sa do āri no Gat a si Akis a pōtot ni Maakah. Do nakadāmagaw sya ni Simey a myan

sa do Gat, ⁴⁰ pinasangaan naw asno naw, as nakangay na di Āri Akis do Gat tan chichwasen na saw adīpen na saw. Do nakadongso naw siras adīpen naw, insabat na sa a yapo do Gat.

⁴¹ Do nakaibahey daw sya di Āri Solomon a komnaro si Simey do Jerosalem a nangay do Gat kan naybidi, ⁴² inpatawag na si Simey, kan binata na a kāna, “Inpaisapata ko abawri dyimo do ngaran ni ĀPO, kan binallaāgan koymo a kon ko, ‘Do arawaw a komaro ka a mangay do aran dino, ki sigorādo a madiman ka’? Ki binata mo dyaken a kon mo, ‘No inbahey mo, ki maganay. Tongpalen ko.’ ⁴³ Āngo ngarod ta dyi mo a tinongpal insapata mwaw di ĀPO kan no bilin kwaw dyimo?”

⁴⁴ Binata pa ni āri di Simey a kāna, “Oyod a chapatak mo a tabo karahet a pinarin mo di āmang ko a si Dabid. Changori, bahsen ni ĀPO imo do marahet a pinarin mo. ⁴⁵ Ki yaken a si Āri Solomon, ki bindisyonan pakononchi yaken ni ĀPO, kan nāw na mapinsan kapagāri ni Āri Dabid a abos pandan.”

⁴⁶ Do dāwri, minandaran ni Āri Solomon si Benayas a pōtot ni Jehoyada, kan yangay na a diniman si Simey. Dawa, mapinsan danaw kapagāri ni Āri Solomon.

3

No Kapaydasal ni Solomon a Matorohan so Sīrib
(2 Kron. 1:3-12)

¹ Nachitōlag si Solomon di Paraon a āri no Egipto do nakakabahay naw so pōtot ni Paraon. Insabat na do syodad ni Dabid ranan na map-atayokaw palasyo naw kan timplowaw ni ĀPO, kan iyaw ahadaw do omdibon no Jerosalem.

² Ki siraw tawotawowaw, ki myan sa pa a mangidāton do altaraw no matatarek saw a logar a pagdaydayāwan, ta ari pad abo napatnek a timplo a pagdaydayāwan so ngaran ni ĀPO.*

³ Chadaw ni Āri Solomon si ĀPO, kan tinongpal na saw pangeddeng ni āmang na a si Dabid, ki nangidāton kan nangsosoh so insinso a para di ĀPO dyirad logar saw a pagdaydayāwan.

⁴ Do asa karaw, nangay si Āri Solomon do Gibeon† a mangidāton, ta dawriw kasisītaan a logar a pagdaydayāwan. Indāton ni Āri Solomon asaw a rībo a binyay a sinosohan na do dawri a altar. ⁵ Do Gibeon napaboya si ĀPO di Solomon do dāwri a ahēp do tayēnep na, kan inyahas na dya a kāna, “Mangyahas ka so aran āngo dyaken, kan itoroh konchi dyimo.”

⁶ Tominbay si Āri Solomon a kāna, “Inpaboya mo rakoh a kadaw mo di āmang ko a si Dabid a pachirawatan mo maynamot ta mapodno, malinteg, kan masingpet do salapen mo. Nāw mo a tinongtong iyaw rakoh a kadaw mo dya, kan tinorohan mo so pōtot a mahakay a maydisna do trono na sicharaw.

---

* **3:2** 3:2 Sigon do Linteg ni Moyses, tabo animal a dāton di ĀPO, ki machita a iyangay da do salapen ni ĀPO do altaraw no tabirnakolo do Jerosalem. † **3:4** 3:4 Dawriw sigod a yanan tabirnakolo. Jos. 10:2

⁷ “Changori, O ĀPO a Dyos ko, pinayparin mo yaken a pachirawatan mo a āri a tādi ni āmang ko a si Dabid. Ki adekey ako pa, kan ari pad abo pādas ko an maynamot do kapagtoray.

⁸ Yaken a pachirawatan mo, ki myan dyirad pinidi mo saya a tawotawo mo. Sira, ki rakoh a nasyon a taywara so kāro a dya mabidangan.

⁹ Torohan mo pakono yaken a pachirawatan mo so kapakaāwat a mangitoray so tawotawo mo a mapaytarek so malinteg kan madi. Ta sino paro makaitoray so nya taywara so kāro a tawotawo mo?”

¹⁰ Nahwahok si Āpo do dyaya a chindaw ni Solomon. ¹¹ Dawa, binata ni Āpo Dyos dya a kāna, “Maynamot ta inakdaw mo nya a dya iyaw kanaro no byay mo, kinabaknang mana karārayaw dan kabōsor mo, basbāli a inakdaw mo kapakaāwat a mangitoray so kinalinteg, ¹² itoroh ko chindaw mwaya. Torohan koymo so kasīrib kan kapakaāwat tan abanchi a polos akma dyimo so kinasīrib, kan arabanchi a polos masirsīrib kan imo. ¹³ Otro, itoroh ko pa dyimo dyi mwaya chindaw dyaken, iyaw kinabaknang kan kadāyaw da dyimo tan abanchi a polos matarek a āri a machiyengay dyimo do ōnos no kabyay mo. ¹⁴ As an maybibyay ka do chakey ko, kan tongpalen mo saw pangeddeng kan bilbilin ko a akma di āmang mo a si Dabid, ki torohan ko pa imo so manaro a byay mo.” ¹⁵ Do nakayokayaw ni Āri Solomon, natonngan na a nachisisirin si Āpo Dyos dya do tayēnep na.

Sinpangan na, somnabat do Jerosalem, kan nangay a naytēnek do salapenaw no lakāsanaw

no tōlag ni ĀPO. Nangidāton so masosohan saw a dāton kan dāton saw a pachikapya. Katayoka na, ki namarin so pasken a para dyirad tabo opisyalis na.

No Kasīrib ni Solomon a Mangokom

¹⁶ Do asa a karaw, myan saw dadwa a balangkantis a nangay a naytēnek do salapen ni Āri Solomon. ¹⁷ Binata no asaw a mabakes a kāna, “Mo āpo ko, iyaw nya mabakes kan yaken, ki omyan kami do asa bahay. Naymanganak ako ranan no kayan na dyaken do bahayaw. ¹⁸ Do chatatdo naw a karaw no nakapaymanganak kwaw, aran nya mabakes, ki naymanganak. Abaw matarek do dawri a bahay an dya yamen lang a dadwa.

¹⁹ “Do asa a kahep, nadiman iyaw tagībyaw no nya mabakes, ta nakaychehan na a nagpidan. ²⁰ Dawa, naybangon do kaabak no mahep, as nakahap nas tagībi kwaw a myan do bīt kwaw do nakapaynepdep kwaw a pachirawatan mo. Pinangay naw nadimanaw a tagībi na do barōkong kwaw, as inhap naw tagībi kwaw a pinangay do barōkong na. ²¹ Do kamabekasan na, naybangon ako a mapasoso so tagībi kwaw, ki nadiman dana sawen. Do nakabigbig kwaw sya, ki nailāsin ko a iyaba sawen tagībi kwaw.”

²² Ki inatbay no asaw a mabakes a kāna, “Enggaw! Iyaw sibibyayaw, tagībi kwaw! Nadi-manaw tagībi mwaw!”

Binata no nanmaw a mabakes a kāna, “Tay-waran dya iyaw nadimanaw tagībi mo? Dyaken

abawriw sibibyayaya?” Komwan nakapagsopyat da do salapenaw ni āri.

²³ Do dāwri, binata ni āri a kāna, “Mayengay kamwaya mangibahey a tagībi nyo sibibyayaya, as abayaw mangrawat dyinyo a dyira naw nadi-manaw.”

²⁴ Sinpangan na, inbilin no āryaw dyirad soldādo naw a kāna, “Mangyangay kamo pa dya so ispāda.” Dawa, inyangay daw ispādaw di āri.

²⁵ As binata ni āri a kāna, “Ngay, paycharwahan nyo sibibyaya a tagībi. Itoroh nyo kakchid naw do asaya mabakes, as itoroh nyo bīt naw do asaya.”

²⁶ Iyaw mabakesaw a sibibyay so tagībi, ki napno so kāsi do anak naw, kan binata na di āri a kāna, “Enggam āpo ko! Itoroh nyo na dyaw sibibyayaya a tagībi! Dimanen nyo aba!”

Ki binata no asaw a mabakes a kāna, “Dyaken aba mana dyira mo aba. Sigi, paycharwahan nyo na!”

²⁷ Do dāwri, inatbay no āryaw a kāna, “Itoroh nyo sibibyaya a tagībi do nanmaya mabakes, ta iyaw oyod a ānang na. Dimanen nyo pabaw tagībyaya.”

²⁸ Do nakadāmag daw a tabo no tawotawo no Israel so maynamot do nakapangokomaw ni āri do dawri a kāso, taywaraw nakaanyib da sya, ta nadlaw da a tinorohan no Dyos so kinasirib do kapangokom na a nainkalintegān.

4

Siraw Opisyalis ni Āri Solomon

1 Si Āri Solomon, ki nagāri do tābo a Israel.*
 2 Siraw nyaw katotohosan a opisyalis na: si Asarya a pōtot ni Sadok, ki pādi. 3 Sa Elihorep kan Ahiha a pōtot sa ni Sisa, ki sikritaryo sa. Si Jehosapat a pōtot ni Ahilod, ki taga-tolas so pakasaritāan no pagāryan. 4 Si Benayas a pōtot ni Jehoyada, ki komander no bōyot. Sa Sadok kan Abyatar, ki papādi. 5 Si Asarya a pōtot pa ni Natan, ki iyaw mangidaōlo siras asa poho saw kan dadwa opisyalis do tana a Israel.† Si Sabod a pōtot ni Natan, ki pādi kan mamagbaga di āri a mismo. 6 Si Ahisar, ki iyaw manyidechideb so palasyo. Si Adoniram a pōtot ni Abda, ki iyaw manyidechideb siras napīlitan saw a maytarabāko.

7 Myan pa di Solomon, asa poho kan dadwa a naidistino a opisyalis para do tabo a Israel. Makatoneng sa a mangpeh so kanen a yapo do sākop da a para dyirad tabo do palasyo. Kāda asa, ki rebbengen naw manoroh so kanen do asa kabohan do irahem no asa katawen. 8 Siraw nyaw ngarangan da: si Ben-hor, ki iyaw makatoneng do katokotokonan no Epraim. 9 Si Bendeke, ki iyaw makatoneng do Makas, Shaalbim, Bet-semes, kan Elon-bet-hanan. 10 Si Ben-hesed, ki iyaw makatoneng do Arobbot (Sokoh kan tabo intīro a tana no Heper, ki dyira na). 11 Si Ben-abinadab, ki iyaw makatoneng do tābo a Napat-dor. (Kinabahay na si Tapat a balāsang ni Solomon.) 12 Si Baana a pōtot ni Ahilod,

---

* 4:1 4:1 Do dyaya chimpo, asa pa a nasyon Israel. † 4:5 4:5 Siraw asa poho saw kan dadwa, ki nailista sa do 1 Āri 4:8-19.

ki iyaw makatoneng do Taanak, Megiddo, kan intīro a Bet-sean do katalin no Saretan do ibaba no Jesreel, as kan yapo do Bet-sean a maypakwan do Abel-mehola a manda do Jokmeam. ¹³ Si Ben-geber, ki iyaw makatoneng do Ramot-gilead. (Siraw sīcho ni Jair a pōtot ni Manasses a myan do Gilead, ki dyira na sa kontodo no tana no Argob a myan do Basan kontodo anem a poho a rarakoh a naahadan a syodad a myan so tombaga a rihās do rowangan da.) ¹⁴ Si Ahinadab a pōtot ni Iddo, ki iyaw makatoneng do Mahanaim. ¹⁵ Si Ahimaas, ki iyaw makatoneng do Naptali. (Kinabahay na si Basemat a balāsang ni Solomon.) ¹⁶ Si Baana a pōtot ni Hosay, ki iyaw makatoneng do Aser kan Alot. ¹⁷ Si Jehosapat a pōtot ni Parwah, ki iyaw makatoneng do Issakar. ¹⁸ Si Simey a pōtot ni Ela, ki iyaw makatoneng do Benhamin. ¹⁹ Si Geber a pōtot ni Ori, ki iyaw makatoneng do tana a Gilead. (Do nakarahan, ki tana da Sihon a āri dan Amoreo kan Og a āri no Basan.) Iya lang opisyal do dawri a tana.‡

No Kinabaknang ni Solomon

²⁰ Siraw tawotawo no Joda kan Israel, ki akmas kāro no anay do payis no kanayan. Komninan sa, mininom sa, kan nagragragsak sa. ²¹ Nagāri si Solomon do tabo a pagāryan a makayapo do oksong a Oprates a manda do tana dan Pilisteo, kan manda do letteng no tana a Egipto. Siraw nya a pagāryan, ki nangyangay sa so pagbwis da,

---

‡ **4:19** 4:19 Mana “Myan paw asaw a opisyal do tana no Joda” mana “Myan asa lang a mangidaōlo do intīro a tana.”

kan nagsīrbi sa di Solomon do ōnos no kabyay na.

²² No machita da a kanen do kararaw do palasyo ni Āri Solomon, ki asa gasot kan dadima poho a kasalop a mapino a arina kan tatdo a gasot a kasalop a gagāngay a arina, ²³ asa poho a napataba a bāka do koral, dadwa poho a naipasto a bāka, asa gasot a karniro mana kalding kontodo matatarek a ogsa kan napataba a manomanok. ²⁴ Ta iya, ki magāri do tabo a pagāryan do laōden no Oprates a makayapo do Tipsah a manda do Gasa, as kan myan talna do omdibonaw dya. ²⁵ Do ōnos no kabyay ni Āri Solomon, siraw tawotawo do Joda kan Israel, ki naybibyay sa a matalna a makayapo do tana a Dan a myan do ammyānan a manda do Beerseba do abagātan. Kāda tawo, ki ninānam naw bōkod na a kaobāsan kan igos a kayokayo. ²⁶ Myan paw dyira ni Āri Solomon a apat a rībo a koral dyirad kabalyo a panggoyod so logan na saw a pachigobat, as kan 12,000 a kabalyo. ²⁷ Siraw opisyalis, naytatādi sa do naikeddengaw a bohan a nangyangay so machita a kanen para di Āri Solomon kan siraw tabo saw a machakan do lamisaan no āri. Sinigōrado da a abo kōrang. ²⁸ Inyangay da paw no machitaw a sebāda kan garami para dyirad kabalyo a para gobat kan siraw kadwan saw a kabalyo, as kan pinangay da do naitongdwaw a yanan.

No Kinasīrib ni Solomon

²⁹ Tinorohan no Dyos si Solomon so dya matokod a kinasīrib kan kapakaāwat, as kan marahem a kapangtokto a akmas dyaw a mabidang

a anay do payis no kanayan. ³⁰ Tan komwan, no kasīrib ni Solomon, ki mangamangay pa kan kasīrib dan tabo tawotawo do dāya kan tabo kasīrib no tawotawo do Egipto. § ³¹ Ta iya, ki masirsīrib kan aran sino a mahakay a magrāman di Etan a iyaw Esrahita. On, masirsīrib pa kan sa Heman, Kalkol, kan Darda a pōtot ni Mahol. No kalatak na, ki nagwaras do tabo omdibon saw a nasnasyon. ³² Naytolas so tatdo a rībo a panyinyirin. Siraw kanta na, ki asa rībo kan dadima. ³³ Inlawlawag na a maynamot dyirad kayokayo kan tametamek a akmas sidro a kayo a myan do Lebanon kan isopo a tamek a tomobo a mohtot do bato a ahad. Innanawo na pa a maynamot dyirad animal, manomanok, komayakayab, kan among. ³⁴ Siraw tawotawo a yapo do tabo nasyon, ki nangay sa a mangadngey so kinasīrib ni Solomon. Tinoboy sa no tabo āari do lōbongaya a nakadāmag a maynamot do kasīrib na.

5

No Kaisagāna so Kapatnek so Timplo (2 Kron. 2:1-18)

¹ Do nakadāmag ni Hiram a āri no Tiro a napatnek dana si Solomon a āri a nachitādi di āmang na a si Dabid, tinoboy na saw pinakainawan naw di Solomon, ta pirmi a

---

§ **4:30** 4:30 Siraw taga Arabya kan Persya do tana do dāya, ki nagdindināmag sa a myan so rakoh a sirib. Aran do Egipto, ki nagdindināmag a nasyon dan mamasīrib. Ara. 7:22

nachisīt di Dabid do nakarahan. ² Pinabidi ni Solomon nyaya minsāhi na di Hiram:

³ “Chapatak mo a napatnek aba ni āmang ko a si Dabid timplowaw a pangidaydayāwan so ngaran ni ĀPO a Dyos na maynamot do kapachigobat na dyirad omdibon na. On, napatnek aba a mandad nakapangay ni ĀPO siras kabōsor na do tokapan na. ⁴ Ki sichangori, si ĀPO a Dyos ko, intoroh naw talna do omdibon ko. Apabaw kabōsor mana didigra. ⁵ Dawa, panggepen ko a patneken timplo a pangidaydayāwan so ngaran ĀPO a Dyos ko a akma so inbahey naw ni ĀPO di āmang ko a si Dabid a kāna, ‘Iyaw pōtot mo a padisnahun konchi do trono mo a tādī mo, ki mapatnek anchi so timplo a pangidaydayāwan so ngaran ko.’

⁶ “Dawa, ibilin mo a manongeh sa so kayokayo a sidro do Lebanon a para dyaken. Siraw trabahador ko machirāman sanchi dyirad trabahador mo. Magbāyad akonchi dyimo para dyirad trabahador mo aran papiraw ibahey mo a tangdan da, ta chapatak mo a sanay kami aba a manongeh so kayokayo a akma siras Sidonyo saw.”

⁷ Do nakadngey naw ni Hiram so minsāhi ni Solomon, taywaraw kasoyot na, kan binata na a kāna, “Maidāyaw pakono si ĀPO sichangori, ta tinorohan na si Dabid so masīrib a pōtot na a magtoray do nya mabīleg a nasyon.”

⁸ Sinpangan na, nanoboy si Hiram so nangyan-gay so nya minsāhi di Solomon:

“Narawat ko minsāhyaw a inpaw-it mo, kan parinen konchi tabo chakey mo do kapanoroh ko

so sidro kan saleng a toroso. ⁹ Siraw trabahador ko, ki manggōyod sanchi siras toroso a iyosok da a yapo do Lebanon a komwan do kanayan. Patapawen ko sanchi do tāw a takeden a akmay balsa a ikwan do chakey mo a pakarayan sira. Dawrinchiw pamaysisyayan ko sira, kan ikaro mo na sanchi. No pachibayat monchi, ki iyaw kapanoroh mo so kanen a para dyira do palasyo ko.”

¹⁰ Dawa, nanoroh si Hiram so tabo a toroso a sidro kan saleng a chinakey ni Solomon. ¹¹ As no tādī na, nanoroh si Solomon di Hiram so 100,000 a kasalop a trīgo a mākan a para dyira do palasyo na. Otro, nanoroh pa so 110,000 a kagalon a pōro a lana no olibo. Komwan pinarin ni Solomon do kāda tawen. ¹² Intoroh ni ĀPO kinasirib di Solomon a akmas inkari na dya. Myan kapya da Hiram kan Solomon, kan namarin sa so tōlag da.

¹³ Pinaytarabāko na sa a inkapilitan ni Āri Solomon 30,000 a trabahador a yapo do intīrwaw a Israel. ¹⁴ Tinoboy na sa do Lebanon a maytatādī a tayisa poho a rībo do kāda bohan. Tan komwan, maytarabāko sa do Lebanon so asa kabohan, as kasabat da so dadwa kabohan do bahay da. Si Adoniram, ki iyaw manyidechideb siras napilitan saw a maytarabāko. ¹⁵ Myan di Solomon 80,000 a mangakchikchid so bato do katokotokonan, kan 70,000 a taga-sabhay. ¹⁶ As myan paw 3,300 a manyidechideb so tarabāko kan mangidaōlo siras trabahadoraw. ¹⁷ Do bilin ni āri, nangchikchid sa so magaganay a rarakoh a bato tan myan anchiw makwadrado sa a bato

do kapatnek no pondasyon no timplo. ¹⁸ Siraw mapatnekaw ni Solomon kan Hiram, kan siraw trabahadoraw a taga Gebal, ki nangisagāna sa siras toroso kan bato para do kapatnek so timplo.

6

No Kapatnek ni Solomon so Timplo (2 Kron. 3:1-13; Ara. 7:47)

¹ Do nakatayokaw no 480 a katawen do nakahbot daw no Israelita yapo do Egipto, do chapat naw a katawen no nakapagāri ni Solomon do Israel, do bohan no Sib a no chadadwaw a bohan, inrogi naw napatnek so timplowaw ni ĀPO.

² Iyaw timplowaw a pinatnek ni Āri Solomon a para di ĀPO, ki 90 a kadapan so kanaro, 30 a kadapan so kawbong, kan 45 a kadapan so kakarang. ³ Iyaw asdepan a yanan do salapenaw no karakohan a kwarto no timplo,* ki 30 a kadapan so kanaro a machiyengay do kawbong no timplowaw. Nya kwarto, ki naypantad so 15 a kadapan a yapo do salapenaw no timplo.

⁴ Napaparin so malolopit sa a bintan no timplowaw as maloplopit do gagan kan do irahem.

⁵ Napapatnek pa so pinaynyopos na a pinadibon do gagan a dyindyin no karakohanaw a kwarto kan makatayrahemaw a kwarto no timplowaw, as tatdo a kasagonodan, kan nakwartokwarto a

---

* **6:3** 6:3 Iyaw timplo, ki myan dadwa a kwarto. No karakohan a kwarto mana manōmaw a kwarto, ki iyaw Masantwan a Yanan. No makatayrahem a kwarto, ki iyaw Kasasantwan a Yanan. Heb. 9:2-3

naypadibon. ⁶ Iyaw makataybabaw a kasagonodan, ki papito kan godwa a kadapan so karahawa. Do mamanghobokaw a kasagonodan, ki sasyam a kadapan so karahawa. As do mamantohosaw a kasagonodan, ki asa poho kan godwa a kadapan so karahawa. Do maynyoposaw a gagan a dyindyin no timplowaw, napaparin so kama a mohtot do mismwaw a dyindyin tan abo mailabeng a wanan do dyindyinaw.

⁷ Do nakapatnek daw so timplo, sira lang batwaw a natiktikan kan nakwadrado a yapo do paychadyan daw iyaw inosar da. Tan komwan, abo rongsoh mana wasay mana aran āngo a rimīnta a pasek iyaw madngey do timplowaw do kadama naw a mapatnek.

⁸ Iyaw asdepan do makatayahbwaw a kasagonodan, ki mangket do abagātan no timplowaw. Myan ayran a komayat a mangay do mamanghobokaw a kasagonodan. Masaw a myan ayran a komayat do mamantohosaw a kasagonodan. ⁹ Dawa, pinatnek naw timplowaw, kan pinatayoka na. Nasekegan kan nabobidaan so tappi a sidro. ¹⁰ As pinatnek na pa saw kwartwaw do maynyoposaw do gagan a dyindyin no timplowaw. No kakarang no kāda asa, ki papito kan godwa a kadapan, kan nachitapang sa do timplowaw do sekeg na saw a sidro.

¹¹ Inpakatoneng ni ĀPO chirin naw di Solomon a kāna, ¹² “Maynamot do dya timplo a patpatneken mo, an onotan mo saw pangeddeng ko kan tongpalen mo saw kapangokom ko, as kapyahen mo saw bilbilin ko a anohdan mo, ipatongpal konchi dyimo karyaw a intoroh ko

di Dabid a āmang mo. ¹³ As machiyan akonchi dyirad Israelita, kan nonolay ko pa sabanchiw tawotawo ko a Israel.”

¹⁴ As dawa, pinatnek ni Solomon timplowaw kan pinatayoka na. ¹⁵ Pinakalopkohan naw irahem saw a dyindyin no timplo so tappi sa a sidro a nangroggi do rātag naw a manda do bobida. Iyaw rātag naw no timplo, ki pinakalopkohan na so tappi a saleng. ¹⁶ Pinatarek naw mamansokelaw no timplo tan mamarin so makatayrahem a kwarto a iyaw Kasasantwanaw a Yanan. Tatdo a poho a kadapan so kanaro, kan pinakalopkohan na so tappi a sidro a yapo do rātag a manda do bobida. ¹⁷ No karakohanaw a kwarto do salapen no nya mamansokel a kwarto, ki anem a poho a kadapan so kanaro. ¹⁸ Iyaw irahemaw no timplo, ki nakalopkohan so tappi sa a sidro, as nakitikitan sa so sinan tabayay kan sinan sabsabong a nagbosak. Maynana sidro do irahem tan abo maboya a bato. ¹⁹ Insagāna naw makatayrahemaw a kwarto do dichodan no irahem no timplo a dawriw pangayan na so lakāsanaw no tōlag ni ĀPO. ²⁰ No makatayrahemaw a kwarto, ki tatdo a poho a kadapan so kanaro, tatdo a poho a kadapan so kawbong, kan tatdo a poho a kadapan so kakarang. Pinakalopkohan naw irahem naw so pōro a balitok, as kan pinakalopkohan na paw altaraw so tappi a sidro. ²¹ Pinakalopkohan na paw irahemaw no karakohanaw a kwarto so pōro a balitok. Napalodyit pa so kawar sa a balitok do salapenaw no makatayrahemaw a kwarto, as nakalopkohan irahem naw so balitok.

²² On, pinakalopkohan naw intīrwaw a irahem no timplo so balitok. Pinakalopkohan na paw altaraw a myan do makatayrahemaw a kwarto so balitok.

²³ Namarin so maykasmang a sinan parswa a naypanyid† a yapo do kayo a olibo a napangay do makatayrahemaw a kwarto. Kāda asa, ki asa poho kan dadima kadapan so kakarang. ²⁴ Iyaw kanaro no asaw a panyid no parswa, ki papito kan godwa a kadapan. Komwan iyaw asaw. An maybōlay, ki asa poho kan dadima kadapan yapo do tobwanaw no panyid na manda do tobwanaw no panyid na do bit. ²⁵ Aran iyaw asaw a sinan parswa, ki asa poho kan dadima kadapan so rokod. Sira dadwa, ki pariho rokod da kan pōtar da. ²⁶ Iyaw kakarang no asaw a sinan parswa, ki asa poho kan dadima kadapan, as komwan do asaw. ²⁷ Pinangay na saw sinan parswaw a naypanyid do makatayrahemaw a kwarto do timploaw. As siraw panyid da saw, ki naybōlay sa a maysinsalid do hobokaw no kwarto. As no maychamībitaw a panyid da, ki naymorong a nakasalid do maybitaw a dyindyin. ²⁸ As pinakalopkohan na saw dadwaw a sinan parswa a naypanyid so balitok.

²⁹ Pinaynyopos na a kinitikitan dyindyinaw no timplo so sinan parswa a naypanyid, sinan kayo no palma, kan sinan sabong a nagbosak do makatayrahemaw kan do karakohanaw a kwarto. ³⁰ Iyaw rātagaw no timplo, ki pinakalopkohan na pa so balitok do dadwaw a kwarto.

---

† **6:23** 6:23 Eks. 25:18-22; Esk. 1:5-13

³¹ Iyaw asdepanaw do makatayrehemaw a kwarto, namarin so maykasmang a aneb a yapo do kayo a olibo. Siraw mondora saw, ki dadima so sōli. ³² As siraw dadwaw a aneb a namarin do kayo a olibo, ki kinitikitan na so sinan naypanyid saw a parswa, sinan kayo a palma, kan sinan sabong a nagbosak. Pinakalopkopan na sa so balitok. As dyirad sinan naypanyidaw a parswa kan sinan kayokayo a palma, ki napahapotan so napitpit a balitok.

³³ Masaw a namarin so mondora sa a kwadrado a yapo do kayo a olibo a para do asdepanaw do karakohanaw a kwarto, ³⁴ as kan dadwa aneb a yapo do kayo a saleng. Kāda asa, ki myan dadwa a bohong na a maytopid. ³⁵ Kinitikitan na sa so sinan naypanyid saw a parswa, sinan kayo a palma kan sinan sabong a nagbosak, as napahapotan so napitpit a malit a balitok. ³⁶ Pinatnek naw no makatayrahemaw a atat no timplo a inahadan na so taytotdo a kabatoy no bato a nakchid kan nakwadrado, as napakatayhapotan so tayisa kabatoy a toroso a sidro a wanan.

³⁷ Iyaw pondasyonaw no timplo ni ĀPO, ki napangay do bohan no Sib, do chapat naw a katawen no kapagāri ni Solomon. ³⁸ Do chaasa poho naw kan asa a katawen do bohan no Bol a no chawawaho naw a kabohan, ki natayoka danaw timplowaw a aran do kadedēkeyan a naibahey kan iksakto a tabo sigon do nakaiplāno naw. Papito a katawen na a napatnek sya.

7

No Kapatnek ni Solomon so Palasyo Na

¹ Napatnek pa si Solomon so palasyo na, kan asa poho kan tatdo a katawen na a namarin sya.

² Napatnek pa so palasyo a mayngaran so Palasyo no Kahasan no Lebanon. Iyaw kanaro na, ki 150 a kadapan, 75 a kadapan karahawa na, kan 45 a kadapan so kakarang. Myan apat* a kalinya a sidro a parey, kan myan saw sekeg a sidro a nachidātōk. ³ As naatepan so sidro do tohos daw no sekeg a nachidātōk dyirad pareyaw. Myan saw 45 a parey, as kan 15 kāda linya. ⁴ Myan saw hamba no bintan na a taytotdo a kalinya, as kan naytotobang so bintan a taytotdo a kasagonodan.

⁵ Tabo dan pantaw na kan hamba na sa,† ki kwadrado, as naytotobang a taytotdo.

⁶ As napatnek pa so mayngaran so Portiko dan Parey.‡ No kanaro na, ki 75 a kadapan, as 45 a kadapan so kawbong. Myan patagwab na a naynyopos do salapen naw, kan nasirongan a nachidātōk dyirad parey saw.

⁷ As napatnek pa so mayngaran so Kwarto no Trono a matawagan pa so Yanan no Pangokoman. Dawriw pangikeddengnan na so kapan-gokom na. Pinakalopkohan na so tappi a sidro a yapo do rātag naw a manda do bobida.

⁸ Iyaw palasyowaw a mismo a pagyanan ni Solomon, ki napatnek do matarek a atat, do dyichodanaw no Yanan no Pangokoman, as

---

* **7:2** 7:2 No kadwan, ki ibahey da a “tatdo”. † **7:5** 7:5 Mana “Tabo dan pantaw na kan bintan na sa”. ‡ **7:6** 7:6 Jn. 10:23; Ara. 3:11, 5:12

machiyengay so arti. Napatnek pa si Solomon so akma syay a pagyanan a para do balasāngaw ni Paraon a kinabahay na.

⁹ Tabo nya, ki naporin sa dyirad magaganay a rarakoh a bato. Nakchid kan nakwadrado sa sigon do kosto a rokod da, as kan naragādi a maychamībit do salapen kan dichodan. Naosar sa a yapo do pondasyon a manda do reyan, kan do gagan a kominwan do karakohanaw a atat. ¹⁰ Siraw pondasyon na saw, ki naintaran so magaganay a rarakoh a bato a asa poho kan dadima mana asa poho kan dadwa a kadapan so kananaro. ¹¹ Napamanyitwan pondasyon saw so kadwan saw a magaganay a bato a nakwadrado sigon do kosto a rokod da. Napamanyitwan pa so tablōn a sidro a sekeg. ¹² Iyaw karakohanaw a atat, ki nadibon no ahad a taytoto do a katoon a nakwadrado a bato, as napakatayhapotan so tayisa kabatoy a tablōn a sidro a sekeg. Masaw do makatayrahemaw a atat no timplo ni ĀPO kan iyaw asdepan a kwarto na.

*No Tarabāko ni Hiram
(2 Kron. 2:13-14)*

¹³ Nanoboy si Āri Solomon so nangay do Tiro kan inpahap na si Hiram. ¹⁴ Iya, ki anak no bālo a yapo do tribo no Naptali. Si āmang na, ki taga Tiro a trabahador do tombāga. Si Hiram, ki sanay kan pādas naw tabo a klāsi no tarabāko do tombāga. Nangay di Āri Solomon, kan pinarin na tabo tarabāko a naipairebbeng dya.

*No Dadwa Tombāga a Parey
(2 Kron. 3:15-17)*

15 Nanyipo so dadwa parey a tombāga. Kāda asa, ki 27 a kadapan so kakarang, as kan 18 a kadapan so kapaymemeh. 16 Namarin pa so dadwa a pang-oho para do dadwaw a parey a yapo do naronaw a tombāga. No kakarang no kāda asa a pang-oho so parey, ki papito kan godwa a kadapan. 17 Sinpangan na, namarin so dadwa kahwas a nalāga a myan saw nayādoday a mayhohobid a kadina a para do pang-oho no kāda parey. Namarin so tayypipito do kāda pang-oho. 18 Masaw, namarin so dadwa a kabatoy a tombāga a sinan granada§ a pinasingsing na do pang-ohwaw a madātok do pareyaw. Komwan pinarin na do asaw a pang-oho. 19 Siraw pang-ohwaw a madātok do pareyaw a maytēnek do asdepanaw a kwarto, ki mamanyito saw sinan korona a napōtar sa a akmay sinan bakong, as tayenem sa a kadapan so kakarang. 20 Do toknolen naw no kāda pang-oho a sinan bakong, kan masngen do kahwasaw, dawriw yanan naypadibon a dadwa gasot a sinan granada do dadwa a kabatoy. 21 Pinatnek na saw pareyaw do asdepanaw do timplo. Iyaw pareyaw a mangket do abagātan, ki pinangaranan na si Jakin. As iyaw mangket naw do ammyānanaw, ki pinangaranan na si Boas.* 22 Do toknolen no pang-oho no parey saw, ki myan napōtar sa a akmay sinan bakong. As iyaw tarabākwaw do

---

§ 7:18 7:18 Eks. 28:33; 1 Sam. 14:2, Kan. 4:3; Hag. 2:19 * 7:21 7:21 Do Hebreo a chirin a “Jakin,” ki nagistayan a akmas ōni no chirin a “mapatnek (no Dyos)”. As no chirin a “Boas”, ki nagistayan a akmas ōni no chirin a “kabileg (no Dyos)”.

parey saw, ki natayoka dana.

No Tombāga a Tangki
(2 Kron. 4:2-5)

²³ Sinpangan na, namarin pa si Hiram so nachīpo a tombāga a tangki a naymemeh a matawagan so “Tāw.” No karahawa no bibi naw a maytobang, ki asa poho kan dadima kadapan, as papito kan godwa so karahem, kan apat a poho kan dadima kadapan iyaw rokod na a maypadibon. ²⁴ Do ohbwaw no ngalab naw, ki napadibonan so dadwa a kabatoy a sinan tabayay a nachilānang do tankyaw. Bāli anem do kāda asa kadapan. ²⁵ Napadisnaw nya a tangki do bokot dan asa poho saw kan dadwa a sinan tōro a bāka a naysintatadyichokod. Tatdo, ki somnalap do ammyānan. Tatdo, ki somnalap do lāod. Tatdo, ki somnalap do abagātan, as kan tatdo, ki somnalap do dāya. ²⁶ Iyaw katokpoh no nya tangki, ki tatdo a kapolgāda. As iyaw ngalab naw, ki namarin a akmas ngalabaw no kopa a akmas sinan sabongaw no bakong. Makahap so malābit a 10,000 a kagalon a ranom.

No Tombāga Saw a Karison

²⁷ Namarin pa si Hiram so asa poho a karison a tombāga. Anem a kadapan no kanaro no kāda asa. Anem a kadapan no karahawa da, kan apat kan godwa a kadapan no kakarang da. ²⁸ Komwan nakapamarin da: No dyinyin saw no kāha na, ki namarin sa a yapo do tombāga a naipasohot do maypadibonaw a pinakalebleb na. ²⁹ Do dyindyin na saw, ki myan naibisti a sinan lion, sinan tōro a bāka, kan sinan naypanyid a

parswa. Do tohos kan do ibaba dan sinan lion kan sinan tōro a bāka, ki myan saw napitpit a arkos a nachiborda. ³⁰ Kāda karison, ki myan apat a tombāga a līgay na kan tombāga a ihi na. As do kāda sōli, ki myan tombāga a panarngan no maydisnaw a baldi. Siraw panarnganaw, ki nachīpo sa, as kan myan arkos da a naiborda do kāda bakrang. ³¹ Do irahem no karisonaw, ki myan tatārang na a naymemeh a paydisnan no baldyaw. Naypatohos a akmay korona so asa poho kan wawaho a kapolgāda a lomnabes do karisonaw, as dadwa poho kan papito a kapolgāda so karahawa a naytobang. Naiyorma saw nya a bisti do hapot naw no bakrang naw a naypadibon. Siraw dyindyin no karisonaw, ki kwadrado sa. Naymemeh saba. ³² Siraw apataw a līgay na, ki myan sa do ohbwaw no dyindyin na saw. Siraw ihi na saw no līgay saw, ki nachilānang sa do karisonaw. No kakarang no kāda līgay, ki dadwa poho kan papito a kapolgāda. ³³ Siraw līgay saw, ki naporin sa a akmas līgayaw no logan a pachigobat. Siraw ihi daw, ngalab, rāyos, kan hobok, ki nachīpo sa tabo a yapo do tombāga. ³⁴ Kāda karison, ki myan apat a pangigpetan na a asa do kāda soli a nachilānang do karisonaw. ³⁵ Do ngalab naw no kāda karison, ki myan borda na a sasyam a kapolgāda so karahawa. Siraw panarngan kan dyindyin na saw, ki nachilānang sa do karisonaw. ³⁶ Nangiyorma si Hiram so sinan naypanyid saw a parswa, sinan lion, kan sinan kayo a palma do hapot da saw no panarngan kan siraw dyindyin na saw. Do kāda maparin a

pangayan do omdibonaw, pinangayan na so bisti a arkos. ³⁷ Komwan nakaparin na siras asaya a poho a karison. Naparin sa a mayayalit so pōtar kan kararakoh.

³⁸ Namarin pa si Hiram so asa poho a tombāga a baldi a asa do kāda karison. Kāda asa baldi, ki anem a kadapan so karahawa a naytobang, kan makahap so dadwa gasot kan dadwa poho a kagalon a ranom.† ³⁹ Pinangay naw dadi-maw a karison do mangket naw do abagātan no timplowaw, as dadima do mangket naw do ammyānan. As pinangay naw tangkyaw a mayngaran so Tāw do abagātan a dayāen a soli no timplowaw. ⁴⁰ Sinpangan na, namarin pa si Hiram so kalkaldirō, palpala, kan sabasabak.

As dawa, natayoka ni Hiram a tabo tarabākwaw a pinarin na a para di Āri Solomon do timplowaw ni ĀPO.

*No Paytabwan no Warawara do Timplō
(2 Kron. 4:11 -5:1)*

⁴¹ Nya saw pinarin na: siraw dadwaw a parey, siraw dadwaw a pang-oho a sinan korona do tōtokaw no kāda parey, siraw dadwaw a kahwas a mangbisti siras sinan koronaw do tōtok saw no parey, ⁴² siraw apat a gasot a sinan granada para do dadwaw a kahwas, (dadwa a kabatoy a sinan granada do kāda kahwas a mangbisti siras sinan korona saw do tōtok daw no parey), ⁴³ siraw asa poho saw a karison kontodo asa poho saw a baldi, ⁴⁴ iyaw tangkyaw kan asa poho saw kan

† **7:38** 7:38-39 Eks. 30:17-21; 2 Kron. 4:6

dadwa a sinan tōro a bāka do sirok naw, ⁴⁵ siraw kaldiro, pāla saw, kan sabak saw.

Tabo no nya a warawara a inpaparin ni Āri Solomon di Hiram a para do timplowaw ni ĀPO, ki napasileng a tombāga. ⁴⁶ Inpaparin sa tabo ni āri saw nyaya do kapādo so naronaw a tombāga dyirad pormaanaw a naporin do hota a mabaya do tanap no Jordan do payawan no Sokkot kan Saretan. ⁴⁷ Inpakīlo saba ni Solomon tabo nya saya, ta taywara so kāro. Dawa, natonngan dabaw no karahmet da.

⁴⁸ Namarin pa si Solomon so tabo a maosar do timplo ni ĀPO: iyaw balitokaw a altar, iyaw balitokaw a lamisaan a para do tināpay a maidāton do Dyos, ⁴⁹ siraw asa poho a pamadatōkan so soho a pōro a balitok do salapen no makatayrahemaw a kwarto (a dadima do mangket naw do abagātan, as dadima do mangket naw do ammyānan), sinan sabsabong, soho saw kan siraw sosopit saw, ki balitok sa a tabo. ⁵⁰ As myan pa saw kopa, panopit saw so pabīlo, sabasabak, longlongan saw a para insinso, kan siraw pangayanaw so inmaya, ki pōro sa a balitok a tabo. As myan pa saw misagra a balitok para do aneb saw no makatayrahemaw a kwarto a iyaw kasasantwanaw a yanan, kan para do aneb saw do karakohanaw a kwarto no timplowaw. Tabo sa, ki naporin do balitok.

⁵¹ Do nakatayoka danaw no tabo tarabāko ni Āri Solomon do timplowaw ni ĀPO, inhap na saw indidikar saw ni āmang na a si Dabid a siraw pirakaw kan balitok, kan kadwan saw a

warawara, as pinangay na sa do pangapyanaw do timplo ni ĀPO.

8

No Kaiyangay so Lakāsan no Tōlag do Timplo (2 Kron. 5:2-6:2)

¹ Sinpangan na, chinpeh ni Āri Solomon do salapen na do Jerosalem panglakayen saw no Israel kan siraw tabo pangpangōlo daw no tribo kan partīdos dan tawotawo no Israel, tan paneknekan da iyaw kapayadis dan papādi saw so lakāsanaw no tōlag ni ĀPO a yapo do Sion a syodad ni Āri Dabid a mangay do timploaw. ² Tabo nya sa a mahahakay no Israel, naychichipeh sa do salapen ni Āri Solomon do chimpno no pista* do bohan no Etanim do chapapito naw a kabohan.

³ Do nakawara daw a tabo no panglakayen no Israel, inisiw da no papādi saw lakāsanaw no tōlag ni ĀPO, ⁴ kan inyangay da do timploaw. Siraw Lebitaw, nangatkat so Toldaw a Pachibayabayatan di ĀPO kan tabo masantwan saw a warawara kan rimīnta na.† ⁵ Si Āri Solomon kan siraw tabo tawotawo no Israel a nachikpeh dya, ki somnalap sa do salapen naw no lakāsanaw, as nakapagidāton da so āro a karniro kan bāka a dyi da mabidangan mana dyi da maitolas.

---

* **8:2** 8:2 Nya pista, ki Pistaw no Kapaychabengbeng. Eks. 23:16; Leb. 23:34-43; Deot. 16:13-17 † **8:4** 8:4 Eks. 25:23-40; 1 Ār. 7:51

6 Sinpangan na, pinasdep dan papādyaw lakāsanaw no tōlag ni ĀPO do yanan naw do makatayrahemaw a kwarto a iyaw Kasasantwanaw a Yanan do timplowaw, kan pinangay da do sīrok daw no sinan naypanyid saw a parswa. 7 Siraw naypanyidaw a parswa, ki nabolay panyid daw do anmwaw no lakāsanaw, tan mangsīrong so lakāsanaw kan siraw iisiwaw. 8 Siraw iisiwaw a taywara so kanaro, ki maboyaw tobotobwan da a yapo do Masantwan a Yanan do salapenaw no makatayrahemaw a kwarto, kan maboja aba a yapo do gaganaw. Ari pa sa daw sichangori. 9 Abaw matarek a myan do irahemaw no lakāsanaw malaksid do dadwaya matatāpi a bato a pinangay ni Moyses do Horeb. Dawriw nachitolāgan ni ĀPO dyirad tawotawo no Israel nakatayokan nakahtot da do Egipto.

10 Do nakahtot daw no papādi saw do Masantwan a Yanan, inapno no demdem timplowaw ni ĀPO. 11 As siraw papādyaw, ki namarin dabaw rebbeng daw maynamot do demdemaw, ta iyaw dayagaw ni ĀPO, inapno naw timplowaw.

12 Binata ni Solomon a kāna, “Binata ni ĀPO a iya, ki magyan do irahem no matokpohaw a sari no demdem.‡ 13 Mo ĀPO, napatnek ako ngamin so matan-ok a timplo para dyimo a logar a pagyanaan mo a abos pandan.”

14 Do kayan daw a nakpekpeh a tabo no tawotawo no Israel a naychatetēnek, minidit āryaw dyira kan binindisyonan na sa. 15 Binata na a kāna, “Madāyaw pakono si ĀPO a Dyos

---

‡ 8:12 8:12 Eks. 20:21

no Israel a do bōkod na kakamay, ki natongpal inkari naw do bōkod na dangoy di āmang ko a si Dabid. Ta inbahey na a kāna, ¹⁶ ‘Yapo do arawaw a inihtot ko saw tawotawo kwaw do Egipto, ki namidi akwaba so syodad do aran dino a yanan dan trībo no Israel a pakapatnekan no timplo a pangidaydayāwan so ngaran ko, ki pinidi ko si Dabid a mangitoray siras tawotawo ko.’

¹⁷ “Myan do pōso ni āmang kos Dabid iyaw kapamatnek so timplo a pangidaydayāwan so ngaran ni ĀPO a Dyos no Israel. ¹⁸ Ki binata ni ĀPO di āmang kos Dabid a kāna, ‘Maynamot ta myan do pōso mo kapamatnek mo so timplo a pangidaydayāwan so ngaran ko, ki maganay nya a myan do pōso mo. ¹⁹ Aran komwan, imo abanchiw mapatnek so timplowaw, ki iyanchiw pōtot mwaw a yapo a mismo do asi mo kan raya mo, iyanchiw mapatnek so timplowaya a pangidaydayāwan so ngaran ko.’

²⁰ “Sichangori, tinongpal dana ni ĀPO iyaw inkari na. Yaken machitādi di Dabid a āmang ko, kan maydisna ko na do trono no Israel akmas inkari naw ni ĀPO, kan pinatnek ko timplo a pangidaydayāwan so ngaran ni ĀPO a Dyos no Israel. ²¹ Napatnek ako pa daw so pagyanan no lakāsanaw a yanan no tolāgaw ni ĀPO a nachitolāgan na dyirad aāmang ta saw do nakaihtot naw sira do Egipto.”

*No Dasal ni Solomon
(2 Kron. 6:12-42)*

²² Sinpangan na, naytēnek si Solomon do salapen no altaraw ni ĀPO do salapenaw no tabo

a tawotawo no Israel a naychichipeh. Naydedpa a nakalongo do hanyit, ²³ kan binata na a kāna, “O ĀPO a Dyos no Israel, abaw Dyos a akma dyimo do hanyit a myan do tohosaya mana do tanaya a myan do ibabaya. Imo, ki mangaywan so tōlag mo, kan ipaboya mo iyaw dya mabdibdis a kadaw mo dyirad pachirawatan mo a nainpapōswan a maybibyay do chakey mo. ²⁴ Tinongpal mo kari mo do pachirawatan mo a si Dabid a āmang ko. On, do dangoy mo kan do kakamay mo, ki tinongpal mo do dyaya araw.

²⁵ “Changori mo ĀPO a Dyos no Israel, tongpalen mo pa do pachirawatan mo a si Dabid a āmang ko inkari mo dya do nakaibahey mwaw sya a kon mo, ‘Abanchi a polos dya kapaydisna no kapotōtan mo do trono no Israel, an nāw da lang no kapotōtan mo sa a siaannad do kabibyay da do salapen ko akmas pinarin mo.’^{§ 26} As changori mo ĀPO a Dyos no Israel, ipalōbos mo paw chirin mo a inkari mo do pachirawatan mo a si Dabid a āmang ko a maparin pakono.

²⁷ “Ki oyodori a magyan anchiw Dyos do tanaya? No kahanyihanyitan, aran no katotohosan a hanyit, ki mahap naba imo. Pāngo narananchiw nyaya timplo a patneken ko!

²⁸ Aran komwan, O ĀPO a Dyos ko, ikāso mo paw dasal kwaya a pachirawatan mo kan kapangdakdaw kwaya so kāsi. Adngeyen mo paw katanyis kan no kapaydasal no pachirawatan mwaya do salapen mo sichangori a araw. ²⁹ Sichichideb pakono mata mo sa do timplowaya do māraw

---

§ 8:25 8:25 1 Ār. 2:4

kan mahep a yanan a nangibaheyan mo a kon mo, 'No ngaran ko, ki myan anchi daw.' Tan komwan, madngey monchiw dasal no pachirawatan mwaya a anchan maydasal a somalap do dyaya timplo. ³⁰ Adngeyen mo paw kapangdakdaw no pachirawatan mwaya kan siraw tawotawo mwaya a Israel anchan maydasal sa a somalap do dyaya a yanan. Adngeyen mo pa a makayapo do hanyit a yanan mo, kan anchan madngey mo yamen, ki pakawanen mo yamen.

³¹ "Myan anchiw kaidarom no asa tawo a nakagatos do karoba na a machita a magsapata, kan mangay do salapenaw no altar mo do dyaya a timplo, ³² adngeyen mo pa a makayapo do hanyit kan mangeddeng ka. Mangokom ka siras pachirawatan mo saw. Dosāen mo nakagatos do kapabidi mo sya dya an āngo pinarin naw. Ikalintegan mo abos gatos sigon do kalinteg na.

³³ "Myan anchiw kaābak dan tawotawo mo a Israel do kabōsor da a maynamot ta naygatos sa dyimo. Ki an maybidi sa dyimo, kan bigbigen daw ngaran mo do kapaydasal kan kapangdakdaw da do dyaya timplo, ³⁴ adngeyen mo pa a makayapo do hanyit, kan pakawanen mo paw gatos da, kan paybidihen mo sa do tana a intoroh mo dyirad aāmang da.

³⁵ "Myan anchiw kaaneb no kahanyihanyitan, kan abaw chimoy maynamot ta nakagatos saw tawotawo mo dyimo. Ki anchan maydasal sa a somalap do dyaya a yanan, kan bigbigen daw ngaran mo, kan tadyichokodan daw gatos da maynamot ta pinalidyat mo sa, ³⁶ adngeyen mo pa a makayapo do hanyit, kan pakawanen

mo paw gatos da no pachirawatan mo saw. Nanawhen mo pa sa so kosto a kayam do kabibyay, kan manoroh ka pa so chimoy do tanaw a intoroh mo dyirad tawotawo mo a pinakatāwid da.

³⁷ “Myan anchiw kapaychapteng mana pisti do tanaya, kahayo mana kaganyit no mohamoha, kapayrārayaw dan kabaga mana ohed, mana kapanglakob no kabōsor do aran dino do syodad da saya, mana aran āngo a didigra mana ganyit a maparin a mangay. ³⁸ Ki aran sino dyirad tawotawo mwaya a Israel a maydasal mana mangdakdaw, as mabigbig no kāda asa do bōkod na a aktokto iyaw kaynyin no gatos na, kan paydedpahen naw tanoro na a lomongo do dyaya a timplo, ³⁹ adngeyen mo pa a makayapo do hanyit a yanan mo. Pakawanen mo pa kan kedngan mo kāda tawo sigon do tabo a kaparin na, ta chapapatak mo kapangaktokto na. On, ta imo lang makapapatak so tabo kapangtokto no tawotawo. ⁴⁰ Tan komwan, myan pakono kāmō da dyimo do ōnos no kabyay da do tanaya a intoroh mo dyirad aāmang namen saw.

⁴¹ “Siraw gan-ganaet a dyi mo a tawo a Israel, ki mangay sanchi a yapo do mateng a tana maynamot do kalatak no ngaran mo, ⁴² ta madngey danchiw mabīleg a ngaran mo kan kaparin mo do manakabalin a kakamay kan tachay mo. As anchan mangay sa a maydasal a somalap do dyaya timplo, ⁴³ adngeyen mo pa a makayapo do hanyit a yanan mo, kan parinen mo paw aran āngo a akdawen dyimo no gan-ganaet saya. Tan komwan, tabo no tawotawo

do tanaya, ki mapatakan danchiw ngaran mo kan mamō sa dyimo a akma siras tawotawo mo a Israel. As mapatakan da panchi a iyaw nya bahay a pinatnek ko, ki pangidaydayāwan so ngaran mo.

⁴⁴ “Myan anchiw katoboy mo siras tawotawo mo do aran dino a ngayan da a machigobat dyirad kabōsor da. As anchan maydasal sa a somalap dyimo a ĀPO do syodadaya a pinidi mo kan do timplowaya a pinatnek ko a pangidaydayāwan so ngaran mo, ⁴⁵ adngeyen mo pa a makayapo do hanyit dasal da kan kapangdakdaw da, as sidongan mo sa pa do akdawen da.

⁴⁶ “Myan anchiw kapaygatos dan tawotawo mo dyimo, ta abaw aran asa a dya maygatos. Do dāwrinchi, makasoli ka dyira, kan iparawat mo sa do kabōsor a mangikaro sira a sibabahod a isabat do tana dan nya kabōsor do mateng mana masngen. ⁴⁷ Ki an magbāliw kapagpospōso da do nakabahodan daw a tana, as magbabāwi kan mangdakdaw sanchi dyimo do tanaw a yanan no nangtiliwaw sira, kan ipodno da a kon da, ‘Naygatos kami. Namarin kami so dya kosto. Namarin kami so marahet,’ ⁴⁸ as an maybidi sa dyimo do tābo pōso kan pahad da do tanaw no kabōsor da a nangikaro sira a sibabahod, as kan an maydasal sa dyimo a somalap do tanaw a intoroh mo dyirad aāmang da, kan somalap do syodadaya a pinidi mo kan do timplowaya a pinatnek ko a pangidaydayāwan so ngaran mo, ⁴⁹ adngeyen mo pa a makayapo do hanyit a yanan mo iyaw dasal kan kapangdakdaw da, as sidongan mo sa pa do akdawen da.

⁵⁰ Pakawanen mo paw tawotawo mo a naygatos dyimo. Pakawanen mo pa tabo naygatosan da a naporin da a maikontra dyimo. Ipadidiw mo dyirad nangbahod sira iyaw kāsi dyira. ⁵¹ Ta sira, ki tawotawo mo kan pagtawīden mo a inihtot mo do Egipto a akma say nakalsot do hobok no somdesdeb a pogon.

⁵² “Siiiwang pakono mata mo do kapangdakdaw no pachirawatan mo kan dyirad kapangdakdaw no tawotawo mo a Israel. Adngeyen mo pakono sa do kāda katanyis da dyimo. ⁵³ Ta intatārek mo sa dyirad tabo nasnasyon do tanaya a mayparin a pagtawīden mo a akmas binata mwaw di Moyses a pachirawatan mo do nakaihtot mwaw siras aāmang namen do Egipto mo ĀPO a Dyos.”

⁵⁴ Do nakatayokaw ni Solomon siras tabo nyaya a dasal kan kapangdakdaw na di ĀPO, ki naytēnek a yapo do salapen naw no altar ni ĀPO do naydogodan naw a naydedpa so nakalongo do hanyit. ⁵⁵ Naytēnek kan binindisyonan naw tabo a tawotawo no Israel a naychichipeh do nakapakalyak naw a kāna, ⁵⁶ “Madaydāyaw si ĀPO a nanoroh so inahah dyirad tawotawo na a Israel akmas inkari na. Abaw aran asa a chirin a dya natongpal dyirad tabo magaganay saw a kari na a inpaibahey na di Moyses a pachirawatan na. ⁵⁷ Myan pakono si ĀPO a Dyos ta dyaten a akmas kayan naw dyirad aāmang ta. Dyī na pakono yaten a karwan mana inonolay. ⁵⁸ Palongohen na pakono pōso ta dya a maybibyay do tabo a chakey na, kan

mangtongpal siras bilbilin na, pangeddeng, kan kapangokom na a intoroh na dyirad aā mang ta. ⁵⁹ Nya saw chirin kwaya a indasal ko do salapen ĀPO, ki nāw sa pakono a masngen di ĀPO a Dyos ta do māraw kan mahep. Tan komwan, makasidong do akdawen no pachirawatan na kan do kalintegan no tawotawo na a Israel sigon do machita do kararaw. ⁶⁰ As tan komwan, mapatakan danchi no tabo tawotawo do tanaya a si ĀPO, ki Dyos, kan abaw matarek. ⁶¹ Ki inyo, ki machita a oyod a sipopōso kapodno nyo di ĀPO a Dyos ta a maybibyay dyirad pangeddeng na kan magtongpal so bilbilin na a akmas changori a araw.”

*No Kaididikasyon no Timplo
(2 Kron. 7:4-10)*

⁶² Sinpangan na, si āri kan tabo tawotawo a Israel a myan dya, ki nangidāton sa do salapenaw ni ĀPO. ⁶³ Nangidāton si Solomon di ĀPO so dāton a pachikapya a 22,000 a bāka kan 120,000 a karniro. Dawa, si āri kan tabo tawotawo a Israel, ki indidikar daw timplowaw ni ĀPO.

⁶⁴ Do dāwri met lang a araw, intatārek ni āri a para di ĀPO iyaw mamanhobokaw no atataw do salapen no timplowaw. As dawriw nangidātonan na so masosohan a dāton, dāton a irek, kan siraw taba no binyay a dāton no pachikapya. Ta iyaw tombāgaw a altar a myan do salapen ni ĀPO, ki taywaras kadēkey a makahap siras dāton a masosohan, dāton a irek, kan taba a dāton a pachikapya.

⁶⁵ Dawa, do dāwri, nagpasken si Solomon, as myan dya tabo tawotawo a Israel a taywara so kāro a nakpekpeh. Nairāman saw tawotawo yapo do mabawa do Lebo-hamat kan do Dēkey a Oksong no Egipto. Sinilibrar da do salapen ĀPO a Dyos ta so papito a karaw a para do kaididikasyon no timplo kan papito pa a karaw do Pista no Kapaychabengbengbeng a asa poho kan apat a karaw a tabo. ⁶⁶ Do somaronwaw a araw, pinayam narana ni Solomon tawotawo saw. Binindisyonan daw āryaw, kan somnabat dana sa do bahabahay da a siraragsak kan masoyosoyot do tabo maganay a pinarin ni ĀPO a para di Dabid a pachirawatan na kan dyirad tawotawo na a Israel.

9

No Kapagparang ni ĀPO di Solomon (2 Kron. 7:11-22)

¹ Do nakatayokaw ni Solomon a napatnek so timplo ni ĀPO, no palasyo naw, kan tabo a chakey na a patneken, ² napaboya si ĀPO dya a minirwa a akmas nakapagparang naw do Gibeon. ³ Binata ni ĀPO a kāna, “Nadngey ko dasal kan kapangdakdaw mo do salapen ko. Intatārek ko a masantwan a para dyaken nyaya timplo a pinatnek mo do nakapangay mo so ngaran ko daw a abos pandan. Siraw mata ko kan pōso ko, ki nāw danchi daw.

⁴ “As imo, an siaannad ka do kabibyay mo do salapen ko a akma si Dabid a āmang mo do kinsingpet no pōso kan kinalinteg na, kan

parinen mo tabo a inbilin ko as tongpalen mo saw pangeddeng kan linlinteg ko, ⁵ patneken konchiw trono mo do pagāryan a Israel a abos pandan a akmas inkari ko di Dabid a āmang mo do nakaibahey kwaw sya a kon ko, ‘Abanchi a polos dya kapaydisna no kapotōtan mo do trono no Israel.’

⁶ “Ki an imo kan siraw kapotōtan mo, ki tomadyichokod kamo dyaken, kan dyi kamo a magtongpal do bilbilin ko kan pangeddeng ko a intoroh ko dyinyo, as kan mangay kamo a magsīrbi dyirad kadwan saw a dyos kan magdāyaw dyira, ⁷ paksyaten konchiw tawotawo no Israel do tanaw a intoroh ko dyira. As aran iyaw timplowaya a intatārek ko a masantwan a pangidaydayāwan so ngaran ko, abohen ko do kapanyideb ko. Mayparin anchiw Israel a panyinyirin kan bisti no dangoy dan tabo tawotawo. ⁸ Iyaw nyaya timplo, ki mayparin anchi a nakawpwan no karārayaw. Tabo sanchi a homabas daw, ki chakigtot danchi, kan oyawen danchi a batahen da a kon da, ‘Āngo ta komwan pinarin ni ĀPO do dya a tana kan do dyaya a timplo?’ ⁹ Atbayen danchi no tawotawo a kon da, ‘Maynamot ta tomnadyichokod sa di ĀPO a Dyos da a iyaw nangihtot siras aāmang da saw do Egipto, as kan nachidket sa do matarek saw a dyos, dinaydāyaw kan nagsīrbyan da sa, nawriw naynamotan na a inyangay ni ĀPO tabo didigra dyira!’ ”

*No Kadwan Sa a Kaparin ni Solomon
(2 Kron. 8:1-3; 8-18)*

¹⁰ Do nakatayoka no dadwa a poho a katawen, ki nakapatnek dana si Solomon so dadwa a bahay a iyaw timplowaya ni ĀPO kan no bahayaya a palasyo no āri. ¹¹ Nanoroh si Āri Solomon di Hiram a āri no Tiro so dadwa a poho a idiidi do Galilya maynamot ta tinorotorohan ni Hiram iya so tabo a kayo a sidro kan saleng kan tabo a balitok a chinakey na. ¹² Ki do nakangay ni Hiram a yapo do Tiro a nanyideb so idiidi saw a intoroh ni Solomon dya, ki chinahwahok na saba. ¹³ Inyahes ni Hiram a kāna, “Āngo saw klāsi da no nya saya idiidi a intoroh mo dyaken, mo kakteh?” Dawa, pinangaranan da sa so Tana no Kabol* a manda pa sichangori a araw. ¹⁴ Ki nakaipaw-it dana si Hiram so 4,500 a kakilo a balitok di Solomon.

¹⁵ Nyayaw pakasaritāan da no pinaytarabāko saw a inkapilitan ni Āri Solomon a napatnek so timplo ni ĀPO kan iyaw bōkod naw a palasyo, iyaw Millo,† iyaw ahad naw no Jerosalem, kan siraw syodad a Hasor, Megiddo, kan Geser. ¹⁶ (Rinaot kan sinakōp ni Paraon a āri no Egipto iyaw syodad a Geser, kan sinosohan na. Diniman na saw Kananeo a omyan daw, as intoroh na a pinakarigālo do kasar no balāsang naw a kinabahay ni Solomon. ¹⁷ Dawa, binangon a minirwa ni Solomon iyaw Geser.) Binangon na pa a minirwaw Manayahbo a Bet-horon,‡ ¹⁸ Baalat, kan Tamar do let-ang a myan do tana

---

* **9:13** 9:13 Malawag aba do Hebreo a chirin an āngo oyod a chakey na batahen, ki no kapangtokto no kadwan, ki “abos sīrbi”.

† **9:15** 9:15 2 Sam. 5:9 ‡ **9:17** 9:17 Jos. 16:3; 18:13

a Joda. ¹⁹ Binangon na sa a minirwa siraw pangapyan a syodad a dyira na, kan siraw idiidi a pangkapyan siras logan na a pachigobat kan dyirad kabalyo na saw. Aran āngo a magostwan na, ki patneken na do Jerosalem, do Lebanon kan do intīro a pagtorayan na.

²⁰ Myan saw tawotawo a nabidin dyirad Amoreo, Heteo, Pereseo, Hibeo, kan Jeboseo. (Siraw nyaya tawotawo, ki Israelita saba).

²¹ Siraw kapotōtan da, ki nabidin sa do dyaya a tana a dya inopas no Israelita. Siraw nyaya, ki pinilit ni Solomon a maytarabāko a adīpen na manda sichangori. ²² Ki nangadīpen aba si Solomon so aran sino a Israelita. Basbāli a nagsīrbi sa a soldādo, opisyalis, komander, kapitan, komander dan logan sa a pachigobat kan komakabalyo na sa. ²³ Myan 550 a pangōlo a opisyalis a makatoneng dyirad ipatarabāko ni Solomon. Manyidechideb sa siras tawotawo a maytarabāko.

²⁴ Pinatnek ni Solomon iyaw Millo do nakapayadis narana no balāsang naw ni Paraon a yapo do syodad ni Dabid do yananaw no palasyo a pinatnek na a para dya.

²⁵ Maypitdo do makatawen a nangidāton si Solomon so dāton a masosohan kan dāton a pachikapyo do altaraw a pinatnek na para di ĀPO. Sinosohan na pa saw insinswaw a ingeddan do salapen ni ĀPO. Dawa, pinakabos naw rebbeng naw do timplo.

²⁶ Namarin pa si Solomon so bonggoy no gapor do Esyon-geber a masngen do idi a Elat do Edom a myan do payis no Mabaya a Tāw. ²⁷ As tinoboy

ni Hiram tripolanti na saw a bisādo do tāw, tan machipagsīrbi sa dyirad tripolanti saw no bonggoy no gapor ni Solomon. ²⁸ Nagbyahi sa a kominwan do tana a Opir, kan nanghap sa so pinanawbi da a balitok a asa poho kan anem a katonilāda a inyangay da di Āri Solomon.Š

10

No Kabisīta ni Reyna no Seba di Solomon (2 Kron. 9:1-12)

¹ Do nakadāmag naw no reyna no Seba so kalatak ni Solomon a maynamot do kaidaydāyaw na so ngaran ni ĀPO, ki nangay na sinōot do malilidyat saw a yahahe na. ² Nawara do Jerosalem a kayrayay naw rakoh a bonggoy dan magsirsīrbyaw dya kontodo kamilyo sa a nayrara so rikrikādo, āro a balitok, kan mapapateg saw a bato. Nangay di Solomon kan nachisarsarīta dya so maynamot do tabo a myan do aktokto na. ³ Natbay ni Solomon tabo yahahe na. Abaw chinalidyat ni āri a inatbay. ⁴ Do nakaboyaw sya no reynaw no Seba so tabo kinasīrib ni Solomon, kan iyaw pinatnek naw a palasyo, ⁵ masaw makanaw do lamisaan na, iyaw kapaydiydisna daw no opisyalis na saw, kan siraw mayteytēnek a magsirsīrbi, kan siraw laylay daw, kan siraw maytawoyaw so palek, kan siraw nasosohanaw a indāton ni Solomon do timplo ni ĀPO, ki taywaraw nakableg ni reyna.

⁶ Binata na do āryaw a kāna, “No dāmagaw a nadngey ko do bōkod ko a tana a maynamot

dyirad kaparin mo kan kinasīrib mo, ki oyod sawen. ⁷ Ki abaw anohed ko dyirad dyaya dāmag a mandad nakangay ko kan nakaboya ko sya do mismo a mata ko. Aran komwan, naibahey aba dyaken kagodwa na no kinasīrib kan kinabaknang mo a mangamangay pa kan naipadāmagaw a nadngey ko. ⁸ Ay, āngo a kabindisyon da no tawotawo mo! Ay, āngo a kabindisyon da pa no magsirsīrbi dyimo a nāw da mayteytēnek do salapen mo kan makadngey so kinasīrib mo! ⁹ Madaydāyaw pakono si ĀPO a Dyos mo a taywara a mahwahok dyimo, kan napangay dyimo do trono no Israel. Maynamot do abos pandan a kadaw ni ĀPO para do Israel, pinayparin naymo a āri, tan mangipākat ka so kinalinteg kan kalinteg.”

¹⁰ Inrigālo na do āryaw iyaw malābit dadima katonilāda a balitok, āro a rikrikādo, kan mapapateg saw a bato. Minirwa paba polos a myan komwan so kāro a rikrikādo a naiyangay a akmas intoroh naya no reyna no Seba di Āri Solomon.

¹¹ (Otro, iyaw bonggoyaw no gapor ni Hiram, ki nangyangay sa so balitok a yapo do Opir. Yapo daw, ki nangyangay pa so āro a karga a mapapateg a bato kan kayo a mayngaran so almog. ¹² Namarin si āri so pamahnyi so timplowaw ni ĀPO kan no palasyo naw a yapo do almogaw a kayo. Namarin pa siras arpa kan lyra* para dyirad taga-kansyon saw. Apaba polos

---

* **10:12** 10:12 Iyaw lyra, ki dekedekey kan iyaw arpa.

komwan so karo a almog a kayo a naiyangay mana naboyaboya a yapo do dawri a araw.)

¹³ Intoroh ni Āri Solomon di reyna no Seba iyaw tabo chinakakey na a inakdaw. Narapan pa so kadwanaw a rigālo a madādam a intoroh na dya. Sinpangan na, komnaro dana kan somnabat dana do bōkod na a tana a kayrayay na saw magsirsībyaw dya.

No Kinabaknang ni Solomon
(2 Kron. 9:13-29)

¹⁴ No karahmet no balitok a rinawat ni Solomon do tinawen, ki maparin a myan 25 a katonilāda. ¹⁵ Karāman pa sabaw pagbwisaw a binayādan dan maglaktlako saw kan magnignigosyo saw, kan yapo do tabo ar-āri saw do Arabya kan tabo gobirnadador do dawri a tana.

¹⁶ Namarin si Solomon so dadwa gasot a rarakoh a sarāpa. Kāda asa, ki napakalopkohan so napitpit a balitok a makalo a taypapito a kakilo. ¹⁷ Namarin pa so tatdo a gasot a dekedeky a sarāpa. Kāda asa, ki napakalopkohan so napitpit a balitok a makalo a taydodwa a kakilo. Pinangay sa no āryaw do palasyo a mayngaran so Palasyo no Kahasan no Lebanon.

¹⁸ Namarin paw āryaw so rakoh a trono a nabistyan so sōng no elipanti, kan napakalopkohan so pōro a balitok. ¹⁹ No tronwaw, ki myan anem a pāngal na a kayatan. No panarngan naw, ki napaymemeh so tohos.† Do maybīt naw no disnan, ki myan pachisadāgan no tachay,

---

† **10:19** 10:19 Mana “No panarngan naw, ki myan nakitikit a oho no orbon a bāka”.

kan sinan lion a nakatēnek do payis no kāda sadāgan. ²⁰ As myan saw asa poho kan dadwa sinan lion a napenged a maychamībit do kāda pāngal no ayranaw. Aba polos nakapamarin so komwan do aran dino a pagāryan. ²¹ Tabo no bāso ni Āri Solomon, ki balitok sa. Tabo a longlongan do Palasyo no Kahasan no Lebanon, ki pōro sa a balitok. Abaw naporin do pirak maynamot ta no pirak, ki naibidang a dēkey so balor do chimpo ni Solomon. ²² Myan bonggoy no komirsyanti a gapor no āri a nachisabay do bonggoy no gapor ni Hiram. Maypisa do kāda tatdo a katawen no kapaybidi no bonggoy no gapor no āryaw a manabat so balitok, pirak, sōng no elipanti, matatarek saw a songgo kan mapintas a manomanok a mayngaran so “peacock.”

²³ Si Āri Solomon, ki kababaknangan kan kasisirīban do tabo a āri do lōbongaya. ²⁴ Siraw tawotawo do intiro a lōbong, ki kinalikagōman daw mangay do salapen ni Solomon tan mangadngey so kinasirib a intoroh no Dyos dya. ²⁵ Siraw nangayaw, ki tinawen sa a napanawbi so rigālo da a karāman naporinaw do pirak mana balitok, laylay, armas, rikrikādo, siraw kabalyo, kan siraw molo.

²⁶ In-īnot a chinpeh ni Solomon 1,400 a logan a pachigobat kan 12,000 a kabalyo.‡ Pinangay na saw kadwan dyirad syodad saw a pangapyan§ siras logan a pachigobat. Siraw rayay saw, ki do Jerosalem a yanan na. ²⁷ Pinayparin ni āri iyaw

---

‡ **10:26** 10:26 Deot. 17:16 § **10:26** 10:26 1 Ār. 9:19

pirak a akmay gagāngay a akmas kāro no bato saya do Jerosalem. Pinayparin na paw mabalar a sidro a kayo akmas kāro no gagāngay saw a sikamoro a kayokayo do paytoytokonan do Joda. ²⁸ Siraw kabalyo sa ni Solomon, ki naiyangay sa a yapo do Mosri kan yapo do Kwe.* Siraw magnignigosityowaw no āryaw, gomnātang sira a yapo do Kwe. ²⁹ As maparin a nagātang logan saw a pachigobat a yapo do Egipto, ki anem a gasot a kapidāso a pirak iyaw asa. As no bāyad no asa a kabalyo, ki asa gasot kan dadima poho a kapidāso a pirak. As siraw magnignigosityowaw no āri, ki inlāko da sa dyirad tabo a āri no Heteo saw kan siraw āri do Aram.

11

Siraw Baket Saw ni Solomon

¹ Si Āri Solomon, ki chinadaw naw balāsang naw ni Paraon. Ki chinadaw na pa saw āro a gan-ganaet a mababakes a Moabita, Ammonita, Edomita, Sidonya, kan Heteo. ² Sira, ki yapo sa do nasyon saw a inbahey ni ĀPO dyirad Israelita saw a kāna, “Machikabahay kamwaba dyira, ta syirto a pasiwalen danchiw pōso nyo a pawnoten do didyosen da sa.”* Aran komwan, alit na nāw ni Solomon a nangadaw dyira. ³ Myan papito a gasot a baket na a anak dan matotohos saw so sād, kan tatdo a gasot a minabakes

---

* **10:28** 10:28 No kadwan a naiyōlog, ki Egipto. Ki do Mosri (mana Silisya) kan Kwe do chimpo ni Solomon, ki sintro no pangdāman da so kabalyo. No yanan da sichangori, ki do abagātan no nasyon a Turkey. * **11:2** 11:2 Eks. 34:16; Deot. 7:3-4, 17:7

na. As siraw babbaket na saya, ki siraw nangpatadyichokod na so pōso na do Dyos. ⁴ Ta do nakapaypalakay dana ni Solomon, pinasiwal dan babbaket naw pōso na do matatarek saw a dyos. As nainpapōswan pabaw kapodno na di ĀPO a Dyos na a akmas kapodno ni Dabid a āmang na. ⁵ Dinaydāyaw na si Astoret a dyosa dan Sidonyo, kan si Molek a makabābaba a dyos dan Ammonita. ⁶ Dawa, namarin si Solomon so marahet do kapanyideb ni ĀPO. Nainpapōswan pabaw kawnot na di ĀPO a akmas pinarin ni Dabid a āmang na.

⁷ Do paytokonan do dayāen no Jerosalem, napatnek si Solomon so pangidaydayāwan para di Chemos a makabābaba a dyos no Moab, kan para di Molek a makabābaba a dyos dan Ammonita. ⁸ Komwan pinarin na para dyirad tabo gan-ganaet a babbaket na a siraw nangsosoh so insinso kan nangidāton dyirad dyos da sa.

⁹ Nakasoli si ĀPO di Solomon, ta tomnadyichokod di ĀPO a Dyos no Israel a nagparang dya so naypirwa. ¹⁰ Aran inbilin na di Solomon a dya monot do matarek saw a dyos, alit na dyi na tinongpal bilin ni ĀPO. ¹¹ Dawa, binata ni ĀPO di Solomon a kāna, “Maynamot ta inīsad mo nya, kan tinongpal mwabaw tōlag kan pangeddeng ko saw a inbilin ko dyimo, syirtwen konchi a pasyayen do kakamay mo iyaw pagāryanaya,† kan itoroh konchi do pachirawatan mo. ¹² Aran komwan, maynamot di Dabid a āmang mo,

---

† **11:11** 11:11 Do Hebreo a chirin, ki “syirtwen konchi a piriten do kakamay mo iyaw pagāryanaya”. 1 Ār. 11:30-31

parinen ko abanchiw nyaya do ōnos no kabyay mo. On, pasyayen konchi do kakamay no pōtot mo. ¹³ Ki pasyayen ko abanchi a golpi iyaw pagāryanaya a yapo dya, an dya itoroh konchi dya iyaw asa a trībo maynamot di Dabid a pachirawatan ko kan maynamot do Jerosalem a pinidi ko.”

Siraw Kabōsor ni Solomon

¹⁴ Sinpangan na, namangon si ĀPO so kabōsor ni Solomon a si Hadad a Edomita a yapo do kapotōtan no āri no Edom. ¹⁵ Do nakarahan do nakapachigobat naw ni Dabid do Edom,‡ si Joab a komander no bōyot na, ki somnonget a mangitābon so nadiman saw a soldādo a Israelita. Do kayan naw daw, diniman na tabo mahahakay do Edom. ¹⁶ (Ta nabidin sa Joab kan no bōyot saw no Israel so anem a kabohan mandad nakapatawos da so kāda mahahakay do Edom.) ¹⁷ Do dāwri, siraw kadwan saw a Edomita a opisyalis a nagsirsirbi do āri no Edom, ki inpayyayo da si prinsipi Hadad a adekey pa do dāwri a inikwan do Egipto. ¹⁸ Komnaro sa do Midyan kan nangay sa do Paran. Sinpangan na, nanghap sa so kadwan a mahahakay a yapo do Paran a kinayrayay da. Nangay sa di Paraon a āri no Egipto a nanoroh da Hadad so bahay kan tana, as kan nanorotoroh so mākan da.

¹⁹ Taywara a nahwahok si Paraon di Hadad. Dawa, inpakabahay na do ipag naw a kakteh ni Reyna Tahpenes a baket na. ²⁰ Iyaw kakteh naw a mabakes ni Tahpenes, ki inyanak naw pōtotaw

---

‡ 11:15 11:15 2 Sam. 8:13-14

ni Hadad a mahakay, kan napangaranan so Genobat. Inyangay ni Tahpenes do palasyo ni Paraon, kan dawriw nayrakorakohan ni Genobat a kayrayay na saw pōtotaw a mahahakay ni Paraon.

²¹ Ki do kayanaw ni Hadad do Egipto, nakadāmag naw a nachipaynahah dana si Dabid dyirad aāmang na saw, kan aran si Joab a komander no bōyot, ki nadiman. Dawa, binata ni Hadad di Paraon a kāna, “Palobōsan mo pa yaken a komaro a maybidi do bōkod ko a tana.”

²² Inyahes ni Paraon a kāna, “Na, āngo paw abo dyimo dya, ta chakey mo nayaw maybidi do bōkod mo a tana?”

Binata ni Hadad a kāna, “Aba, ki palobōsan mo na yaken.”

²³ Sinpangan na, namangon danaw Dyos so matarek a kabōsor ni Solomon a si Reson a pōtot ni Elyada. Si Reson, ki nayyayo do āmo naw a si Hadadeser a āri no Sobah. ²⁴ Do nakarahan do nakapangābakaw ni Dabid so bōyot saw ni Hadadeser,§ nangpeh si Reson so bonggoy no mahahakay a mangrangraot, kan nayparin iya a pangōlo da. Nangay sa Reson do Damasko a dawriw nagyanan da, kan pinayparin da iya a āri da. ²⁵ Si Reson, ki iyaw asa a kabōsor no Israel do ōnos no kabyay ni Solomon a nachirapa do riribok a pinarin Hadad. Dawa, nagtoray si Reson do Aram, kan nayparin a kabōsor no Israel.

No Nakapagribīldi ni Jeroboam di Solomon

---

§ **11:24** 11:24 2 Sam. 8:3-12, 10:18; 1 Kron. 18:3-11

²⁶ Aran si Jeroboam a pōtot ni Nebat, ki nagribildi di āri. Iya, ki asa dyirad opisyal ni Solomon a yapo do Sereda do Epraim. No ānang na, ki bālo a mayngaran so Serwa.

²⁷ Iyaw nyayaw pakasaritāan no nakapagribildi na di Solomon. Do kayanaw a mapatnek ni Solomon so Millo,* kan mamon so paytawan no ahadaw no syodad ni Dabid a āmang na, ²⁸ naboya na si Jeroboam a makabael a mahakay. As do kaboyaw sya ni Solomon an maypāngo kagaget na a maytarabāko, tinongdo na a iyaw manyidechideb so tābo napilit saw a maytarabāko do trībo ni Jose.

²⁹ Do dāwri, do nakahtot naw ni Jeroboam do Jerosalem, nachibayat dya si Ahiha a propīta a taga Silo a nakalaylay so bayo a kagay. Sira dadwa, ki abaw masngen a rārayay da do gaganaw no syodad. ³⁰ Binahas ni Ahiha iyaw bayowaw a kagay a inlaylay na, kan piniripirit na so asa poho kan dadwa kapidāso. ³¹ As binata na di Jeroboam a kāna, “Manghap ka so asa poho a kapidāso a para dyimo, ta nyaw bata ni ĀPO a Dyos no Israel a kāna, ‘Chiban mo, kwanen konchi a īto a piriten pagāryan do kakamay ni Solomon, kan itoroh konchiw asa poho a trībo dyimo. ³² Ki asanchi a trībo dyira na a maynamot do pachirawatan ko a si Dabid kan no syodad a Jerosalem a pinidi ko a yapo dyirad tabo trībo no Israel. ³³ Parinen konchiw nyaya a maynamot ta tinadyichokodan na yaken, kan nagdaydāyaw di Astoret a dyosa dan Sidonyo, di Chemos a

---

* **11:27** 11:27 2 Sam. 5:9; 1 Ār. 9:15

dyos dan Moabita, kan di Molek a dyos dan Ammonita. Naybibyay aba do chakey ko, pinarin nabaw kosto do kapanyideb ko, mana tinongpal na sabaw pangeddeng ko sa kan kapangokom ko sa a akmas pinarin Dabid a āmang ni Solomon.

³⁴ “ ‘Aran komwan, pakarohen ko abanchiw tābo pagāryan do kakamay ni Solomon. Ki palobōsan konchi a tongtongen naw magtoray do ōnos no kabyay na a maynamot di Dabid a pachirawatan ko a pinidi ko a nangtongpal so bilbilin ko kan pangeddeng ko. ³⁵ Ahapen konchiw pagāryan do kakamay no pōtot naw, kan itoroh konchi dyimom Jeroboam asa poho a trībo. ³⁶ Ki itoroh konchiw asaw a trībo do pōtot ni Solomon tan si Dabid a pachirawatan ko, ki myan anchiw kapotōtan na a akmay paysohwan a magnanayon do salapen ko do Jerosalem a syodad a pinidi ko a pagdaydāyawan so ngaran ko. ³⁷ Ki payparinen konchi imo a magtoray do tābo a chakey no pōso mo. Imonchi iyaw āri a magtoray do Israel. ³⁸ As an parinen monchiw tabo a ibilin ko dyimo, kan maybibyay ka do chakey ko, parinen mo kosto do kapanyideb ko, kan tongpalen mo saw pangeddeng kan bilbilin ko akmas pinarin ni Dabid a pachirawatan ko, nāw konchi dyimo. Payparinen koymo kan siraw kapotōtan mo a manayon so kapagtoray akmas pinarin kwaw di Dabid, as kan itoroh konchi dyimo Israel. ³⁹ Dosāen ko sanchiw kapotōtan ni Dabid maynamot do gatos ni Solomon, ki magnanayon aba.’ ”

⁴⁰ Pinādas ni Solomon a dimanen si Jeroboam, ki nayyayo a nangay do Egipto di Sishak a āri,

kan nagyan daw nandad nakadiman ni Solomon.

No Nakadiman ni Solomon
(2 Kron. 9:29-31)

⁴¹ Siraw kadwan saw a napariparin do naka-pagāri ni Solomon, kan tabo a pinariparin na kan kinasīrib na, ki naitolas sabawri do librowaw no kaparin ni Solomon? ⁴² Nagāri si Solomon yapo do Jerosalem do tabo Israel so apat a poho a katawen. ⁴³ As nachipaynahah si Solomon dyirad aāmang na saw, kan naitābon do syodad ni Dabid a āmang na. As si Rehoboam a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

12

No Kapagribildi no Israel a Maikontra di Rehoboam
(2 Kron. 10:1-19)

¹ Nangay si Rehoboam do Sikem,* ta tabo tawotawo no Israel, ki nangay sa daw a mapay-parin sya a āri da. ² Do nakadāmag naw ni Jeroboam a pōtot ni Nebat so nyaya, naybidi a yapo do Egipto, ta myan pa daw nakayapo do nakapaglibas naw di Āri Solomon. ³ Dawa, inpatawag dan tawotawo no Israel si Jeroboam. Sinpangan na, iya kan tābo kakpekpehan no tawotawo no Israel, ki nangay sa di Rehoboam, kan binata da dya a kon da, ⁴ “Si āmang mo, ki pinarahmetan naw pāko namen. Sichangori, an papawen mo paw malidyataya a kapagsīrbi

---

* **12:1** 12:1 Sikem, ki 65 kilometro do ammyānan no Jerosalem, kan myan do tana no tribo no Epraim.

namen kan marahmetaya a naipāko dyamen, ayket magsīrbi kaminchi dyimo.”

⁵ Tominbay si Rehoboam a kāna, “Komaro kamo so tatdo a karaw, as maybidi kamonchi dyaken.” Dawa, komnaro saw tawotawowaw.

⁶ Sinpangan na, nangdaw si Āri Rehoboam so pamagbaga dyirad panglakayen saw a nagsīrbi di Solomon a āmang na do nakapagāri naw. Binata na dyira a kāna, “Āngo pamagbaga nyo dyaken a itbay ko dyirad dyaya tawotawo?”

⁷ Inatbay da a kon da, “Sichangori, an mayparin ka a magsīrbi dyira dyaya a tawotawo kan somidong, as ichirin mo makahwahok a atbay dyira, nāw mo sanchi a pachirawatan.”

⁸ Ki inonolay ni Rehoboam nyaya a pamagbaga a intoroh dan panglakayenaw dya. Basbāli a nangay a nangdaw so pamagbaga dyirad babbaro saw a kinasādar na a nayparakoh a madama a magsirsīrbi dya.

⁹ Inyahes na dyira a kāna, “Āngo pamagbaga nyo a atbay ko dyira dyaya tawotawo a nakabata dyaken a kon da, ‘Papawen mo paw pākwaya a pinangay ni āmang mo dyamen’?”

¹⁰ Siraw babbarwaw a kinasādar na a nayparakoh, binata da a kon da, “Siraw nangibahey dyimo a kon da, ‘Pinarahmetan ni āmang mo pāko namen, ki papawen mo paw pāko namen,’ komwan ibahey mo dyira a kon mo, ‘Yaw kikit ko, ki matoktokpoh kan katinghan āmang ko.

¹¹ Pinangayan na inyo ni āmang ko so marahmet a pāko, ki rapan ko panchi so karahmet. Dinōsa

naynyo ni āmang ko do saplit sa, ki dosāen konchi inyo siras anggagamma.’ ”

¹² Naybidi sa Jeroboam kan tabo tawotawo di Rehoboam do chatatdo naw a karaw a akmas binataw ni āri a kāna, “Maybidi kamonchi dyaken do chatatdo naw a karaw.” ¹³ Kinelkelga no āri saw tawotawowaw, kan innonolay naw pamagbagaw a intoroh dan panglakayen. ¹⁴ Basbāli a inotan naw bagbaga dan babbarwaw a binata na a kāna, “Pinarahmetan ni āmang ko pāko nyo, ki rapan ko panchi so karahmet. Dinōsa naynyo ni āmang ko do saplit sa, ki dosāen konchi inyo siras anggagamma.” ¹⁵ Dawa, inadngey saba no āryaw tawotawowaw. Ta nya naporin, ki yapo di ĀPO tan matongpal inchirin naw a inpaibahey na di Ahiha a taga Silo di Jeroboam a pōtot ni Nebat.†

¹⁶ Do nakaboya daw sya no tabo tawotawo no Israel so kaskehaw no āryaw a mangadngey sira, inatbay daw āryaw a kon da,
“Āngo bīngay namen di Dabid? Aba!

Aryoriw tāwid namen do pōtot ni Jesse?
Aba!

Somabat kamo na do tolda nyo sa, O Israel!

Intwan mo bōkod mo a bahay, O Dabid!”

Dawa, siraw tawotawo no Israel, ki somnabat dana sa. ¹⁷ Ki tinongtong naw nagāri ni Rehoboam dyirad tawotawo no Israel a omyan dyirad idiidi no Joda.

¹⁸ Sinpangan na, tinoboy ni Āri Rehoboam si Adoniram‡ a iyaw manyidechideb siras napīlitan

† 12:15 12:15 1 Ār. 11:29-39 ‡ 12:18 12:18 1 Ār. 4:6, 5:14

saw a maytarabāko a mangay dyirad tawotawo no Israel a mapaychakapya. Ki inob-obor dan tabo tawotawo no Israel manda do nakadiman na. As si Āri Rehoboam, ki inalistwan naw somnakay do logan naw, kan naglibas a kominwan do Jerosalem. ¹⁹ Dawa, siraw tawotawo no Israel, ki nagribildi dyirad kapotōtan ni Dabid a manda sichangori.

²⁰ Do nakapatak daw no tabo tawotawo no Israel a naybidi dana si Jeroboam, inpatawag da a mangay do kakpekpehan dan tawotawo, kan pinayparin da a āri do tabo a Israel. Moyboh a iya danaw tribo naw no Joda§ iyaw nabidin a mapodno dyirad kapotōtan ni Dabid.

²¹ Do nakawaraw ni Rehoboam do Jerosalem, nangpeh iya so 180,000 a napidi a taga-gobat a yapo dyirad tribo no Joda kan Benhamin a manggobat siras asa pohwaw a tribo no Israel do ammyānan. Nyaw pinarin ni Rehoboam a pōtot ni Solomon tan mapabidi a mirwa iyaw pagāryan dya.

²² Ki naipakatoneng no chirin no Dyos di Semayas a propita no Dyos. ²³ Binata dya ni ĀPO a kāna, “Ibahey mo do āri no Joda a si Rehoboam a pōtot ni Solomon, kan dyirad tabo tawotawo do Joda kan Benhamin, kan dyirad kadwan saw a tawotawo nya a kon mo, ²⁴ ‘Nyaw bata ni ĀPO: Somonget kamo aba a machigobat dyirad kaliposan nyo a siraw tawotawo no Israel. Somabat kāda asa dyinyo, ta iyaw nyaya a

---

§ 12:20 12:20 No tribo no Joda, ki nairāman iyaw tribo no Benhamin, ta dēkey a tribo.

namarin, ki yapo dyaken.’ ” Dawa, tinongpal daw chirin naw ni APO, kan naychasabasabat sa a mirwa a akmas inbilin naw.

No Katadyichokod ni Jeroboam do Dyos

²⁵ Sinpangan na, pinakotāan ni Āri Jeroboam idyaw a Sikem do katokotokonan no Epraim, kan minyan daw. Yapo daw, komnaro kan inahnyihnyi na pa do idi a Penwel.

²⁶ Binata ni Jeroboam do inawan na a kāna, “Aysa, maparin a mapabidinchiw pagāryan ko dyirad kapotōtan ni Dabid. ²⁷ An somonget saw nyaya tawotawo ko a mangay a mangidāton do timplo ni ĀPO do Jerosalem, mirwa darana itoroh pōso da do āpo da a si Rehoboam a āri no Joda. Dimanen danchi yaken, kan maybidi sa di Āri Rehoboam.”

²⁸ Do nakatayoka ni Āri Jeroboam a nagpa-balākad, ki namarin so dadwa a balitok a sinan orbon a bāka. Binata na dyirad tawotawowaw a kāna, “Ay, manawob danaw kahay nyo a mangngangay do Jerosalem. Inyo a tawotawo no Israel, cha sa dya siraw dyos nyo a nangisonget dyinyo a yapo do Egipto.” ²⁹ Napangay so asa do Betel, kan asa do Dan.* ³⁰ Iyaw nyaya, ki napaygatos siras tawotawo no Israel do kangay da a magdaydāyaw do Betel kan do Dan.

³¹ Napatnek pa si Jeroboam siras pagday-dayāwan do matotohos saw a logar, kan nanongdo so papādi sa a yapo dyirad tabo

---

* **12:29** 12:29 No Betel, ki masngen do abagātan a payis no Israel, kan mag-16 kilometros do ammyānan no Jerosalem. As no idi a Dan, ki masngen do ammyānan a payis no Israel.

tawotawo a aran dyi sa Lebita. ³² Napatnek so pista do chaasa poho naw kan dadima karaw do chawawaho naw a kabohan a akmas kapagpista daw do Joda, kan nangidāton siras dātonaw do altaraw. Pinarin naw nya do Betel, iyaw kapangidāton do sinan bāka a pinarin na.[†] As dawri paw napatnekan na so papādi saw dyirad pagdaydayāwanaw a logar a pinarin na. ³³ On, do dāwri a araw kan bohan a pinidi na, nangay do altaraw a pinatnek na do Betel a mangidāton. Dawa, pinatnek naw nya pista a para dyirad tawotawo no Israel, kan somnonget a nangay do altaraw a nangidāton.

13

No Propīta no Dyos a yapo do Joda

¹ Sinpangan na, myan asa a propīta no Dyos a komnaro a yapo do Joda a kominwan do Betel a maynamot do bilin dya ni ĀPO. Do nakawara na, madama si Jeroboam a maypasngen do altaraw tan maysosoh so insinso. ² Inyagagay naw kakontra na so altaraw a maynamot do chirinaw ni ĀPO a kāna, “O altar, altar, nyaw bata ni ĀPO: ‘Maiyanak anchiw asa mahakay do kapotōtan ni Dabid a mayngaran so Josyas. Do hapot mo, idāton nanchiw papādi saw a yapo dyirad pagdaydayāwan a mangidāton dyimo. As do hapot mo, masosohan anchiw tohatohang no tawotawo.’ ” ³ Do dāwri met lang a araw, nanoroh iyaw propītaw no Dyos so pangilasīnan

---

[†] **12:32** 12:32 Rinārayaw ni Jeroboam Linteg ni Moyses, ta siraw papādi lang maparin a omparin sya.

a kāna, “Nyaw pakaboyan so naibahey ni ĀPO: ‘Mabhak anchiw altaraya, kan iyaw ahbek naw do rabaw naya, ki maipoha anchi do tana.’ ”

⁴ Do nakadngey naw ni Āri Jeroboam so inyagayaw no propītaw no Dyos a maikontra do altaraya do Betel, tinongdo naw propītaw, kan inmandar na a yapo do altaraw a kāna, “Tiliwen nyo!” Ki iyaw tanoro naw a linonat na, ki tomnigser kan mahokot na paba. ⁵ (Nabhak altaraw, kan iyaw no ahbek naw, ki naipoha do tana a akmas pangilāsinnanaw a intoroh no propītaw no Dyos a maynamot do chirinaw ni ĀPO.)*

⁶ Do dāwri, binata no āryaw do propītaw no Dyos a kāna, “Pangdaw mo yaken do ĀPO a Dyos mo, kan paydasal mo yaken tan mapyan tanoro kwaya.” Dawa, pinangdaw no propītaw no Dyos di ĀPO, kan napyan tanoro naw no āryaw, kan nayparin dana akmas sīgodaw.

⁷ Binata no āryaw do propītaw no Dyos a kāna, “Machangay ka dyaken do bahay kan mangmamabaw ka, as torohan konchi imo so rigālo.”

⁸ Ki tinbay no propītaw no Dyos si Āri Jeroboam a kāna, “Aran itoroh mo pa dyaken kagodwa no dyira mo a warawara, machangay akwaba dyimo. Koman akwaba so tināpay mana minom so ranom do dyaya a logar. ⁹ Ta naibilin dyaken a maynamot do chirin ni ĀPO a kāna, ‘Koman kaba so tināpay mana minom so ranom,

---

* **13:5** 13:5 Nyaw naparin do chimpo ni Āri Josyah. 2 Āri 23:15-16

mana maybidi kaba do rarahan a nakayapwan mo.' " ¹⁰ Dawa, komnaro danaw propitaw a nayam do matarek a rarahan, kan naybidi paba do nakayapwanaw a rarahan a mangay do Betel.

¹¹ Do dāwri, myan malkem a propita a omyan do Betel. Siraw pōtot naw, somnabat sa a nangibahey dya so tabo a pinarin no propitaw no Dyos do dāwri a araw do Betel. Inbahey da pa di āmang da an āngo inbahey na do āryaw. ¹² Inyahes ni āmang da dyira a kāna, "Dino a rarahan no nayaman na?" Inpaboya dan pōtot na saw iyaw rarahanaw a nayaman no propitaw no Dyos a nakayapo do Joda. ¹³ Binata na dyirad pōtot na saw a kāna, "Mangpasanga kamo pa so asno a para dyaken." Dawa, pinarin da. Sinakayan na, ¹⁴ kan inonotan naw propitaw no Dyos. Nasarakan na a myan a maydiydisna do sīrok naw no logwaw a kayo. Inyahes no malkemaw a kāna, "Imoriw propitaw no Dyos a yapo do Joda?"

"Yakenaw," initbay na.

¹⁵ Dawa, binata no malkemaw dya a kāna, "Machangay ka dyaken do bahay kan may ka koman."

¹⁶ Binata no propitaw no Dyos a kāna, "Maparin ko pabaw maybidi a machonot dyimo mana machakan so tināpay mana machinom so ranom do dyaya logar. ¹⁷ Ta naibahey na dyaken a maynamot do chirin ni ĀPO a kāna, 'Koman kaba so tināpay mana minom so ranom, mana maybidi kaba do rarahan a nakayapwan mo.' "

¹⁸ Inatbay no malkemaw a kāna, "Yaken met, ki propita akma dyimo. As inbahey no asa a

anghil dyaken maynamot do chirin ni ĀPO a kāna, 'Paybidi mo a kayrayay do bahay mo tan makakan so tināpay kan minom so ranom.' " Ki binayatawan no malkemaw. ¹⁹ Dawa, nachipay-bidiw propīta no Dyos dya, kan komninan kan mininom do bahay na.

²⁰ Do kayan daw a maydisna do lamisaanaw, inpakatoneng dana ni ĀPO chirin naw do malke-maw a propīta a napaybidi sya, ²¹ kan inagayan naw propīta no Dyos a nakayapo do Joda a kāna, "Nyaw bata ni ĀPO, "Tinongpal mwabaw chirin ni ĀPO, kan innotan mwabaw bilin ni ĀPO a Dyos mo a inbilin na dyimo. ²² Naybidi ka kan komninan so tināpay kan mininom so ranom do logaraw a inbahey na dyimo a dyi mo a kanan kan inoman. Dawa, iyanchiw bangkay mwaya, ki maitābon abanchi do aschip a tanem dan aāmang mo.' "

²³ Do nakatayokaw a komninan kan mininom no propīta no Dyos, iyaw malkemaw a propīta a napaybidi sya, ki pinasangaan naw asno naw a intoroh dya. ²⁴ As do kayan naw, dinarop no asa a lion do rarahan kan diniman na. Nainonolay bangkay naw do rarahanaw, kan myan asnwaw kan lionaw a maytēnek do bīt naw. ²⁵ Myan saw tawotawo a homnabas daw a nakaboya so bangkayaw a nainonolay do rarahanaw, kan myan paw lionaw a maytēnek do bīt naw. As yangay da inpadāmag do Betel a pagyanaan no malkemaw a propīta.

²⁶ Do nakadāmag naw no malkemaw a propīta a napaybidi sya, binata na a kāna, "Iyaw nawriw

tawowaw no Dyos a dya nagtongpal so chirin ni ĀPO. Dawa, intoroh ni ĀPO do lionaw a nanghagahagay kan nangdiman sya. Naparin nya sigon do inchirin ni ĀPO dya.”

²⁷ Binata no malkemaw a propīta dyirad pōtot naw a kāna, “Mangpasanga kamo pa so asno a para dyaken.” Ki pinasangaan da. ²⁸ Minohtot malkemaw kan nasarakan naw bangkayaw a nainonolay do rarahanaw, kan myan asnwaw kan lionaw a maytēnek do bīt naw. Iyaw lionaw, ki kinan nabaw bangkayaw mana hina-gahagay nabaw asnwaw. ²⁹ Dawa, inahap naw bangkayaw no propītaw no Dyos, kan pinasakay na do napasangaanaw a asno a insabat do bōkod na a syodad tan dong-awan na iya kan itābon na. ³⁰ Pinosek naw bangkayaw do dyira naw a aschip a tanem. Dinong-awan na kan siraw pōtot naw, kan binata na a kāna, “Ayya, mo kakteh ko!”

³¹ Do nakatayoka no nakaitābon daw sya, binata no malkemaw dyirad pōtot naw a kāna, “Anchan madiman ako, itābon nyonchi yaken do tanemaw a aschip a nakaitabōnan no propītaya no Dyos, as pangayen nyonchiw tohatohang ko do bīt no tohatohang na. ³² Ta iyaw inyagay na a maynamot do chirin ni ĀPO a maikontra do altaraw do Betel kan tabo logaraw a pag-daydayāwan do idiidi no Samarya, ki matongpal anchi.”

³³ Aran do nakatayoka no nya a naparin, nagbalbāliw aba si Jeroboam do marahet saw a kaparin na. Basbāli a nanongdo dana so papādi sa a yapo dyirad tabo tawotawo a para do logar saw a pagdaydayāwan. No aran sino a makey a

mayparin a pādi, ki intatārek na iya a magpādi dyirad logar saw a pagdaydayāwan. ³⁴ Iyaw nyayaw gatos ni Jeroboam, ki mangyangay anchi dyirad kapotōtan na a magāri so kaopas kan pakarārayawan da do hapotaya no tanaya.

14

No Kaipadto ni Ahiha so Maikontra di Jeroboam

¹ Do dāwri, si Abihas* a adekey a pōtot ni Jeroboam, ki naganyit. ² Binata ni Jeroboam di baket na a kāna, “Magpamarang ka a matarek a tawo tan dya mapatakan a imo, ki baket ko, kan mangay ka do Silo. Si Ahiha a propīta, ki myan daw. Iyaw nangibaheyaw dyaken a mayparin akonchi a āri dyirad dyaya a tawotawo. ³ Mapanaybi ka so asa poho a tināpay, kan kadwan a namemeh a napihpih a makan,† kan asa kagarapon a tagapolot no yokan, as kangay mo dya. Ibahey nanchi dyimo an āngo maparin do adekeyaya.” ⁴ Pinarin no baketaw ni Jeroboam binata naw, kan nangay di Ahiha do bahay naw do Silo.

Do dāwri, makaboya paba si Ahiha. Bosa dana, ta malkem dana. ⁵ Ki binata ni ĀPO di Ahiha a kāna, “Si baket ni Jeroboam, ki mangay a manahes dyimo maynamot do anak naw a mahakay, ta ari a maganyit. Itbay mo dyaw ibahey kwaya dyimo. Anchan mawara, magpamarang anchi a matarek a mabakes.”

---

* **14:1** 14:1 1 Ār. 11:29-31 † **14:3** 14:3 1 Sam. 25:18

⁶ Do nakadngey naw ni Ahiha so kadagpasaw no kokod na do kasdep naw do pantawaw, binata na a kāna, “Somdep ka mo baket ni Jeroboam. Āngo ta magpamarang ka a matarek? Natoboy ako a mangibahey dyimo so marahmet a dāmag. ⁷ Mayam ka na yangay mwa ibahey di Jeroboam a nyayaw inbahey ni ĀPO a Dyos no Israel: ‘Pinatēnek koymo yapo dyirad tawotawo, kan pinarin koymo a magtoray do tawotawo ko a Israel. ⁸ Pinasyay ko iyaw pagāryanaw a pinakaro ko a yapo dyirad kapotōtan ni Dabid, kan intoroh ko dyimo. Ki akma kabaya di Dabid a pachirawatan ko a nagtongpal do bilbilin ko kan minonot dyaken do tābo pōso na a nawriw pinarin naw kosto do kapanyideb ko. ⁹ Namarin kas arwaro pa a maraherahet kan tabo nanmanma saw kan imo. Pinarin mo do bōkod mo a inawan kadwan saw a dyos kan nalōnag a napōtar a bolto. Pinasoli mo yaken kan tinadyichokodan mo yaken.

¹⁰ “ ‘Maynamot do dyaya, iyangay konchiw didigra dyirad kapotōtan ni Jeroboam. Abohen ko sanchiw yapo di Jeroboam kāda mahakay a aran adīpen mana siwayawaya do Israel. Opasen ko sanchiw kapotōtan na saw ni Jeroboam a akmas kapangalawopaw so tachi dan animal a mandan abo danaw kaboyan sira. ¹¹ Kanen danchi no chito kapamilya saw ni Jeroboam a madiman do syodad, kan kanen danchi no manomanok do tohos madiman saw do gagan no syodad. Nyayaw binata ni ĀPO.’

¹² “As imo, somabat ka na. Anchan tomokap ka a somdep do syodad mo, madiman anchiw

adekeyaw. ¹³ Tabo no tawotawo no Israel, ki magdongdong-aw sanchi dya kan itābon danchi iya. Iyanchiw moyboh dyirad Jeroboam a maitābon, ta iya lang dyirad kapotōtan na iyaw chahwahok ni ĀPO a Dyos no Israel.

¹⁴ “Si ĀPO anchiw mismo a mamangon so āri a magtoray do Israel a mangopas anchi siras kapotōtan ni Jeroboam. On, aran sichangori dana! ¹⁵ Dosāen anchi ni ĀPO iyaw Israel tan mayparin sanchi a akmay banakawoy a madohodohod do ranom. Bagoten na sanchiw tawotawo no Israel a pakarohen do maganayaya a tana a intoroh na dyirad aāmang da saw. Paychawpiten na sanchi do bīt no Oksong a Oprates, ta pinasoli da si ĀPO do kapamarin da siras ibidang da sa a masantwan a posti a pagday-dayāwan no dyosa a Asera. ¹⁶ Inonolay nanchi ni ĀPO iyaw Israel maynamot do gatogatos a pinarin ni Jeroboam, kan nawriw napawnot siras tawotawowaw no Israel a naygatos.”

¹⁷ Sinpangan na, naytēnek baketaw ni Jeroboam, kan komnaro a somnabat do Tirsa. Apāman a tomnokap do dapyan naw no bahay, nadiman adekeyaw. ¹⁸ Intābon daw adekeyaw, as tabo Israel, ki nagdongdong-aw sa dya a akmas inpaibaheyaw ni ĀPO do propita naw a si propita Ahiha.

¹⁹ Siraw kadwan saw a napariparin do nakapagāri ni Jeroboam, iyaw nakapachigobat naw kan maypāngo a nagāri, ki naitolas do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Israel. ²⁰ Nagāri si Jeroboam so dadwa a poho kan dadwa a

katawen. As nachipaynahah si Jeroboam dyirad aāmang na saw. Si Nadab a pōtot na, ki nachitādi dya a āri no Israel.

Si Rehoboam a Āri no Joda

²¹ Si Rehoboam a pōtot ni Solomon, ki āri do Joda. Nagtawen so apat a poho kan asa do nakapagāri na. Nagāri so asa poho kan papito a katawen do Jerosalem a iyaw syodadaw a pinidi ni ĀPO a yapo dyirad tabo a trībo no Israel a dawriw pagdaydayāwan so ngaran na. No ngaran ni ānang na, ki si Naama a Ammonita.

²² Siraw tawotawo a Joda, ki pinarin daw marahet do kapanyideb ni ĀPO. Do gatogatos a pinarin da, mangamangay pa a napasdeb so kapangīmon no kasoli ni ĀPO kan tabo pinarin dan aāmang da saw. ²³ Napatnek sa pa para do bōkod da a inawan siras logaraw a pagdaydayāwan, posti saw a bato, kan posti saw ni Asera do kāda paytokonan, kan do kāda sīrok no mayayabong a kayo. ²⁴ Myan do dya tanaw mahahakay kan mababakes a balangkan-tis‡ a nagsīrbi dyirad pagdaydāywan da. Siraw tawotawo, ki namarin sa so tabo a makabābaba a dadakay dan nasnasyon a pinaksyat ni ĀPO do salapen da no Israelita.

²⁵ Do chadadīma naw a katawen no kapagāri ni Āri Jeroboam, rinaot ni Sisyak a āri no Egipto iyaw Jerosalem.§ ²⁶ Inkaro na saw kinabaknangaw no timplo ni ĀPO kan kinabaknangaw no palasyo no āri. Inkaro na tābo magrāman

---

‡ 14:24 14:24 Deot. 23:17-18 § 14:25 14:25 2 Kron. 12:1-16

tabo balitok a sarāpa a inpaparin ni Solomon.*
 27 Dawa, namarin si Āri Rehoboam siras bronsi a sarāpa a panādi na sira, kan intalek na sa a para dyirad komander daw no taga-bantay saw do asdepanaw do palasyowaw no āri. 28 Do kāda nakangay no āryaw do timplo naw ni ĀPO, inyangay dan taga-bantayaw sarāpa saw,† kan do nakapaybidi naw no āri, pinabidi daw sarāpaw do pangapyanaw so armas dan gwardya.

29 Siraw kadwan saw a naporiparin do nakapagāri ni Rehoboam, kan tabo pinariparin na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Joda? 30 Nāw na myan gobat do payawan da Rehoboam kan Jeroboam. 31 As nachipaynahah si Rehoboam dyirad aāmang na saw, kan naitābon a nachirapa dyira do syodadaw ni Dabid. No ngaran ni ānang na, ki si Naama a Ammonita. Si Abiham‡ a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

15

Si Abidyam a Āri no Joda (2 Kron. 13:1-14:1)

1 Do chaasa poho naw kan wawaho a katawen no nakapagāri ni Jeroboam a pōtot ni Nebat do Israel, nayparin si Abidyam a āri do Joda.
 2 Nagāri do Jerosalem so tatdo a katawen. No ngaran ni ānang na, ki si Maakah a potōt a mabakes ni Abisalom.

* **14:26** 14:26 1 Ār. 10:16-17 † **14:28** 14:28 Nyaw pinarin da tan ipaboya daw kabileg no kapagāri no āri. ‡ **14:31** 14:31 “Abiham” mana “Abihas”.

³ Tinōlad na tabo gatogatos saw a akmas pinarinaw ni āmang na. As oyod aba sipopōso kapodno na di ĀPO a Dyos na, akmaba di Dabid a kapoonan na. ⁴ Ki aran komwan, maynamot do kāsi ni ĀPO a Dyos ni Dabid, intoroh na dyaw akmay paysohwan* do Jerosalem. Pinarin no Dyos nya do nakapatnek naw so kapōtotan ni Dabid a natatādi a magāri tan payparinen naw Jerosalem a mapinsan. ⁵ Ta pinarin ni Dabid kosto do kapanyideb ni ĀPO, kan somniwal aba a aran āngō inbilin na dya do ōnos no nakabyay na, malaksid do pinarin naw di Oryas a Heteo.

⁶ Myan gobat da Abidyam kan Jeroboam do ōnos no kabyay ni Abidyam. ⁷ No nya gobat, ki nairogi pa do chimpo ni āmang na a si Rehoboam, as natongtong do kapagāri ni Abidyam. Siraw kadwan saw a napariparin do nakapagāri ni Abidyam, kan tabo pinariparin na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Joda? ⁸ As nachipaynahah si Abidyam dyirad aāmang na saw, kan naitābon do syodad ni Dabid. As si Asa a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

Si Asa a Āri no Joda

⁹ Do chadadwa naw a poho a katawen no kapagāri ni Jeroboam a āri no Israel, nayparin si Asa a āri no Joda, ¹⁰ kan nagāri so apat a poho kan asa katawen do Jerosalem. No ngaran ni āpong na a mabakes, ki si Maakah a pōtot a mabakes ni Abisalom.

---

* 15:4 15:4 1 Ār. 11:36

¹¹ Pinarin ni Asa kosto do kapanyideb ni ĀPO a akmas pinarin ni Dabid a kapoonan na. ¹² Pinaksyat na do tana siraw mahahakay kan mababakes a balangkantis a magsirsirbi do pagdaydāyawan daw, kan pinakaro na saw tabo a didyosen a pinarin dan āmang na. ¹³ Pinakaro na pa si Maakah a āpong na do pwisto naw a reyna, ta namarin so makabābaba a posti para di Asera. Tinongeh ni Asa iyaw postyaya, kan sinosohan na do Payahosongan a Kidron. ¹⁴ Ki pinakaro nabaw pagdaydāyawan saw. Aran komwan, sipopōso kapodno na di ĀPO do ōnos no kabyay na. ¹⁵ Inyangay na sa do timplowaw ni ĀPO iyaw pirakaw kan balitok kan warawara saw a indidikar da kan āmang na. ¹⁶ Myan gobat do payawan da Asa kan Baasa a āri no Israel do tabo kapagāri da. ¹⁷ Nangraot si Baasa a āri no Israel so tawotawo no Joda, kan inahnyihnyi naw idi a Rama[†] tan abo makahtot mana makasdep do sākop ni Asa a āri no Joda. ¹⁸ Sinpangan na, inhap ni Āri Asa siraw tabo pirak kan balitok a nabidin do pangapyanaw do timplo ni ĀPO kan do bōkod naw a palasyo. Intalek na saw nya dyirad opisyalis na saw, kan tinoboy na sa a yangay da di Ben-hadad a āri no Aram a magtoray do Damasko. Si Ben-hadad, ki pōtot ni Tabrimmon a pōtot ni Hesyon. Binata ni Ben-hadad a kāna, ¹⁹ “Myan pakono tōlag do payawan ta, yaken kan imo a akmas kayanaw no nakapagtōlag da āmang ko kan āmang mo.

[†] **15:17** 15:17 Rama, ki papito a kilometro do ammyānan no Jerosalem.

Chiban mo pa, tori ako a mangipaw-it dyimo so sāgot ko a pirak kan balitok. Changori, wayaken mo nakapachitōlag mwaw di Baasa a āri no Israel tan komaronchi do tana ko.”

²⁰ Nachion si Ben-hadad di Āri Asa, kan nanoboy siras komander saw kontodo bōyot da saw a mangraot siras idiidi saw do ammyānan a parti no Israel. Sinākop daw Ihon, Dan, Abelbet-maakah, kan tabo Kinneret magrāman tabo a tana no Naptali. ²¹ Do nakadāmag naw ni Baasa so nyaya, insardeng naw nangahnyihnyyi so Rama, komnaro a somnonget do Tirsa. ²² Sinpangan na, namarin si Āri Asa so pangeddeng do tabo tawotawo no Joda a abaw habas. Machita akoten kan ikaro da saw batwaw kan tarikāyowaw a yapo do Rama a inosar da Baasa. Inosar ni Āri Asa siraw nya a pinangahnyihnyyi so idi a Geba do tana no Benhamin kan aran do idi pa a Mispa.‡

²³ Siraw tabo kadwan saw a napariparin do nakapagāri ni Asa, tabo napatayoka na saw, tabo pinariparin na, kan pinatnek na saw a syodad, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri saw do Joda? Do kamalkem naranaw ni Asa, kinorad saw kokod naw. ²⁴ Sinpangan na, nachipaynahah dyirad aāmang na saw, kan naitābon a nachirapa dyira do syodadaw ni Dabid. Si Jehosapat a pōtot na iyaw nachitādi dya a āri.

Si Nadab a Āri no Israel

---

‡ 15:22 15:22 Geba kan Mispa, ki idiidi do payawan Israel kan Joda.

²⁵ Do chadadwa naw a katawen no kapagāri ni Asa a āri no Joda, nayparin si Nadab a pōtot ni Jeroboam a āri no Israel, kan nagāri so dadwa a katawen. ²⁶ Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO. Innotan naw dadakay ni āmang na. As maynamot do gatos na, pinawnot na saw tawotawo no Israel a naygatos.

²⁷ Si Baasa a pōtot ni Ahiha a yapo do trībo no Issakar, ki inpangta na si Nadab, kan diniman na iya do Gibbeton a idi dan Pilisteo. Nyaw naporin do kayan da Nadab kan tabo bōyot na saw a nanglakob so nawri a idi. ²⁸ On, diniman ni Baasa si Nadab do chatatdo naw a katawen a nagāri si Asa do Joda, kan si Baasaw nachitādi a nagāri do Israel.

²⁹ Kasdesdep pa ni Baasa a magāri, diniman naw tābo a kapamilya ni Jeroboam. Abaw aran asa tinokos na a sibibyay. On, diniman na sa tabo sigon do chirin ni ĀPOŠ a inpaibahey na di Ahiha a pachirawatan na a taga Silo. ³⁰ Nyaw naporin maynamot do gatogatos a pinarin ni Jeroboam kan pinawnot na saw tawotawowaw a Israel a naygatos, as kan maynamot ta pinasoli na si ĀPO a Dyos no Israel.

³¹ Siraw kadwan saw a naporiparin do nakapagāri ni Nadab, kan tabo a pinaripinarin na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Israel? ³² Myan gobat do payawan da Asa kan Baasa a āri no Israel do ōnos no nakapagāri da.

Si Baasa a Āri no Israel

³³ Do chatatdo naw a katawen ni Asa a āri no Joda, si Baasa a pōtot ni Ahiha, ki nayparin a āri do tabo a Israel, kan nagāri do Tirsa so dadwa poho kan apat a katawen. ³⁴ Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO. Inonotan naw dadakay ni Jeroboam. As maynamot do gatos na, pinawnot na saw tawotawo no Israel a naygatos.

16

¹ Inpakatoneng dana ni ĀPO chirin naw di Jeho a pōtot ni Hanani a maikontra di Baasa a kāna, ² “Binangon koymo a yapo do ahbek, kan pinayparin koymo a magtoray dyirad tawotawo ko a Israel. Ki inonotan mo dadakay ni Jeroboam, kan pinawnot mo saw tawotawo ko a Israel a naygatos, as kan pinasoli mo yaken a maynamot do gatogatos da. ³ Dawa, imom Baasa, yanggay konchimo a abohen kan pamilya mo. Parinen konchi do pamilya mo akmas pinarin kwaw do pamilya ni Jeroboam a pōtot ni Nebat. ⁴ Aran sino a mimbros no pamilya ni Baasa a madiman do syodad, ki kanen danchi no chito. As no madiman do gaganaw no syodad, ki kanen danchi no manomanok a somayasayap.”

⁵ Siraw kadwan saw a napariparin do naka-pagāri ni Baasa, no pinariparin naw kan nap-atayoka na saw, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Israel? ⁶ As nachipaynahah si Baasa dyirad aāmang na saw, kan naitābon do Tirsa. Si Ela a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

⁷ Nyaw inpakatonengaw ni ĀPO di propīta Jeho a pōtot ni Hanani a maikontra di Baasa

kan pamilya na a maynamot do tabo marahet a pinarin na do kapanyideb ni ĀPO. Pinasoli na pa si ĀPO a maynamot do pinariparin naw do nakatōlad naw siras kaparin no pamilya ni Jeroboam, as kan maynamot do kaiyangay naw so nakarārayaw dan kapotōtan saw ni Jeroboam.

Si Ela a Āri no Israel

⁸ Do chadadwa naw a poho kan anem a katawen no kapagāri ni Asa a āri no Joda, si Ela a pōtot ni Baasa, ki nayparin a āri no Israel, kan nagāri do Tirsa so dadwa a katawen.

⁹ Si Simri a asa opisyal na a komander no kagodwa dan logan na saw a pachigobat, ki nagpangta so maikontra dya. Si Āri Ela, ki myan do Tirsa do dāwri a machinom a maybobok do bahay ni Arsa a iyaw manyidehidebaw so palasyo do Tirsa. ¹⁰ Somindep si Simri, kan kinelbat na a diniman si Ela do chadadwa naw a poho kan papito a katawen no kapagāri ni Asa do Joda, as iya danaw nachitādi a āri.

¹¹ Apāman a nangroggi si Simri a magāri a maydisna do trono, diniman ni Simriw tābo kapamilya ni Baasa. Abaw aran asa tinokos na a mahakay a kaliposan na mana sīt na.

¹² Dawa, komwan nakarārayaw ni Simri so tābo kapamilya ni Baasa sigon do chirin ĀPO a inpaibahey na di propīta Jehu ¹³ a maynamot do tabo gatogatos a pinarin da Baasa kan Ela a pōtot na a napawnot siras tawotawo no Israel a naygatos. Pinasoli da si ĀPO a Dyos no Israel a maynamot do kapagdaydāyaw daw siras abos sinpaspangan a didyosen.

¹⁴ Siraw kadwan saw a napariparin do naka-pagāri ni Ela, kan tabo pinariparin na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Israel?

Si Simri a Āri no Israel

¹⁵ Do chadadwa naw a poho kan papito a katawen no kapagāri ni Asa a āri no Joda, nagāri si Simri so papito a karaw do Tirsā. Siraw bōyot saw no Israel, ki nakapwisto sa a manglakob do masngenaw do Gibbeton a idi dan Pilisteo. ¹⁶ Do nakadāmag daw no bōyot saw a nagkampo daw a nagpangta si Simri so maikontra do āryaw kan diniman na, pinatnek da si Omri a āri no Israel a iyaw komanderaw no bōyot da do dāwri met lang a araw do kampo daw. ¹⁷ Sinpangan na, sa Omri kan tabo bōyot na saw, ki komnaro sa do Gibbeton, as nangay da a linakob syodadaw a Tirsā. ¹⁸ Do nakaboyaw sya ni Simri a nahap daranaw syodadaw, somindep do kōtaw do irahemaw no palasyo no āri, kan sinosohan na, as nadiman do irahemaw. ¹⁹ Nyaw naporin maynamot do gatogatos a pinarin na. On, pinarin naw marahetaw do kapanyideb ni ĀPO, kan inonotan naw kabibyay ni Jeroboam. As maynamot do gatos na, ki pinawnot na saw tawotawo no Israel a naygatos.

²⁰ Siraw kadwan saw a napariparin do naka-pagāri ni Simri, kan iyaw nakapagribildi naw, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Israel?

Si Omri a Āri no Israel

²¹ Sinpangan na, siraw tawotawo no Israel, naycharwa do dadwa bonggoy. No asaw, ki minonot sa di Tibni a pōtot ni Ginat tan payparinen da iya a āri da. Iyaw asaw, ki minonot sa di Omri.

²² Ki siraw minonotaw di Omri, ki inābak da saw minonotaw di Tibni a pōtot ni Ginat. Nadiman si Tibni, kan si Omri iyaw nayparin a āri.

²³ Do chatatdo naw a poho kan asa a katawen no kapagāri ni Asa a āri no Joda, nayparin si Omri a āri no Israel, kan nagāri so asa poho kan dadwa a katawen. Iyaw dāmowaw a anem a katawen, ki nagāri do Tirsa. ²⁴ Ginātang naw paytokonanaw no Samarya di Semer so anem a ribo a kapidāso a pirak.* Napatnek so syodad do dawri a paytokonan, kan pinangaranan na so Samarya† a ngaran no sīgodaw a akin dyira so paytokonanaw.

²⁵ Pinarin ni Omriw marahet do kapanyideb ni ĀPO. On, mangamangay nakapaygatos na kan tabo nanmanma saw kan iya. ²⁶ Inonotan naw tābo kabibyay ni Jeroboam a pōtot ni Nebat. As maynamot do gatogatos na, pinawnot na saw tawotawo no Israel a naygatos, as kan pinasoli na si ĀPO a Dyos no Israel maynamot dyirad abos sinpaspangan a didyosen da.

²⁷ Siraw kadwan saw a napariparin do nakapagāri ni Omri, siraw pinarin naw, kan napatayoka na saw, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Israel?

²⁸ Nachipaynahah si Omri dyirad kapoonan na

---

* **16:24** 16:24 Mana “papito a poho a kakilo”. † **16:24** 16:24 Do Hebreo a chirin, ki “Somron”.

saw, kan naitābon do Samarya. Si Ahab a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

Si Ahab a Āri no Israel

²⁹ Do chatatdo naw a poho kan wawaho a katawen ni Asa a āri no Joda, si Ahab a pōtot ni Omri, ki nayparin a āri no Israel. Nagāri do Samarya so dadwa poho kan dadwa a katawen.

³⁰ Si Ahab a pōtot ni Omri, ki namarin so mangamangay pa a marahet do kapanyideb ni ĀPO kan tabo saw nanmanmaw kan iya. ³¹ Inbidang na a mapaw kapamarin naw so gatogatos ni Jeroboam a pōtot ni Nebat. Rinohnwan na pa do nakakabahay na si Jesebel a pōtot a mabakes ni Etabaal a āri da no Sidonyo, kan inrogi naw nagsīrbi di Baal kan nagdaydāyaw dya. ³² Napatnek si Ahab so altar para di Baal do timplowaw ni Baal a pinatnek na do Samarya.

³³ Namarin pa so posti ni Asera. Iyaw pinarin ni Ahab, ki mangamangay paw nakapakasoli ni ĀPO a Dyos no Israel kan no tabo āri no Israel a nanmanma kan iya.

³⁴ Do kachimpo ni Ahab, pinatnek ni Hiel a taga Betel a pinirwa iyaw idi a Jeriko. Do nakapangay naw so pondasyonaw, nadiman matonengaw a pōtot na a mahakay a si Abiram. As do nakapangay naw siras rowangan na saw, nadiman boridek naw a mahakay a si Segob. Nyaw namarin sigon do chirinaw ni ĀPO a inchirin ni Joswe a pōtot ni Non.‡

---

‡ **16:34** 16:34 Jos. 6:26

17

Si Elyas kan no Tīkag

¹ Do dāwri, myan asa propīta a mayngaran so Elyas a Tisbita. As iya, ki yapo do Tisbe do tana a Gilead. Binata na di Āri Ahab a kāna, “Akmas kasibibyay ni ĀPO a Dyos no Israel a pagsirsīrbyan ko, abanchiw polos apon mana chimoy do somarono saya a tawtawen malaksid an ibahey ko.”

² Sinpangan na, inpakatoneng ni ĀPO chirin naw di Elyas a kāna, ³ “Komaro ka dya, as kapagpadāya mo kan tomayo ka do losok naw no dēkey a oksong a mayngaran so Kerit do dayāen no Oksong a Jordan. ⁴ Minoynom kanchi do dēkeyaw a oksong, kan binilin ko naw kak saw a mamakan anchi dyimo.”

⁵ Dawa, tinongpal naw inbaheyaw ni ĀPO dya. Nangay do dēkeyaw a oksong a Kerit do dāyaen no Jordan, kan nagan daw. ⁶ Nangyangangay kak saw so tināpay kan karni an mabekas kan mahep, kan minoynom a yapo do dēkeyaw a oksong.

Iyaw Bālwaw do Sarepat

⁷ Do nakapaypahabas no chimpo, nayachan dēkeyaw a oksong, ta chinimoy na pabaw tana. ⁸ Sinpangan na, inpakatoneng ni ĀPO chirin naw di Elyas a kāna, ⁹ “Mangay ka do idi a Sarepat a masngen do syodad a Sidon* kan magyan ka daw. Nangbilin ako na so bālo a mabakes a manorotoroh so kanen mo.” ¹⁰ Dawa, nangay

---

* **17:9** 17:9 Sidon, ki nakayapwan ni Jesebel. 1 Ār. 16:31

do Sarepat. Do nakapakarapit naw do rowangan naw no idyaw, myan bālo a mabakes a mamachi. Tinawagan ni Elyas kan binata na dya a kāna, “Panghap mo pa yaken so dēkey a ranom do bāso tan makaywaw ako.” ¹¹ Ki do kangayaw no bālwwaw a manghap, tinawagan narana a kāna, “Panghap mo pa yaken so kakchid no tināpay.”

¹² Initbay no bālwwaw a kāna, “Akmas kasig-orādo no kasibibyay ni ĀPO a Dyos mo, apabaw tināpay ko. Moyboh dana a asa kakemkem a arinaw myan do angang kan dēkey a lana do garapon. Mamachi ako so tatdo lang a irotong a panotong ko so kanen ko kan anak kwaw a mahakay tan kanen namen sakbay no kadiman namen.”

¹³ Binata ni Elyas dya a kāna, “Mamo kaba. Somabat ka na, kan parinen mo bata mwaya. Ki manma panotong mo yaken so dēkey a tināpay a yapo do myanaw dyimo, as kaiyangay mo sya dyaken. Katayoka na, manotong ka so dyira nyo kan anak mwaya. ¹⁴ Ta nyaw bata ni ĀPO a Dyos no Israel a kāna, ‘No arina do angangaw, ki mapatawsan aba. Komwan panchiw no lana a myan do garapon, ki mapatawsan aba a mandad arawaw a chimoyen ni ĀPO tanaya.’ ”

¹⁵ Komnaro kan pinarin naw inbaheyaw ni Elyas dya. As do dāwri, myan danaw kanen da Elyas kan iyaw bālwwaw kan pamilya naw so mahay. ¹⁶ Ta iyaw arina do angangaw, ki mapatawos aba. Komwan iyaw lanaw, ki mapatawos aba sigon do chirinaw ni ĀPO a inbahey ni Elyas.

¹⁷ Homnabas chimpo, iyaw mahakayaw a anak no mabakesaw a bālo a makin dyira so bahayaw, ki naganyit. Naypaypāngay ganyit naw a nandad nakapagsardeng na a omanges. ¹⁸ Binata na di Elyas a kāna, “Aryoriw kaipsok mo dyaken, imo a tawo no Dyos? Nangay kawri dya tan ipanakem mo gatos ko kan dimanen mo anak kwaya?”

¹⁹ Inatbay ni Elyas a kāna, “Itoroh mo dyaken anak mwaya mahakay.” Do dāwri, inhap naw adekeyaw do tachayaw ni ānang na, as inyangay na do mamanyitwaw a kwarto a pakaykaychehan na kan pinapoktad nad katri naw. ²⁰ Tomnanyis si Elyas di ĀPO a kāna, “O ĀPO a Dyos ko, āngo ta inyangay mo paw didigra do dyaya a bālo a nachidagosan ko do kadiman mo so anak naya?” ²¹ Sinpangan na, naysasakban naw adekeyaw so naypitdo,[†] kan tomnanyis di ĀPO a kāna, “O ĀPO a Dyos ko, palobōsan mo paw byay no nyaya a adekey a maybidi dya!”

²² Nadngey ni ĀPO dasal naw ni Elyas, kan naybidi iyaw byay naw no adekeyaw, kan nagōngar. ²³ Inhap ni Elyas adekeyaw a yapo do mamanyitwaw a kwarto, kan binaba na a inigchin do irahemaw no bahayaw. Intoroh na do ānang naw kan binata na a kāna, “Chiban mo, sibibyay anak mwaya!”

²⁴ Tinbay no bālwaw si Elyas a kāna, “Chang-ori, chapatak ko na a imo, ki tawo no Dyos. As

---

[†] **17:21** 17:21 2 Ār. 4:34

iyaw chirin ni ĀPO a yapo do dangoy mo, ki oyod.”

18

Si Elyas kan Obadyas

¹ Homnabas chimpo, do chatatdo naw a katawen no tikag, inpakatoneng ni ĀPO chirin naw di Elyas a kāna, “Mangay ka magparang di Āri Ahab, kan pachimoyen konchi do tana.”

² Dawa, nangay si Elyas a nagparang di Ahab.

Do dāwri, iyaw kapaychapteng, ki taywara do Samarya, ³ kan inpatawag ni Ahab si Obadyas a iyaw manyidechidebaw so palasyo na. (Si Obadyas, ki mapodno a managdaydāyaw di ĀPO.

⁴ Do kapangdimanaw ni Reyna Jesebel* siras propīta ni ĀPO, inhap sa ni Obadyas asa gasot saw a propīta, kan intayo na sa do dadwa a aschip. Pinangay naw dadima poho do kāda aschip, as kan inyangangayan na sa so mākan kan ranom da.) ⁵ Binata ni Ahab di Obadyas a kāna, “Mangay ka do intīrwaya tana do tabo a ok-oksong kan payapayahosongan. Ara kanchi a makachichwas so tametamek a mangbyay siras kabalyo kan molo saya tan dyi ta makadiman so aran āngo dyirad animal ta saya.” ⁶ Dawa, naycharwan daw tanaw a psychichwasan da. Nangay si Ahab do mangket do asa a rarahan, kan nangay si Obadyas do mangket do bit.

⁷ Do kadamaw ni Obadyas a mayam, binayat ni Elyas, ki nailāsin ni Obadyas. Dawa, nagrōkob

---

* **18:4** 18:4 1 Ār. 16:31

do tana, kan binata na a kāna, “Oyodori a imo si āpo ko a Elyas?”

⁸ Inatbay na a kāna, “Na, yakenaw. Yangay mo a ibahey di āmo mo a kon mo, ‘Si Elyas, ki ari dya!’ ”

⁹ Inyahes ni Obadyas a kāna, “Āngo gatos ko tan iparawat mo yaken a pachirawatan mo di Ahab a mangipadiman dyaken? ¹⁰ Akmas kasibibyay ni ĀPO a Dyos mo, abaw aran asa nasyon mana pagāryan a dya naychichwasan ni āmo ko dyimo. As an myan nasyon mana pagāryan a nangibahey a abo ka daw, pinagsapata na sa a dyi daymo a nachichwasan. ¹¹ Ki sichangori, ibahey mo dyaken a mangay ako di āmo ko kan ibahey ko dya a kon ko, ‘Ari dya si Elyas.’ ¹² Chapatak kwaba an dino pangyangayan no ispirito ni ĀPO dyimo anchan karwan koymo. An yangay ko a ibahey di Ahab, kan dyi naymo a machichwasan, dimanen nanchi yaken. As yaken a pachirawatan mo, ki managdaydāyaw ako di ĀPO nakayapo do kaadekey ko. ¹³ Naipadāmag abawri dyimo mo āpo ko, an āngo pinarin ko do kapangdimanaw ni Jesebel siras propitaw ni ĀPO? Intayo ko saw asa gasot a propita ni ĀPO do dadwa aschip, taydidima poho do kāda aschip, kan inyangangayan ko sa so mākan da kan ranom da. ¹⁴ As sichangori, ibahey mo dyaken a mangay ako do āmo kwaw kan batahen ko a kon ko, ‘Ari si Elyas dya.’ Dimanen nanchi yaken ah!”

¹⁵ Binata ni Elyas a kāna, “Akmas kasibibyay ni ĀPO a Manakabalin do Tābo a pagsirbyan ko,

syirtwen ko a magparang ako di Ahab sichangori a araw.”

Si Elyas do Tokon a Karmel

¹⁶ Dawa, nangay si Obadyas a nachibayat di Ahab kan inbahey na dya. Do dāwri, nangay si Ahab a nachibayat di Elyas. ¹⁷ Do nakaboya naw si Elyas, binata na dya a kāna, “Oyodori a imo a mangriribok so Israel?”

¹⁸ Initbay ni Elyas a kāna, “Yaken abaw mangriribok so Israel, an dya imo kan pamilya ni āmang mo, ta sinyay nyo saw bilbilinaw ni ĀPO. As imo, ki mononot ka dyirad Baal. ¹⁹ Changori, patawagan mo tabo tawotawo saw no Israel a machibayat dyaken do Tokon a Karmel. Iyangay mo apat saw a gasot kan dadima poho a propīta ni Baal kan siraw apataw a gasot a propīta ni Asera† a siraw machakanaw do lamisaan ni Jesebel.”

²⁰ As dawa, pinatawag ni Ahab tabo tawotawo no Israel kan siraw propīta a maychichipeh do Tokon a Karmel. ²¹ Nangay si Elyas do salapen daw no tawotawo, kan binata na a kāna, “Maypāngo pas kahay kapakaskaspi no kayam nyo do dadwa a pangtoktwan? An si ĀPO, ki Dyos, onotan nyo pakono ah. Ki an si Baal, sigi monot kamo dya.”

Ki inatbay daba no tawotawo a aran asa lang a chirin.

²² Do dāwri, binata ni Elyas dyira a kāna, “Yaken danayaw moyboh a natokos dyirad propīta ni ĀPO, ki myan paw apat a gasot kan

---

† 18:19 18:19 1 Ār. 14:15

dadima poho a propīta ni Baal. ²³ Mangyangay kamo pa dyamen so dadwa tōro a bāka. Nolay ta sa a mamidi so asa para dyira, kan partyen da a aktekteben, as kapalapaw da sya do kayo, ki byayan daba. As yaken, ki isagāna konchi met asaw a tōro a bāka, kan palapawen ko do kayo, kan byayan kwaba. ²⁴ As tawagan nyo ngaranaw no dyos nyo, kan tawagan ko ngaranaw ni ĀPO. No Dyos a mangatbay so apoy, iyaw oyod a Dyos.”

Do dāwri, binata dan tabo tawotawo a kon da, “Maganay binata mwaya.”

²⁵ Binata ni Elyas dyirad propītaw ni Baal a kāna, “Mamidi kamo so asa dyirad dadwaya tōro a bāka, kan isagāna nyo a manma, ta āro kamo. Tawagan nyo ngaranaw no dyos nyo, ki byayan nyo aba so apoy.” ²⁶ Dawa, inhap daw tōrwaw a naitoroh dyira kan insagāna da.

Do dāwri, tinawagan daw ngaranaw ni Baal a nangrogī do kamabekas a manda do kayegen no araw a inngēngengey da a kon da, “O Baal, atbayen mo pa yamen!” Ki abaw tīmek. Abaw mangatbay. Tomnatāda sa a naypaypadibon do altaraw a pinatnek da.

²⁷ Do kayegenaw danaw no araw, inrogī sa ni Elyas a kanchawan a kāna, “Kayitan nyo paw mangēngengey! Oyodaya a asa dyos si Baal! Āngwan ari a mangtokto so marahem, mana nabalabalay, mana nagbyahi, mana ari a makaychēh kan machita na yokayen.” ²⁸ Dawa, pinaypaypalyak da paw nangēngengey. As sigon do dadakay da, tinagataga daw inawan da so imoko kan chibot manda do nakawyog no raya

da. ²⁹ Katayokaw no kayegen araw, tinongtong daw nagpadto a magam-amangaw manda do ōras dana no kapangidāton da do kamahep. Ki aba polos tīmek. Abaw mangatbay. Abaw nangikaskāso.

³⁰ Do dāwri, binata ni Elyas dyirad tabo tawotawo a kāna, “Maypasngen kamo dyaken.” Naypasngen sa dya, kan kinapya naw altar naw ni ĀPO a narakrak.‡ ³¹ Inhap ni Elyas asa poho saw kan dadwa bato, kan tayisa do kāda trībo do kapotōtan ni Jakob a iya nangipakatonngan ni ĀPO so chirin naw a kāna, “Si Israel, ki ngaran mo.”§ ³² Inosar ni Eliyas nya sa a bato a napatnek so altaraw do ngaran ni ĀPO. Do omdibon no altaraw, naychadi so kanal a makahap so makalo a apat a kagalon a ranom. ³³ Inornos naw kayowaw do altaraw, pinarti naw tōrwaw, as nakaktekteb na sya, kan pinalapaw na do kayowaw. Binata na dyira a kāna, “Apnohen nyo saw apataya angang so ranom, kan padohen nyo do dātonaya a masosohan kan do kayowaya.”

³⁴ Binata narana a kāna, “Pirwahren nyo pa.” Ki pinirwa da pa pinarin.

“Pitdwen nyo pa,” inbilin na, kan tinongpal da. ³⁵ Minoyog ranomaw do omdibonaw no altaraw, kan inapno na paw kanalaw.

³⁶ Do ōras danaw no kapangidāton, naypasngen si Elyas a propīta kan naydasal a kāna, “O ĀPO a Dyos ni Abraham, Isaak, kan Israel,

---

‡ **18:30** 18:30 Myan sīgod a altar daw a napatnek sakbay a myan timplowaw. 1 Ār. 3:2 § **18:31** 18:31 Gen. 32:28, 35:10

ipakatoneng mo pa sichangori a araw a imo, ki Dyos no Israel. Ipakatoneng mo pa a yaken, ki pachirawatan mo, kan pinarin ko tabo nyaya a maynamot do bilin mo. ³⁷ Atbayen mo pa yaken mo ĀPO. Adngeyen mo pa yaken tan mapatakan dan nyaya tawotawo a imom ĀPO, ki Dyos, kan imo iyaw mangipabidi so pōso da dyimo.”

³⁸ Do dāwri, sinday ni ĀPO apoy na, kan tinemtem naw dātonaw, kayowaw, bato saw, kan sinosohan naw tanaw, as kan yinachan naw ranomaw do kanalaw.

³⁹ Do nakaboya daw no tabo tawotawowaw so nyaya, naysasakeb sa do tana, kan tomnanyis sa a kon da, “Si ĀPO, ki iyaw Dyos! Si ĀPO, ki iyaw Dyos!”

⁴⁰ Sinpangan na, binilin na sa ni Elyas a kāna, “Tiliwen nyo saw propītaw ni Baal. Palobōsan nyo abaw aran asa makapayyayo!” Do dāwri, tiniliw da sa, kan inpayosok sa ni Elyas do Payahosongan a Kison, as kan inpadiman na sa daw.*

⁴¹ Sinpangan na, binata ni Elyas di Ahab a kāna, “Maybidi ka na a koman kan minom, ta ariw kalebkeb no mawyas a chimoy.” ⁴² Dawa, komnaro dana si Ahab a nangay a komninan kan mininom. Ki somnonget si Elyas do tōtok naw no Tokon a Karmel. Nagrōkob do tana, kan pinangay naw rōpa na do payawanaw no dadwaw a tōd na.

---

* **18:40** 18:40 Inpadiman na sa sigon do linteg ni Moyses. Deot 13:12-18; Deot 17:2-5.

⁴³ Sinpangan na, binata na do pachirawatan naw† a kāna, “Mangay ka kan chiban mo do mangket do tāw.” Ki nangay kan chiniban na.

“Abayaw aran āngo daw,” binata na.

Naypitdo a binata dya ni Elyas a kāna, “Maybidi ka.”

⁴⁴ Do chapapito naranaw a nakangay na, inpadāmag no pachirawatan naw a kāna, “Aryaw dēkey a demdem a akmau kakamay no tawo so karakoh a maypatohos do tāw.”

Dawa, binata ni Elyas a kāna, “Yangay mwa ibahey di Ahab a kon mo, ‘Isagāna mo logan mo, kan mosok ka na tan dyi naymo a penpenen no chimoy.’ ”

⁴⁵ Nahay aba, nanyibaheng konemaw, naysasalawsaw, kan myan danaw mawyas a chimoy. Naglogan si Ahab a somnabat do Jesreel.‡ ⁴⁶ Pinabīleg ni ĀPO si Elyas. Inbarīkis ni Elyas kagay naw,§ as nakapayyayo na kan pinanman na si Ahab do Jesreel.

19

Nayyayo si Elyas a Nangay do Horeb

¹ Do nakasabataw ni Ahab, inbahey na di Jesebel a baket na tabo a pinarin ni Elyas kan maypāngo nakadiman na siras tabo propitaw

---

† **18:43** 18:43 No pachirawatan a anohdan kadwan, ki iyaw anak no bālo do Sarepta. 1 Āri 17:23 ‡ **18:45** 18:45 No kabawa no Tokon a Karmel a mandad Jesreel, ki nagistayan tatdo a poho a kilometro. § **18:46** 18:46 No kagay, ki manaro a laylay. Dawa, kinayomkom naw no nalodyitaw a partis na, kan inbarīkis na tan malisto a mayyayo. Epe. 6:14

ni Baal do ispāda. ² Do dāwri, nanoboy si Jesebel so mangay di Elyas a mangibahey sya a kāna, “Dosāen da pakono yaken no dyos saw so taywara an dyi kwa kakmahen byay mo a akmas pinarin mwaya do asa dyirad propīta saya ni Baal do akmas syay a ōras anchan delak.”

³ Namo si Elyas kan naysyayo a mangisalākan so byay na. Inyonot naw pachirawatan naw, kan nangay do Beer-seba do Joda. Binidin na daw pachirawatan naw. ⁴ Ki naychatanyi si Elyas a nanakenakey a naychasaryan a nangay do letang. Nagsardeng a naydisna do sīrokaw no asa dēkey a kayo, kan naydasal a madiman dana pakono. Binata na a kāna, “Manawob dana dyaken sichangori mo ĀPO. Apen mo naw byay ko. Ta yaken, ki maganaganay akwaba kan siraw simna aāmang ko.” ⁵ Do dāwri, naypoktad do sīrok naw no kayowaw kan nakaycheh.

Naychihat a myan anghil a nangsaliid sya, kan binata na kāna, “Maybangon ka kan koman ka.” ⁶ Minidit si Elyas, as kan do ohwanan naw, ki myan natāpi a tināpay a nahoto do hapot daw no napakohat saw a bato kan naiporanom a ranom. Komninan kan mininom, kan minirwa dana naypoktad.

⁷ Naybidi dana minirwa iyaw anghilaw ni ĀPO, kan sinalid narana a kāna, “Maybangon ka kan koman ka na mirwa, ta āngwan dyi ka makaibtor do malidyat a panakeyan monchi.”

⁸ Dawa, naybangon si Elyas, as kan komninan kan mininom dana. Do nakapaypayit naw do kinan naw, nanakey so apat a poho a karaw kan apat a poho a kahep mandan narapit na do

Horeb* a Tokon no Dyos. ⁹ Do dawri, nangay do asa aschip, kan pinahabas naw ahep daw.

Nagparang si ĀPO di Elyas

Inpakatoneng ni ĀPO chirin naw dya a kāna, “Āngo chabalay mo dya mo Elyas?”

¹⁰ Inatbay na a kāna, “Taywaraw kapangīmon ko dyimom ĀPO a Dyos a Manakabalin do Tābo. Ninonolay dan tawotawowaw no Israel tōlag mwaw, rinakrak da sayaw altar mo, kan diniman da sayaw propīta mo do ispāda. Yaken danaw moyboh a natokos a propīta. As kan changori, chakey da pa yaken a dimanen.”

¹¹ Binata ni ĀPO a kāna, “Mohtot ka daw, kan maytēnek ka do tokonaya do salapen ko, ta yaken no ĀPO dan tābo, ki itonchi akonchi a homabas daw.”

Do dāwri, myan mayit kan mabīleg a salawsaw a nangdalapos so tokon saw kan nanghomehomek so kalalāytanaw do salapen naw ni ĀPO, ki aba si ĀPO do salawsawaw. Katayoka no salawsawaw, myan gin-gined, ki aba si ĀPO do gin-ginedaw. ¹² Katayoka no gin-ginedaw, myan apoy, ki aba si ĀPO do apoyaw. Katayokan no apoyaw, myan dēkey a manahayid a arasāas. ¹³ Do nakadngeyaw sya ni Elyas, pinalang naw kagay naw a pinatalob do rōpa naw,† kan minohtot a naytēnek do asdepanaw do aschipaw.

Do dāwri, myan tīmek a nakabata sya dya a kāna, “Āngo chabalay mo dya mo Elyas?”

---

* **19:8** 19:8 Mana “Sinai a Tokon”. † **19:13** 19:13 Pinarin na komwan tan dyi na chiban si ĀPO. Eks. 19:21

¹⁴ Inatbay na a kāna, “Taywaraw kapangīmon ko dyimom ĀPO a Dyos a Manakabalin do Tābo. Ninonolay dan tawotawowaw no Israel tōlag mwaw, rinakrak da sayaw altar mo, kan diniman da sayaw propīta mo do ispāda. Yaken danaw moyboh a natokos a propīta. As kan changori, chakey da pa yaken a dimanen.”

¹⁵ Binata ni ĀPO dya a kāna, “Maybidi ka do nayaman mwaw a nakayapwan mo, kan mangay ka do let-ang no Damasko. Anchan makarapit ka daw, patneken‡ mo si Hasael a magāri do Aram. ¹⁶ Patneken mo pa si Jeho a pōtot ni Nimsi a magāri do Israel, kan patneken mo pa si Eliseo a pōtot ni Sapat a taga Abel-mehola a machitādi dyimo a propīta. ¹⁷ Dimanen anchi ni Jeho no aran sino a makalības do ispāda ni Hasael, kan dimanen anchi ni Eliseo no aran sino a makalības do ispāda ni Jeho. ¹⁸ Aran komwan, mamidin akonchi so papito a rībo a tawotawo do Israel a dyi pa nangidogod so tōd da a nagdāyaw di Baal,§ as kan dyi pa nangidadek so dangoy da do kokod naw ni Baal.”

No Tawag ni Eliseo

¹⁹ Dawa, komnaro daw si Elyas. Sinpangan na, nasarakan na si Eliseo a pōtot ni Sapat a madama a magarado. Myan daw pagar-arado na saw a asa poho kan dadwa a kaparis a nakapāko a bāka. Iya mismo, ki pagar-arado naw chaasa poho naw kan dadwa a kaparis. Do dāwri,

---

‡ **19:15** 19:15 No kapamatnek so āri, ki padwan no propīta no Dyos so lana iyaw oho no napidi no Dyos. 1 Ār. 1:34 § **19:18** 19:18 Rom. 11:4

naypasngen si Elyas dya, kan binahas naw kagay naw no propīta,* as insibah na a inpalaylay di Eliseo. ²⁰ Ki si Eliseo, kinarwan na saw bāka naw, kan nayyayo a nangadas di Elyas. Binata na dya a kāna, “Palōbosan mo pa yaken a mangay a machikepkep da āmang kan ānang ko, as machonot ako nanchi dyimo.”

Binata ni Elyas a kāna, “Somabat ka, ki iktokto mo an āngo pinarin ko dyimo.”

²¹ As dawa, kinarwan Eliseo si Elyas kan somnabat. Inhap naw paris saw no bāka na, kan pinarti na sa. Insongrod na saw pākwaw tan panglaneg na so karnyaw, kan intoroh naw linaneg naw dyirad tawotawowaw, as kinan da. Sinpangan na, komnaro a minonot di Elyas, kan nayparin dana kasidong na.

20

No Kadarop ni Ben-hadad so Samarya

¹ Inakpeh ni Ben-hadad a āri no Aram* bōyot na saw. Nachirayay dyaw tatdo a poho kan dadwa a ar-āri a konso kabalyo kan logan da a pachigobat. Somnonget si Ben-hadad a nanglakob so Samarya† kan nangdarop sya. ² Nanoboy siras somdep do syodadaw a mangay di Ahab a āri no Israel a mangibahey sya a kon da, “Nyayaw bata ni Ben-hadad: ³ ‘No pirak kan balitok mo, ki dyaken dana. As siraw

---

* **19:19** 19:19 No kagay no propīta, ki naparin do kodit no animal, kan maboboh. Sak. 13:4 * **20:1** 20:1 Mana “Sirya”. 1 Ār. 15:18 † **20:1** 20:1 Samarya, ki sintro no pagāryan no Israel.

kagaganayan saw a baket mo kan anak mo, ki dyaken dana.’ ”

⁴ Inatbay no āryaw no Israel a kāna, “On mo āpo āri. Yaken kan tābo a myan dyaken, ki dyira mo.”

⁵ Pinaybidi dana sa ni Ben-hadad natoboy saw, kan binata da a kon da, “Nyayaw binata ni Ben-hadad: ‘Nanoboy ako tan iparawat mo pirak kan balitok mo, siraw baket mo kan anak mo.

⁶ Ki komwan a ōras anchan delak, toboyen ko sanchiw opisyalis ko a mangay a maychichwas do palasyo mo kan bahabahay no opisyalis mo. Ahapen da sanchi a tabo mapapateg sa a warawara mo, kan katkaten da sanchi a ikaro.’ ”

⁷ Sinpangan na, tinawagan āryaw no Israel tabo panglakayen naw no nyaya a tana, kan binata na dyira a kāna, “Chiban nyo paw nawri a mahakay a maychichwas so riribok! Do nakapanoboy naw a mangdaw so kahap na siras babbaket ko saw kan siraw anak kwaw, pirak kan balitok ko saw, chinaskeh kwaba a intoroh dya.”

⁸ Inatbay dan tabo saw a panglakayen kan tabo saw a tawotawo a kon da, “Adngeyen mwaba iya mana machion kaba dya do akdakdawen naya.”

⁹ Dawa, inbahey na dyirad tinoboy saw ni Ben-hadad a kāna, “Ibahey nyo di āpo āri, ‘No pachirawatan mo, ki itoroh nanchi a tabo dāmwwaw a inakdaw mo. Ki iyaw nyaya somarono a akdawen mo, maitoroh kwaba!’ ” Komnaro saw natoboyaw, kan inyangay daw atbayaw di Ben-hadad.

¹⁰ Myan danaw minsāhi ni Ben-hadad di Ahab a kāna, “Dosāen da pakono yaken no dyos saw so taywara an myan anchiw manawob a ahbek a matokos do Samarya a katataysan da a kemkeman no tabo a monot dyaken.”

¹¹ Inatbay no āryaw no Israel a kāna, “Ibahey mo dya a ‘Dyi pakono a iyaw magpangas kapangilaylay na paw so pachigobat a akmas nangbahasaw so inlaylay na a pachigobat do nakatayoka na nangābak.’ ”

¹² Nadngey ni Ben-hadad nyaya atbay do kadama naw kan siraw ar-āryaw a may-chaynoynom do tolda da saw. Binilin na saw opisyalis naw a kāna, “Magpwisto kamo a mangdarop.” Dawa, nagpwisto sa mangdarop so syodadaw.

No Kapangābak ni Ahab si Ben-hadad

¹³ Ranan na a naporiparin nya, myan nangay a propīta di Ahab a āri no Israel, kan binata na a kāna, “Nyaw bata ni ĀPO: ‘Naboya moriw taywaraya so kāro a bōyot? Iparawat konchi do kakamay mo sichangori a araw, kan mapatakan monchi a yaken iyaw ĀPO.’ ”

¹⁴ Inyahes ni Ahab a kāna, “Ki sino anchiw mamarin syay?”

Inatbay no propītaw a kāna, “Nyaw bata ni ĀPO: ‘Siraw babbarwaw a magsirsīrbi dyirad gobirnadōr saw‡ do probinsya saw, ki siranchiw mamarin.’ ”

---

‡ **20:14** 20:14 No ibahey no kadwan a maynamot dyirad gobirnadōr, ki siraw naidistino ni Solomon a nayparin a opisyalis a naibahey do 1 Āri 4:7-19.

Inyahes narana a kāna, “Sino anchiw mangirogi so kapachilāban?”

Inatbay no propītaw a kāna, “Na, imonchi.”

¹⁵ Do dāwri, tinawagan ni Ahab siraw babbarwaw a magsirsīrbi dyirad gobirnadador saw no probinsya saw, kan myan dadwa gasot, tatdo a poho kan dadwa. Sinpangan na, chinpeh naw kadwan saw a bōyot no Israel, kan papito sa rībo a tabo. ¹⁶ Minohtot sa do kayegen araw do kadama da Ben-hadad kan siraw tatdo saw a poho kan dadwa a ar-āri a nachirapa dya a maychaynoynom a maybobōk do tolda da saw. ¹⁷ Siraw babbarwaw a magsirsīrbi dyirad gobirnadador saw no probinsya, ki nanma sa a minohtot.

As siraw ispya saw a tinoboy ni Ben-hadad, ki inpadāmag da dya a kon da, “Ari saw mahahakay a minohtot a yapo do Samarya.”

¹⁸ Binata na a kāna, “Tiliwen nyo sa a sibibyay an mohtot sa a mangay a machikapya. Komwan pa an mohtot sa a mangay a machigobat.”

¹⁹ Siraw babbarwaw a magsirsīrbi dyirad gobirnadador saw no proprobinsya, ki nagmarcha sa a minohtot do syodadaw kontodo no bōyot saw a minonot dyira. ²⁰ Kāda asa, ki diniman naw kalāban na. Maynamot do dāwri, nayyayo saw Arameowaw do kalakat daw siran Israelita saw. Ki si Ben-hadad a āri no Aram, ki nakalības a sisasakay do kabalyo, magrāman kadwan saw a komakabalyo na. ²¹ Minohtot iyaw āryaw no Israel, kan tiniliw na saw kabalyowaw kan logan saw a pachigobat, as kan diniman naw āro a Arameo.

²² Katayoka no nawri, nangay propītaw do āryaw no Israel, kan binata na a kāna, “Payiten mo pagpwistwan mo, kan chiban mo a maganay masisīta saw a parinen mo, ta daropen narananchi imo no āri no Aram a mirwa anchan somaronwaya a rayon.”

²³ Siraw opisyalis saw ni Ben-hadad a āri no Aram, ki binalakādan da iya a kon da, “Siraw dyos da, ki dyos sa no paytoytokonan. Nawriw paynamotan na a mayīyit sa kan yaten. Ki an machilāban ta do tantanap, syrto a mayīyit tanchi kan sira. ²⁴ Parinen mo nyaya: Patādyen mo saw opisyalisaw dyirad tabo ar-āryaw do toray da. ²⁵ Machita a mangpeh ka a mirwa so bōyot mo a akmas nabo mo saw. Siraw nabo mo a kabalyo, tādyan mo sa. Siraw nabo a logan mo a pachigobat, tādyan mo pa sa. Dāwrinchi, maparin taw machilāban dyira do tantanap, kan syrtonchi a mayīyit ta kan sira.” Nachi-on si Ben-hadad a āri no Aram, kan pinarin naw akmas inbahey daw no opisyalis na.

²⁶ Do somaronwaw a rayon, pinaychipeh na saw Arameowaw, kan nagmarcha sa a somnonget do Apek a machilāban dyirad Israelitaw. ²⁷ Sira met Israelitaw, ki naychichipeh sa, kan do nakarawat daw so inpabahon daw dyira a mākan, nagmarcha sa a nachibayat do bōyot no Aram. Siraw Israelitaw, ki nagkampo sa do salapen daw a akmay dadwa dedekey a arban no kalding. As siraw Arameo, ki inapno daw tanaw a yanan da.

²⁸ Do dāwri, naypasngen tawowaw no Dyos, § kan binata na do āryaw no Israel a kāna, “Nyaw bata ni ĀPO: ‘Maynamot ta binata dan Arameo a si ĀPO, ki dyos no paytoytokonan kan dyos aba no payahosongan, iparawat ko sanchi dyimo nyaya taywara so kāro a bōyot do kakamay mo, kan mapatakan monchi a yaken iyaw ĀPO.’ ”

²⁹ Do irahem no papito a karaw, nāw da nayto-bang a nagkampo a maysinsasalap do katakatay-isa. As do chapapito naw a araw, naysindadarop sa. Siraw Israelitaw, ki nangdiman sa do asa karaw so 100,000 a Arameo a manakenakey a soldādo. ³⁰ Siraw kadwanaw, ki nakalibas sa a nayyayo do irahem no syodad no Apek. Dawriw nakaphasan ahadaw do omdibon no syodadaw, as nakatopakan 27,000 dyira. Nayyayo si Ben-hadad a nachikāmit a tomnayo do asaw a makatayrahem a kwarto no kōta do irahemaw no syodad.

³¹ Binata dan opisyalis naw dya a kon da, “Chiban mo, nadngey namen a siraw ar-āri no Israel, ki māsisyen sa. Mangay ta do āri naya no Israel a may-imara so makersang, kan itanan taw lagaw ta a mangipaboya so kapagpaitoray ta. Arā nanchimo a dya dimanen.”

³² Nangay sa do āryaw no Israel a nakaimara so makersang, kan naytanan so lagaw. Binata da a kon da, “Bata no pachirawatan mwaw a si Ben-hadad: ‘Machikakaāsi ako a palobōsan mo pa yaken a mabyay.’ ”

---

§ 20:28 20:28 “Tawowaw no Dyos” mana “propita no Dyos”.

Inatbay no āryaw a kāna, “Ari pawri a mabyay? Iya, ki kakteh ko.”*

³³ Nadlaw dan opisyalisaw ni Ben-hadad iyaw nyaya binata no āryaw, ki maganay a pangilasīnan. Insigīda da a nahap chakey naw a batahen, kan binata da a kon da, “On, iyaw kakteh mwaw a si Ben-hadad!”

Binata no āryaw a kāna, “Mangay nyo a ahapen.” Do nakawara naw ni Ben-hadad, pinasakay ni Ahab do logan naw a pachigobat.

³⁴ Binata ni Ben-hadad dya a kāna, “Pabidyen ko saw syodadaw a inhap ni āmang ko di āmang mo. Maparin mo mapatnek so bōkod mo a pagnigosityowan do Damasko a akmas pinarin naw ni āmang ko do Samarya.”

Binata ni Ahab a kāna, “Sigon do katolāgan, palobōsan koymo a mawayawayaan.” Dawa, namarin so katolāgan dya, kan pinalobōsan narana iya a mayam.

No Kaikeddeng no Asa Propīta a Madōsa si Ahab

³⁵ Maynamot do bilin ni ĀPO, asa yapo dyirad bonggoy dan propītaw nangmandar so kapayngay naw a propīta a kāna, “Danogen mo pa yaken.”† Ki naskeh no rarayay naw.

³⁶ Binata no nangmandaraw a propīta a kāna, “Maynamot ta dyi mo a inanohdan si ĀPO, anchan makakaro ka dyaken, dimanen nanchimo

---

* **20:32** 20:32 Osaren dan magtotoray saw chirinaw a “kakteh” an machitōlag sa tan ipaboya da a mayengay saad da. 1Ār. 9:13 † **20:35** 20:35 Chakey no propītaw magparang akmay asa soldādo a yapod paggobatan. 1 Ār. 20:38-40

no asa lion.” As apāman a nakakaro mahakayaw, nasarākan no lion, kan diniman na.

³⁷ Sinpangan na, nakadongso danaw propitaw so matarek a mahakay, kan binata narana a kāna, “Danogen mo pa yaken.” Pinangayan no mahakayaw kan nabigaran propitaw. ³⁸ Do dāwri, komnaro a nangay a naytēnek propitaw do payisaw no rarahan a nangnanaya so āryaw no Israel. Nagpamarang a matarek a tawo a nakabarābad so oho a nataloban saw mata na. ³⁹ As do nakahabas naw no āryaw, tinawagan no propitaw iya a kāna, “Iyaw pachirawatan mo, ki nangay do hobokaw no paggogobatan. Myan soldādo a nangay dyaken a myan so natiliw, kan binata na a kāna, ‘Gwardyaan mo nyaya mahakay. An makalibas, nawriw pagbāyad mo byay mo, mana bayādan mo so molta a tatdo a poho kan apat a kakīlo a pirak.’ ⁴⁰ Do kayan naw no chinabalay no pachirawatan mwaya do dya kan dwadaw, nakalibas mahakayaw.”

Binata no āryaw no Israel a kāna, “Nawriw pakaokoman mo. Imo nangeddeng so bōkod mo a inawan.”

⁴¹ Sinpangan na, inalistwan a pinakaro no propitaw naibarābadaw dyirad mata na, kan nailāsin no āryaw no Israel a iya, ki asa dyirad propitaw. ⁴² Binata na do āryaw a kāna, “Nyaw bata ni ĀPO: ‘Pinalobōsan mo a mawayawayaan asa mahakay a inkeddeng ko a madiman. Dawa, byay mo tādī no byay na, kan iyaw tawotawo mo do tawotawo na.’” ⁴³ Somnabat iyaw āryaw no Israel do palasyo naw do Samarya a malidliday a maydadamoyong kan makasokasoli.

21

No Kaobāsan ni Nabot

¹ Homnabas danaw chimpo, ki myan naporin a kairamānan no kaobāsan ni Nabot a Jesreelita. Iyaw kaobāsanaya, ki myan do Jesreel, as masngen do palasyo naw ni Ahab a āri no Samarya.*

² Binata ni Ahab di Nabot a kāna, “Itoroh mo pa dyaken kaobāsan mwaya tan paymohamohan ko so rakanen, ta masngenaya do palasyo kwaya. Torohan koymo so maganaganay a kaobāsan a tādi na, mana an pipyahen mo, bayādan ko dyimo so kosto a balor na.”

³ Ki inatbay ni Nabot a kāna, “Baywan ni ĀPO a itoroh ko dyimo tāwid ko a yapo dyirad simna aāmang ko.”

⁴ Insabat ni Ahab kaliday a makasokasoli maynamot do inbahey naw ni Nabot a Jesreelita a kāna, “Itoroh kwaba dyimo tāwid ko a yapo dyirad simna aāmang ko.” Naypoktad do katri naw a maydadamoyong a somalap do dyindyinaw, kan chinaskeh naw komninan.

⁵ Somindep si Jesebel a baket na do yanan naw, kan inyahes na a kāna, “Āngo ta taywara ka magliliday a maydadamoyong a dya koman?”

⁶ Inatbay na iya a kāna, “Maynamot ta inbahey ko di Nabot a Jesreelita a kon ko, ‘Ilāko mo dyaken kaobāsan mwaya, mana an pipyahen mo, torohan koymo so matarek a kaobāsan a tādi

---

* **21:1** 21:1 Myan palasyo ni Ahab do Jesreel (1 Ār. 18:45-46) kan do Samarya a sintro no Israel. No ngaran a Samarya, ki pinakainawan pa no intiro no pagāryan no Israel a ammyānan a pagāryan (1 Ār. 16:24).

na.' Ki binata naw a kāna, 'Itoroh kwaba dyimo kaobāsan kwaya.' "

⁷ Binata ni Jesebel a baket na a kāna, "Ay samna, komwanoriw kapagāri mo do Israel? Maybangon ka kan koman ka na, as kan pasoy-oten mo inawan mo. Ta yaken anchiw manoroh dyimo so kaobāsanaya ni Nabot a Jesreelita."

⁸ Dawa, namarin so tolas na sa a inpirma na do ngaran ni Ahab. Sinilyowan na sa, kan inpaw-it na saw tolas saw dyirad panglakayenaw kan siraw mabigbigbigaw a machipagyan do Jesreel a syodad a yanan ni Nabot. ⁹ As intolas na do tolas saw a kāna, "Paychipehen nyo saw tawotawo a para do kapagayonar, kan paydisnahen nyo si Nabot do madāyaw a disnan do kahatahatangan daw no tawotawo. ¹⁰ As mapadisna kamo so dadwa marahet a mahahakay do salapen naw, kan ipatistigo nyo dyira a inabay naw Dyos kan no āri. As kaihtot nyo sya a oboren tan madiman."

¹¹ Dawa, siraw panglakayen saw kan mabigbigbig saw a machipagyan do syodadaw a yanan ni Nabot, ki pinarin daw akmas intolas naw dyira ni Jesebel do tolas naw. ¹² Pinaychipeh da saw tawotawo a para do kapagayonar, kan pinadisna da si Nabot do madāyaw a disnan do kahatahatangan daw no tawotawo. ¹³ Do dāwri, nangay sa naydisnaw dadwaw a marahet a mahahakay do salapen naw, kan inyangay daw pamagatos daw a kontra di Nabot do salapen daw no tawotawo a kon da, "Inabay ni Nabot Dyos as kan no āri." Dawa, inihtot da do gaganaw no syodad, kan inobor da a mandad

nakadiman na. ¹⁴ Sinpangan na, nangipaiyangay sa so dāmag di Jesebel a kon da, “Naobor dana si Nabot, kan nadiman dana.”

¹⁵ Apāman a nadngey ni Jesebel a naobor kan nadiman dana si Nabot, binata na di Ahab a kāna, “Maytēnek ka na, kan yangay mo na ahapen kaobāsanaw ni Nabot a Jesreelita a naskeh a nangilāko dyimo. Mabyay paba, ta nadiman dana.” ¹⁶ Do nakadngey naw ni Ahab a nadiman dana si Nabot, naytēnek kan minosok a nangay do kaobāsanaw ni Nabot tan madyira na.

¹⁷ Sinpangan na, inpakatoneng ni ĀPO chirin naw di Elyas a Tisbita a kāna, ¹⁸ “Maytēnek ka, kan mosok ka a machibayat di Ahab a āri no Israel a magtoray do Samarya. Ari sichangori do kaobāsanaw ni Nabot a nangayan na tan madyira na. ¹⁹ Ibahey monchi dya a kon mo, ‘Nyaw bata ni ĀPO: Nangdiman ka so tawo, as kan inahap mo paw dyira naw. Oyod abawri?’ Ibahey mo pa dya a kon mo, ‘Nyaw bata pa ni ĀPO: Do logaraw a nanapotaposan dan chito so raya ni Nabot, dawrinchiw panaposan dan chito so mismo a raya mo!’ ”

²⁰ Do nakawaraw ni Elyas, binata ni Ahab dya a kāna, “Na, nadoktalan mori yaken, imo a kabōsor ko?”

Inatbay na a kāna, “On, nadoktalan koymo, ta inlāko mo inawan mo a mamarin so marahet do kapanyideb ni ĀPO. ²¹ Dawa, bata ni ĀPO dyimo a kāna, ‘Yangay konchi dyimo didigra. Opasen konchi imo, kan abohen ko sanchi a yapo di Ahab kāda mahakay a aran adīpen mana siwayawaya

do Israel. ²² Payparinen ko sanchiw kapotōtan mo akmas kapamilya ni Jeroboam a pōtot ni Nebat, kan akmas kapamilya ni Baasa a pōtot ni Ahiha,† ta pinasoli mo yaken, kan pinawnot mo saw tawotawo a Israel a naygatos.’

²³ “As maynamot di Jesebel, nyaw binata ni ĀPO a kāna, ‘Kanen danchi no chito bangkay ni Jesebel do masngenaw do ahad no syodad a Jesreel.’ ²⁴ Siraw kaliposan ni Ahab a madiman do irahem no syodad, ki kanen da sanchi no chito saya. As aran sino dyira a madiman a machibawa do syodad, ki kanen da sanchi no manomanok saya.”

²⁵ (Aba polos tawo a akma di Ahab a nangilāko so inawan na do kapamarin na so marahet do kapanyideb ni ĀPO a pinaklaklal ni Jesebel a baket na. ²⁶ Makabābabaw pinarin na do nakalākat na siras didyosen sa a akma siras Amoreo saw a pinaksyat ni ĀPO do salapen dan tawotawo a Israel.)

²⁷ Do nakadngey naw ni Ahab siras nyaya chirin, pinirit naw kagay naw, as nakapaylaylay na so makersang kan nagayonar. Aran do kapakaychew naw, silalaylay so makersang, kan minidibidi a sililiday.

²⁸ Sinpangan na, inpakatoneng ni ĀPO chirin naw di Elyas a Tisbita a kāna, ²⁹ “Nadlaw mo abawri an maypāngo nakapagpakombaba ni Ahab so inawan na do kapanyideb ko? Maynamot ta inpakombaba naw inawan na do salapen ko, iyangay ko abanchiw nyaya didigra

---

† **21:22** 21:22 1 Ār. 15:27-30, 16:11-12

do ōnos no kabyay na. Ki iyangay konchiw nyaya do chimpwaw no pōtot na a mahakay.”

22

No Kapangipadto ni Mikayas so Kontra di Ahab

(2 Kron. 18:2-27)

¹ Do irahem no tatdo a katawen, ki abaw gobat do payawan no Aram kan Israel. ² Ki do chatatdo naw a katawen ni Jehosapat a āri no Joda, minosok a nangay di Ahab a āri no Israel. ³ Binata no āryaw no Israel dyirad opisyalis na saw a kāna, “Dyaten abawriw Ramot-gilead?*” Ki āngo ta abayaw parinen ta tan mapabidi ta a mirwa yapo do āri no Aram?”

⁴ As inyahes na di Jehosapat a kāna, “Machangay kawri dyaken a machigobat dyirad Arameowaw do Ramot-gilead?”

Inatbay ni Jehosapat do āryaw no Israel a kāna, “Yaken, ki akma ko dyimo. Siraw tawotawo ko, ki akma say tawotawo mo. Siraw kabalyo ko, ki akma say kabalyo mo.” ⁵ As binata pa ni Jehosapat do āryaw no Israel a kāna, “Ki manma manahes ka pa so balākad ni ĀPO.”

⁶ Dawa, pinaychipeh no āryaw no Israel propīta saw a sigōro apat a gasot a maha-hakay, kan nanahes dyira a kāna, “Mangay akori a machigobat dyirad Arameo do Ramot-gilead mana engga?”

Inatbay da a kon da, “Mangay ka, ta iparawat nanchi ni ĀPO do kakamay mo, mo āri.”

* **22:3** 22:3 Jos. 20:8; 1 Ār. 4:13

⁷ Ki inyahes ni Jehosapat a kāna, “Apabawriw no matarek a propīta ni ĀPO dya a maparin ta pa a panahsan?”

⁸ Inatbay no āryaw no Israel di Jehosapat a kāna, “Ari paw asa mahakay a maparin ta pa panahsan di ĀPO, ki ipsok ko maynamot ta polos a dya mangipadto so maganay a maynamot dyaken an dya marahet. Iya, ki si Mikayas a pōtot ni Imlah.”

Inatbay ni Jehosapat a kāna, “Komwan abaw ibahey mom āri. Adngeyen ta pa, ah.”

⁹ Do dāwri, tinawagan āryaw no Israel asaw dyirad opisyal naw, kan binata na a kāna, “Yangay mo dya malisto si Mikayas a pōtot ni Imla.”

¹⁰ Iyaw āryaw no Israel kan si Jehosapat a āri no Joda, ki nakalaylay sa so laylay naw no āri a nakadisna sa dyirad trono da saw do pangirkanaw a masngen do asdepanaw no rowangan no Samarya, kan myan sa tabo propīta a mangipadto do salapen da. ¹¹ As si Sedekyas a pōtot ni Kenaanah, ki myan pinarin na dadwa a pasek a sinan olong, kan binata na a kāna, “Nyaw bata ni ĀPO: ‘Dyirad dya saya, ki akmanchiw olong a maiwekwek dyirad Arameo saya mandan marārayaw sa.’”

¹² Tabo saw no propīta, ki nagpadto sa malit a kon da, “Raoten mo Ramot-gilead, kan magballigi kanchi, ta iparawat nanchi ni ĀPO do kakamay mo.”

¹³ Iyaw natoboyaw a nangay a nanawag di Mikayas, binata na di Mikayas a kāna, “Chiban

mo. Malit saw kadwan saw a propīta a nangipadto so ballīginchi no āri. Maychirin ka met a machitōnos dyira, kan maychirin ka so makahwahok ah.”

¹⁴ Ki binata ni Mikayas a kāna, “Akmas kasig-orādo no kasibibyay ni ĀPO, ibahey ko di āri iyaw mismo a ibahey ni ĀPO dyaken.”

¹⁵ Do nakawara naw, inyahes no āryaw dya a kāna, “Mikayas, mangay namenori a raoten saw Arameowaw do Ramot-gilead, mana engga?”

Inatbay na a kāna, “On, mangay ka, kan magballīgi ka, ta iparawat nanchi ni ĀPO do kakamay no āri.”

¹⁶ Ki binata no āryaw dya a kāna, “Naypipira dana a machita koymo a magsapata dyaken do ngaran ni ĀPO a abaw matarek a ibahey mo dyaken an dyi lang a iyaw oyodaw?”

¹⁷ Inatbay ni Mikayas a kāna, “Do parmata, naboya ko tabo bōyot no Israel a naychawpīt do paytoytokonan saya a akma saw karniro a abo mangipastor sira. As binata ni ĀPO a kāna, ‘Siraw nyaya tawo, ki abaw āmo da. Palobōsan mo kāda asa a somabat do bahay na a sitatalna.’”

¹⁸ Binata no āryaw no Israel di Jehosapat a kāna, “Inbahey ko abawri dyimo a polos a dya mangipadto so maganay a maynamot dyaken an dya marahet?”

¹⁹ Tinongtong ni Mikayas a kāna, “As dawa, adngeyen mo chirin ni ĀPO: Naboya ko si ĀPO a maydisna do trono na karāman tabo bōyot na do hanyit a maytēnek a omdibon sya do kawatan

na kan do kaholi na. ²⁰ Kan binata ni ĀPO a kāna, ‘Sino mangsolisog anchi di Ahab tan yangay na raoten Ramot-gilead a komwan do kadimanan na?’

“Myan asa a nangibahey so nyaya, kan myan paw inbahey no matarek. ²¹ Kapanawdyan na, myan asa ispirito a naypantad a naytēnek do salapen naw ni ĀPO, kan binata na a kāna, ‘Yaken anchiw mangsolisog sya.’

²² “ ‘Na, maypāngo?’ inyahes ni ĀPO.

“ ‘Mangay akonchi, kan mayparin a mabayataw a ispirito do dangoy saw no tabo propita na,’ binata na.

“ ‘On, maparin kanchi a mangsolisog sya. Mangay ka kan parinen mo,’ binata ni ĀPO.

²³ “Dawa, chiban pa. Napangay si ĀPO so maybayataw a ispirito do dangoy da sa no tabo dan nyaya a propita mo. Si ĀPO, ki nangeddeng so didigra para dyimo.”

²⁴ Sinpangan na, naypasngen si Sedekyas a pōtot ni Kenaanah di Mikayas, kan sinipat naw rōpa naw, as kan binata na dya a kāna, “Taywaran nayam ispirito ni ĀPO a yapo dyaken a maychirin dyimo? Pī!”

²⁵ Inatbay ni Mikayas a kāna, “Mapatakan monchi do arawaw a mangay ka a tomayo do makatayrahemaw a kwarto.”

²⁶ Inbilin no āryaw no Israel do asa dyirad opisyalis naw a kāna, “Tiliwen mo si Mikayas, kan pabidyen mo di Amon a torayen no syodad kan di Joas a pōtot no āri. ²⁷ Ibahey mo a kon mo, ‘Nyaw bata no āri: Ipabahod nyo nyaya tawo,

kan pakanen nyo lang so tināpay kan ranom mandan maybidi ako a abos kaparoparwan.’”

²⁸ Binata ni Mikayas a kāna, “An makapaybidi ka a abos kaparoparwan, inpaichirin aba ni ĀPO dyaken.” As innāyon na pa a kāna, “Mangadngey kamo so inchirin ko, inyo a tabo a tawotawo!”

No Kadiman ni Ahab do Ramot-gilead

²⁹ Sinpangan na, iyaw āryaw no Israel kan si Jehosapat a āri no Joda, ki nangay sa a machigobat do Ramot-gilead. ³⁰ Binata no āryaw no Israel di Jehosapat a kāna, “Magpamarang ako a matarek a tawo a somdep do paggogobatanaw. Imo, ki paylaylay mo laylay mo a āri.” Komwan pinarin no āryaw no Israel kan nangay do paggogobatanaw.

³¹ Do dāwri, inbilin no āryaw no Aram dyirad tatdo saw a poho kan dadwa do komander saw no loglogan na a pachigobat a kāna, “Machilāban kamo aba do aran sino a soldādo a sinsinan mana matohos so saad, malaksid lang do āri naya no Israel.” ³² Do kaboya daw sya no komander saw no loglogan a pachigobat si Jehosapat, iniktokto da a kon da, “Syirto a iyaw nyayaw āryaw no Israel.” Dawa, somniwal sa a mangdarop sya, ki nangngēngey si Jehosapat. ³³ Ki do kaboya dan komander saw a iyabaw āri naw no Israel, insardeng daw nanglakat sya.

³⁴ Ki myan asa a napapana naw dawaw no bai na do kompormi, kan nanaho naw āryaw no Israel do payawanaw no naytapangan no sarāpaw no barōkong na. Binata no āryaw

do mangitorotorongaw so logan na a pachigobat a kāna, “Magbira ka, kan ihtot mo yaken do paggogobatanaya. Nanaho ako.”³⁵ Do dāwri a araw, naypāngay gobat, kan nāw na naipanareng āryaw do irahem no logan naw a nakasalap dyirad Arameo saw. Minoyog iyaw rayaw a yapo do sora naw do rātagaw no logan na, kan do dāwri a mahep, ki nadiman.³⁶ As do kasdep naw no araw, myan ngengey a nagwaras do intīro a bōyot: “Kāda asa, ki somabat do bōkod na a idi! On, kāda asa, magatras a maybidi do bōkod na a tana!”

³⁷ Dawa, nadiman āryaw, kan naiyangay do Samarya kan intābon da daw.³⁸ Inoyasan daw loganaw do līnawaw no Samarya a paryosan dan balangkantis. As siraw chitowaw, ki tinapota-posan daw raya no āriyaw a akmas inchirinaw ni ĀPO.

³⁹ Siraw kadwan saw a napaniparin do nakapagāri ni Ahab, kan tabo pinariparin na, iyaw palasyowaw a pinatnek na a binistyan na so sōng dan elipanti, kan tabo syodad saw a pinatnek na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Israel?

⁴⁰ Nachipaynahah si Ahab dyirad aāmang na saw. Si Ahasyas a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

Si Jehosapat a Āri no Joda

⁴¹ Si Jehosapat a pōtot ni Asa, ki nayparin a āri no Joda do chapataw a tawen a kapagāri ni Ahab a āri no Israel.⁴² Nagtawen si Jehosapat so tatdo a poho kan dadima do nakapagāri na,

kan nagāri do Jerosalem so dadwa poho kan dadima katawen. No ngaran ānang na, ki si Asobah a pōtot a mabakes ni Silhi. ⁴³ Inontan naw tābo dadakay ni āmang na, kan nachisyay aba. Pinarin na naw kosto do kapanyideb ni ĀPO. Aran komwan, siraw logar saw a pagdaydayāwan, ki napakaro saba. As siraw tawotawowaw, ki tinongtong daw mangidāton so dāton kan naysosoh so insinso do dawri. ⁴⁴ Si Jehosapat, ki nachikapya pa do āryaw no Israel.

⁴⁵ As siraw kadwan saw a napariparin do nakapagāri ni Jehosapat, iyaw kabilegaw a in-paboya na, kan maypāngo nakapachigobat na, ki naitolas sabawri do librowaw no pakasaritāan dan ar-āri no Joda? ⁴⁶ Inabo na sa do tanaw nabidibidin saw a mahahakay a balangkantis† a magsirsīrbi do pagdaydayāwan daw no didyosenaw a natokos pa daw a aran do katayoka no nakapagtoray ni Asa a āmang na.

⁴⁷ Do dāwri, abaw āri do Edom. Iyaw pinakainawanaw a naitongdo no āri no Joda, ki nagtoray daw.

⁴⁸ Napaparin si Jehosapat so barko saw a pagbyahi do Opir a panghap so balitok. Ki polos a dyi sa nakapagbyahi, ta nalasa saw gapor do Esyon-geber.‡ ⁴⁹ Sinpangan na, binata ni Ahasyas a pōtot ni Ahab di Jehosapat a

---

† **22:46** 22:46 1 Ār. 14:24, 15:12 ‡ **22:48** 22:48-49 Esion-gerber, ki myan do payis no Mabaya a Tāw do Edom, kan mabato do aptan na. Aran do chimpo ni Solomon, ki napatnek saw gapor daw (1 Ār. 9:26). Nalasa saw gapor maynamot do kapachirapa ni Jehosapat di Ahasyas. 1 Ār. 9:26; 2 Kron. 20:35-37

kāna, “Palobōsan mo pa saw tripolanti kwaya a machipagbyahi dyirad tripolanti mwaya.” Ki naskeh si Jehosapat.

⁵⁰ As nachipaynahah si Jehosapat dyirad aāmang na saw, kan naitābon a nachirapa dyira do syodadaw ni Dabid. Si Jehoram a pōtot na, ki nachitādi dya a āri.

Si Ahasyas a Āri no Israel

⁵¹ Si Ahasyas a pōtot ni Ahab, ki nayparin a āri no Israel do Samarya do chaasa poho na kan papito a katawen no nakapagāri ni Jehosapat a āri no Joda. Nagāri do Israel so dadwa a katawen. ⁵² Pinarin naw marahet do kapanyideb ni ĀPO, ta inonotan naw dadakay da āmang kan ānang na, kan iyaw dadakay naw ni Jeroboam a pōtot ni Nebat a pinawnot na saw tawotawo no Israel a naygatos. ⁵³ Nagsīrbi di Baal kan nagdaydāyaw dya. Pinasoli na si ĀPO a Dyos no Israel a akmas pinarin naw ni āmang na.

Chirin ni Āpo Dyos
Ibatan: Chirin ni Āpo Dyos (Bible)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ibatan)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

eadda728-8d3f-59ce-b1f6-7f4690e1023d